

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 26 60 02,
fax: (+373 22) 26 61 00, web: www.ccrm.md, e-mail: ccrm@ccrm.md

Nr. 06/1- 351 - 23

din 30. 05. 2023

**Domnului Igor GROSU,
Președintele Parlamentului Republicii Moldova**

Stimate Domnule Președinte,

Conform prevederilor art. 6 alin. (1) lit. b) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr. 260 din 07.12.2017, Vă remitem, la adresa electronică (ddp@parlament.md), Hotărârile și Rapoartele de audit (conform Anexei), pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice.

Anexe: 246 file.

Cu respect,

**Marian LUPU,
Președinte**

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>1326</u>
<u>30</u> <u>05</u>	<u>2023</u>
Orn	

(HCC nr. 18)

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂREA nr. 18

din 25 mai 2023

cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022

Curtea de Conturi, în prezența Secretarului general al Ministerului Muncii și Protecției Sociale, dl Alexandru Iacub; Secretarei generale a Ministerului Sănătății, dna Lilia Gantea; directoarei generale a Casei Naționale de Asigurări Sociale, dna Elena Țibîrnă; directorului adjunct al Serviciului Fiscal de Stat, dl Iuri Lichii; directorului Agenției Servicii Publice, dl Mircea Eșanu; directorului general adjunct al Biroului Național de Statistică, dl Iurie Mocanu; directoarei interimare a I.P. Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe, dna Elena Saharneau; directoarei adjuncte a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, dna Valentina Lungu; șefului Direcției politici bugetare sectoriale din cadrul Ministerului Finanțelor, dl Vasile Botica; șefei Direcției inspecția prestațiilor de asistență socială din cadrul Inspectoratului Social de Stat, dna Alina Dașcov; inspectorului principal al Inspectoratului de Stat al Muncii, dl Vitalie Bînzari, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, în cadrul ședinței video, călăuzindu-se de prevederile art.3 alin.(1), art.5 alin.(1) lit.a) și art.32 alin.(3) lit.b) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova¹, a examinat Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022.

Misiunea de audit public extern a fost realizată conform Programelor activității de audit ale Curții de Conturi pe anii 2022 și, respectiv, 2023², având drept scop oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Auditul public extern a fost planificat și s-a desfășurat în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit aplicate de Curtea de Conturi³.

Examinând Raportul de audit prezentat, Curtea de Conturi

¹ Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, cu modificările și completările ulterioare (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).

² Programele activității de audit pentru anii 2022 și, respectiv, 2023, aprobate prin Hotărârile Curții de Conturi nr.75 din 28.12.2021 și, respectiv, nr.65 din 22.12.2022, cu modificările și completările ulterioare.

³ Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

A CONSTATAT:

Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil⁴.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.14 alin.(2), art.15 lit.d) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260 din 07.12.2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remite:

2.1. Parlamentului Republicii Moldova, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice;

2.2. Președintelui Republicii Moldova, pentru informare;

2.3. Guvernului Republicii Moldova, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit public extern;

2.4. Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Sănătății, Ministerului Justiției, pentru examinare conform competențelor și asigurarea implementării recomandărilor din Raportul de audit;

2.5. Casei Naționale de Asigurări Sociale, Serviciului Fiscal de Stat, Agenției Servicii Publice, Inspectoratului de Stat al Muncii, Biroului Național de Statistică, pentru luare de atitudine și asigurarea implementării recomandărilor din Raportul de audit;

2.6. Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă și Inspectoratului Social de Stat pentru informare și luare de atitudine;

2.7. Consiliului de Administrație al Casei Naționale de Asigurări Sociale, pentru documentare cu privire la rezultatele auditului public extern și monitorizare a implementării recomandărilor înaintate.

3. Prezenta Hotărâre și Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în conformitate cu art.6 alin.(2) din Legea nr.260 din 07.12.2017.

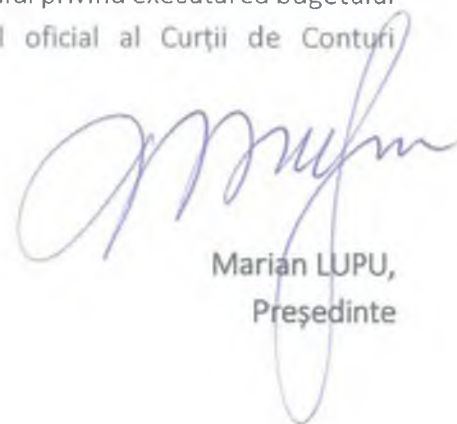
4. Se exclude din regim de monitorizare Hotărârile Curții de Conturi nr.96 din 18.12.2018 „Privind Raportul auditului conformității „Declarările salariale și plăților la Bugetul Public Național și impactul asupra drepturilor sociale ale cetățenilor””, nr.20 din 03.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2020” și nr.17 din 24.05.2022 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021”, ca urmare a reiterării recomandărilor neimplementate și parțial implementate.

⁴ Ordinul ministrului Finanțelor nr.38 din 17.02.2017 „Cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora” (cu modificările și completările ulterioare).

5. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile din data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

6. Despre acțiunile întreprinse pentru executarea recomandărilor de audit, se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni din data intrării în vigoare a prezentei Hotărâri.

7. Hotărârea și Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (<https://www.ccrm.md/ro/decisions>).

Marian LUPU,
Președinte

Anexă
la Hotărârea Curții de Conturi
nr.18 din 25 mai 2023

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 69, tel.: (+373) 22 26 60 02,
fax: (+373) 22 26 61 00, www.ccrm.md; e-mail: ccrm@ccrm.md

RAPORTUL
auditului financiar al Raportului Guvernului
privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat
în anul 2022

Lista acronimelor

Acronimul	Termenul abreviat
AGE	Agenția de Guvernare Electronică
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
AS	Ajutor social
ASP	Agenția Servicii Publice
APRA	Ajutor pentru perioada rece a anului
BASS	Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat
BPN	Bugetul Public Național
BS	Bugetul de Stat
CIM	Control Intern Managerial
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CTAS	Casa Teritorială de Asigurări Sociale
CTIF	Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
IMSP	Instituție Medico-Sanitară Publică
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
PIB	Produsul Intern Brut
SI	Sistem Informațional

I. OPINIE

Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022, întocmit de Casa Națională de Asigurări Sociale, care cuprinde: Formularul nr.1 CNAS, Formularul nr.2 CNAS, Formularul nr.4 CNAS, Formularul nr.4.1 CNAS, Formularul nr.4.2 CNAS și descrierea narativă¹, inclusiv un sumar al politicilor contabile semnificative.

În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil².

II. BAZA PENTRU OPINIE

Am realizat misiunea de audit în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit³. Responsabilitățile noastre, potrivit standardelor respective, sunt expuse în secțiunea *Responsabilitățile auditorului într-un audit al situațiilor financiare* din prezentul Raport. Suntem independenți față de entitatea auditată și am îndeplinit responsabilitățile de etică, conform cerințelor Codului etic al Curții de Conturi. Considerăm că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră.

III. PARAGRAF DE EVIDENȚIERE

3.1. Auditul semnaleză că normele de raportare actuale, coordonate cu Ministerul Finanțelor pentru executarea BASS, nu sunt în concordanță cu evidența patrimoniului și datoriiilor aferente instituțiilor bugetare finanțate din bugetul de stat.

Atragem atenția asupra normelor care prevăd modul de raportare la BASS, care este un buget specific, iar evidența se asigură în baza planurilor de conturi proprii cu utilizarea sistemelor informaționale specifice domeniilor de activitate. Astfel, Ordinul ministrului Finanțelor nr.38 din 17.02.2017 „Cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora” dezvăluie modul de prezentare a rapoartelor financiare. Casa Națională de Asigurări Sociale ține evidența contabilă în baza prevederilor Legii contabilității, în conformitate cu planul de conturi contabile proprii și cu metodologia coordonată cu Ministerul Finanțelor. Totodată, formatul bilanțului contabil întocmit de CNAS este aprobat prin ordinul CNAS⁴, iar acesta se prezintă anual Guvernului și Ministerului Finanțelor. În acest context, se constată că bilanțul contabil este întocmit după un format diferit, care nu corespunde bilanțului contabil pentru

¹ Raportul privind executarea indicatorilor generali ai bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.1 CNAS (conform Anexei nr.1 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea subprogramelelor de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.2 CNAS (conform Anexei nr.2 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.4 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli și active nefinanciare – Formularul nr.4.1 CNAS; Raport privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de venituri – Formularul nr. 4.2 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat (descrierea narativă).

² Ordinul ministrului Finanțelor nr.38 din 17.02.2017 „Cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora” (cu modificările și completările ulterioare), (în continuare – Ordinul ministrului Finanțelor nr.38 din 17.02.2017).

³ Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

⁴ Ordinul CNAS nr.191-A din 29.09.2017, anexa nr.2 la Instrucțiunea privind evidența contabilă a CNAS.

instituțiile bugetare finanțate din bugetul de stat și din bugetele locale (Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015).

Principiile de bază și caracteristicile calitative presupun ținerea evidenței în baza contabilității pe angajamente și separării patrimoniului și a datoriilor. Totodată, „entitatea care aplică sistemul contabil în partidă dublă este obligată să țină evidența activelor, capitalului propriu, datoriilor, consumurilor, cheltuielilor și veniturilor în baza conturilor contabile”⁵. Astfel, normele de raportare coordonate de către Ministerul Finanțelor nu includ un cadru de raportare unic al bilanțului contabil al CNAS, în contextul existenței și aprobării unui format diferit pentru acesta. MF efectuează consolidarea Bilanțului Guvernului prin intermediul tabelor de transpunere a conturilor bilanțiere ale CNAS în conturile bilanțiere ale instituțiilor bugetare. Prin urmare, normele de raportare actuale complică consolidarea patrimoniului și a datoriilor Guvernului într-un raport financiar unic.

Auditul menționează că, în contextul politicilor strategice aprobate, aferente dezvoltării managementului finanțelor publice⁶, perspectiva includerii BASS în realizarea obiectivelor Componentei 3 „Executarea bugetului, contabilitatea și raportarea” și Componentei 7 „Transparența finanțelor publice” este necesară, inclusiv prin: perfecționarea analizei bugetare și a perspectivelor în domeniul finanțelor publice prin extinderea Raportului privind executarea bugetului cu informații referitoare la fluxurile de numerar prezentate în rapoartele financiare; elaborarea standardelor de contabilitate în sectorul public bazate pe standardele internaționale IPSAS (International Public Sector Accounting Standards); consolidarea capacităților de implementare a Standardelor naționale de contabilitate în sectorul public; implementarea și ajustarea continuă și conformă cu standardele aprobate a Sistemului informațional „Contabilitate unică bugetară” în mod obligatoriu pentru toate autoritățile/instituțiile bugetare; dezvoltarea capacităților și perfecționarea formatului de prezentare a bugetului pentru cetățeni, în scopul îmbunătățirii accesului publicului la informațiile bugetare etc. Precizăm că Ministerul Finanțelor a comunicat că *„realizarea obiectivelor enunțate aferente dezvoltării managementului finanțelor publice, sunt valabile pentru autorități/instituții bugetare și, la moment, Ministerul Finanțelor nu are temei pentru includerea CNAS în realizarea acestora”*.

În acest context, se consideră oportună includerea BASS în realizarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice, care are scopul să integreze cadrul existent strategic specific componentelor managementului finanțelor publice, în scopul continuării lanțului logic al reformelor implementate sau inițiate în ultima perioadă.

- CNAS și SFS dispun de modalități diferite de evidență a creanțelor și a datoriilor aferente contribuțiilor de asigurări sociale de stat, ceea ce poate determina raportarea neunivocă a acestora. Astfel, în Formularul 4.2 sunt prezentate creanțe în sumă de 2 169 011,80 mii lei și datorii în sumă de 139.467,60 mii lei. Concomitent, conform informațiilor prezentate de SFS, la situația din 31.12.2022, creanțele (restanțele) contribuabililor constituiau 356 397,26 mii lei, iar plățile în avans – 796 172,4 mii lei. Totodată, persistența diferențelor se datorează restanțelor istorice ale întreprinderilor insolabile (aflate

⁵ Legea contabilității nr.113/2007.

⁶ Hotărârea Guvernului nr.71 din 22.02.2023 „Cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030”.

în evidență specială), care la CNAS erau de 475,3 mil. lei, iar conform informațiilor prezentate de SFS, acestea constituiau, la situația din 31.12.2022, suma de 73,4 mil. lei.

Concomitent, SFS a informat că „diferența dintre sumele restanțelor la BASS prezentate de SFS în raport cu sumele prezentate de CNAS apare din cauza metodei de ținere a evidenței obligațiilor de către fiecare instituție: CNAS ține evidența obligațiilor după metoda de calcul, iar SFS ține evidența obligațiilor după metoda de casă. Drept urmare, suma restanțelor la BASS, la situația din 31.12.2022, din datele CNAS includ obligațiile (sumele calculate) aferente perioadei ianuarie-decembrie 2022”. Totodată, după încheierea anului 2022, SFS, de comun cu CNAS, a efectuat verificarea informațiilor totalizate pe clasificării economice și tranzacții la nivel de solduri. Astfel, divergențe între suma tranzacțiilor prezentate de CNAS pe parcursul anului 2022 și datele înregistrate în SI al SFS nu au fost constatate, fiind semnat de ambele părți actul corespunzător.

IV. PREZENTAREA BUGETULUI

Bugetul asigurărilor sociale de stat reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale⁷. Acesta face parte din bugetul public național și se administrează independent de alte bugete componente ale bugetului public național⁸. Administrarea bugetului asigurărilor sociale de stat și implementarea programelor în conformitate cu obiectivele și indicatorii de performanță asumați i-au revenit Casei Naționale de Asigurări Sociale⁹. Astfel, această entitate are misiunea de a realiza politicile statului orientate spre garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor, prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Bugetul asigurărilor sociale de stat este planul financiar anual care reflectă constituirea, repartizarea și utilizarea fondurilor bănești necesare ocrotirii pensionarilor, salariaților și membrilor lor de familie. Prin intermediul sistemului public de asigurări sociale, statul garantează cetățenilor dreptul la protecție socială în cazurile de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, de pierdere a întreținătorului prin plăți sociale – pensii, indemnizații și alte prestații de asigurări sociale. Totodată, prin intermediul CNAS se acordă unor anumite categorii de cetățeni, prestații de asistență socială, a căror finanțare se efectuează din mijloacele bugetului de stat.

În acest context, se relevă importanța semnificativă/calitativă a acestui buget, deoarece este orientat spre cetățeni în vederea asigurării riscurilor survenite pe parcursul vieții (boală, bătrânețe etc.). BASS are în administrarea lui peste 2,31 milioane de beneficiari de prestații, care pe parcursul anului 2022 au avut tangență cu acest buget și au beneficiat cel puțin de o prestație.

⁷ Art.1 din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

⁸ Art.10 din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

⁹ Art.22 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 a fost aprobat inițial la venituri și cheltuieli în sume egale, de 31 224,2 mil. lei. Ca rezultat al operării modificărilor și completărilor, parametrii BASS au fost precizați până la 34 200,6 mil. lei, cu 2 976,4 mil. lei mai mult.

Cu referire la ponderea cheltuielilor totale executate ale bugetului asigurărilor sociale de stat în BPN, se denotă că acestea au constituit 33,6%, și ca pondere în PIB – 12,2%. Față de anul 2021, ponderea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat în BPN s-a majorat cu 0,5 puncte procentuale, iar ponderea în PIB s-a majorat cu un punct procentual, situație prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 1

Evoluția executării bugetului asigurărilor sociale de stat în perioada 2018-2022

	Unitatea de măsură	Executat				
		2018	2019	2020	2021	2022
PIB	mil. lei	192 508,50	210 378,00	205 432,30	241 871,00	272 555,90
BPN, venituri	mil. lei	57 964,90	62 949,20	62 650,00	77 373,10	91 505,40
Venituri, total	mil. lei	19 790,30	21 748,30	24 285,50	27 246,80	33 796,07
Devieri +/- față de anul precedent	mil. lei	1 971,60	1 958,00	2 537,20	2 961,30	6 549,20
Ponderea în BPN	%	34,10	34,50	38,80	35,20	36,90
Ponderea în PIB	%	10,30	10,40	11,80	11,70	12,40
BPN, cheltuieli	mil. lei	59 576,90	65 975,60	73 269,80	82 013,60	100 374,00
Cheltuieli, total	mil. lei	19 426,50	21 602,30	24 244,40	27 186,70	33 745,30
Devieri +/- față de anul precedent	mil. lei	1 811,90	2 175,80	2 642,00	2 942,50	6 558,60
Ponderea în BPN	%	32,60	32,70	33,10	33,10	33,60
Ponderea în PIB	%	10,10	10,30	11,70	11,20	12,40
Deficit (-)/Excedent (+)	mil. lei	363,80	146,00	41,20	60,00	50,80
Devieri +/- față de anul precedent	mil. lei	159,60	-217,80	-104,80	18,80	-9,20
Ponderea în PIB	%	0,19	0,07	0,02	0,02	0,02

Sursa: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2018-2022; www.statistica.md

Deși Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale¹⁰ stabilește condițiile și termenele generale privind modificările/precizările bugetelor anuale aprobate, indicatorii anuali ai bugetului asigurărilor sociale de stat au fost precizați de 3 ori¹¹. Modificările au fost determinate de evoluția indicatorilor bugetului asigurărilor sociale de stat pe parcursul anului bugetar 2022, de dinamica beneficiarilor și a mărimilor medii ale prestațiilor sociale, de revizuirea de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării a prognozei principalilor indicatori macroeconomici pentru anul 2022, precum

¹⁰ Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

¹¹ Legea nr.113/2022, Legea nr.261/2022 și Hotărârea Guvernului nr. 784/2022 „Privind redistribuirea unor alocații aprobate prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 nr.206/2021 și prin Legea bugetului de stat pentru anul 2022 nr.205/2021.

și de necesitatea implementării măsurilor noi aprobate în legislație pe parcursul anului bugetar, cu impact asupra bugetului asigurărilor sociale de stat:

- modificarea modalității de determinare a coeficientului de indexare a pensiilor la 1 aprilie 2022: creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului precedent față de aceeași lună a anului premergător în locul creșterii anuale a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent anului indexării;
- modificarea modalității de indexare pentru anul 2022, coeficientul de indexare aplicându-se doar acelei părți din pensie care nu depășește salariul mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2022, în cuantum de 9 900 lei;
- majorarea anuală, la 1 aprilie, a pensiilor calculate în conformitate cu prevederile Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în sumă fixă, ce se determină prin multiplicarea cuantumului pensiei medii cu 50% din creșterea produsului intern brut în anul precedent, exprimat în prețuri comparabile, care în anul 2022 a constituit 171,71 lei;
- acordarea ajutorului material unic, în mărime de 2 500 lei, participanților la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova și membrilor familiilor lor, în contextul comemorării a 30 de ani de la desfășurarea acțiunilor de luptă de pe Nistru;
- majorarea cu 300 lei, sau de la 950 lei până la 1 250 lei, a cuantumului alocației lunare de stat participanților la cel de-al doilea război mondial, specificați la art.2 alin.(1), pct.2 al Legii nr.121/2001 cu privire la protecția socială suplimentară a unor categorii de populație, începând cu 01.05.2022, precum și introducerea unei categorii noi de beneficiari, începând cu 22.07.2022 – persoane antrenate de Ministerul Apărării la strângerea munițiilor și a tehnicii militare, la determinarea teritoriului obiectelor în perioada de după acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, conform art.2 alin.(1) pct.8 al Legii menționate;
- stabilirea indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 2 ani, tuturor copiilor indiferent de statutul părintelui (asigurat sau neasigurat), în mărime de 1 000 lei, începând cu 1 octombrie 2022;
- majorarea cu 130 lei, sau de la 370 lei până la 500 lei, a indemnizației lunare de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină, persoanelor asigurate și neasigurate, începând cu 1 octombrie 2022;
- acordarea, începând cu 1 octombrie 2022, a unui suport financiar unic în mărime de 1 500 lei beneficiarilor de pensii și alocații sociale, al căror cuantum nu depășește 5 000 lei;
- acordarea dreptului la o opțiune nouă persoanelor asigurate care se află în concediul pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani: de beneficiere de indemnizație lunară pentru creșterea copilului pentru o perioadă de 12 luni în cuantum de 90% din baza de calcul;
- modificarea cadrului normativ privind acordarea ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului cu scopul susținerii celor mai defavorizate familii.

Sinteza cuantumului modificărilor bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 se prezintă în Anexa nr. 10 la prezentul Raport de audit.

În urma analizei exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2022, s-a constatat că veniturile executate au constituit suma de 33 796,07 mil. lei, cu 1,2 la sută, sau cu 404,5 mil. lei, mai puțin față de prevederile anuale, iar cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat au fost executate în sumă de 33 745,3 mil. lei, cu 455,3 mil. lei mai puțin în raport cu prevederile anuale, sau la nivel de 98,7%. Sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 se prezintă în tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 2

Executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anii 2019-2022

Denumire	Executat, anul 2020	Executat, anul 2021	Executat, anul 2022	Precizat, anul 2022	Executat anul 2022 față de precizat		Executat anul 2022 față de anul 2021		Executat anul 2022 față de anul 2020	
					devieri (+/-)	în %	devieri (+/-)	în %	devieri (+/-)	în %
Venituri mil. lei	24285.5	27242.8	33796.1	34200.6	-404.5	98.8	6167.1	122.3	9510.6	139.2
Cheltuieli mil. lei	24244.3	27629.0	33745.3	34200.6	-67945.9	98.7	6116.3	122.1	9501	139.2

Sursa: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația de 1 ianuarie 2023 (Formularul nr.1 CNAS).

În aceste condiții, exercițiul bugetar s-a soldat cu un excedent de 50,8 mil. lei, iar soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei a constituit 51,2 mil. lei (Anexa nr.12).

V. ASPECTE-CHEIE DE AUDIT

Aspectele-cheie de audit sunt acele aspecte care, în baza raționamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanță pentru auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea BASS în anul 2022. Aceste aspecte au fost abordate în contextul auditului situațiilor financiare în ansamblu și în formarea opiniei asupra acestora și nu oferim o opinie separată cu privire la aceste aspecte. Considerăm că aspectele descrise mai jos, deși nu au influențat opinia de audit, reprezintă aspectele-cheie de audit care trebuie comunicate în Raportul nostru.

5.1. Nivelul veniturilor la bugetul asigurărilor sociale de stat este în creștere constantă, inclusiv transferurile primite de la bugetul de stat.

În anul 2022, veniturile totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat sunt de 33 796,07 mil. lei¹², cu 1,2%, sau cu 404,5 mil. lei, mai puțin față de prevederile anuale. Totodată, acestea au înregistrat o creștere de 6 549,22 mil. lei comparativ cu anul precedent.

În structura veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022, resursele generale ale acestui buget au constituit 56,2%, iar transferurile de la bugetul de stat – 43,8%.

Resursele generale ale bugetului asigurărilor sociale de stat sunt constituite din contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii – 18 573,34 mil. lei, și alte venituri acumulate în sumă de 428,7 mil. lei. Ponderea contribuțiilor și primelor de asigurări sociale de stat în totalul veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat este de 54,9% și sunt cu 2 349,46 mil. lei mai mult, comparativ cu anul precedent.

¹² Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația de 1 ianuarie 2023 (Formularul nr.4 CNAS).

Realizarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022, în comparație cu anii 2018-2021, se prezintă în Anexa nr. 1 la prezentul Raport de audit.

Astfel, pe parcursul a 5 ani consecutivi (2018-2022), se atestă o creștere constantă a tuturor veniturilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, mai cu seamă a transferurilor curente cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat.

Contribuțiile de asigurări sociale de stat în anul 2022 au fost calculate și achitate conform tarifelor prevăzute¹³. Totodată, pe parcursul anului 2022 s-a ținut cont de noile particularități privind modalitatea de asigurare socială a persoanelor fizice care exercită activități în calitate de zilieri¹⁴. Astfel, conform noilor prevederi¹⁵, începând cu 15 iulie 2022 beneficiarii de lucrări calculează, declară și achită pentru această categorie de persoane fizice contribuții de asigurări sociale reieșind din remunerația acestora în mărime de 6%. Până la această dată, persoanele fizice care exercitau activități în calitate de zilieri datorau taxa fixă anuală calculată în bază de contract individual încheiat cu CNAS în mărime de 3 270 lei.

Taxa fixă anuală a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii în anul 2022 a constituit 12 838 lei¹⁶, pentru proprietarii sau arendașii de terenuri agricole ce prelucrează terenurile în mod individual – de 3 270 lei¹⁷.

Se atestă că, contribuțiile de asigurări sociale de stat în 2022, acumulate în sumă de 18 573,34 mil. lei¹⁸, au fost executate la nivel de 100,1% față de indicele planificat. În comparație cu anul 2021, încasările au crescut cu 2 349,4 mil. lei, sau cu 14,5%. De asemenea, în suma totală a contribuțiilor acumulate, 61,2 mil. lei au constituit majorările de întârziere pentru neplata în termen a contribuțiilor.

„Alte venituri” au fost acumulate în sumă totală de 428,7 mil. lei, cu 83,5 mil. lei, sau cu 24,2%, mai mult față de planul stabilit, iar suma efectivă a altor venituri a constituit 443,3 mil. lei. Față de anul 2021, încasările din alte venituri au fost în creștere cu 130,4 mil. lei, sau cu 43,7%, creșterea datorându-se sumei încasate din impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informațională, de 420,8 mil. lei, care a fost cu 128,1 mil. lei, sau cu 43,8%, mai mare față de anul precedent. Astfel, veniturile în bugetul asigurărilor sociale de stat sunt reflectate cu sumele¹⁹:

- ✓ 6,0 mil. lei, cu executarea prevederilor anuale la nivel de 200,5%, venituri din proprietate, care reprezintă dobânzile încasate la soldurile mijloacelor bănești la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat;
- ✓ 0,05 mil. lei sunt din vânzarea mărfurilor și serviciilor, care reprezintă mijloacele încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat conform documentelor executorii privind răspunderea subsidiară, suma efectivă constituind 1,9 mil. lei;

¹³ Anexa nr.1 la Legea nr. 489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

¹⁴ Legea nr. 22/2018 privind exercitarea unei activități necalificate cu caracter ocazional.

¹⁵ Legea nr. 160/2022 pentru modificarea unor acte normative.

¹⁶ Art.5 alin.(1) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 nr.206 din 06.12.2021.

¹⁷ Art.5 alin.(3) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022 nr.206 din 06.12.2021.

¹⁸ Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația de 1 ianuarie 2023 (Formularul nr.4.2 CNAS).

¹⁹ Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația de 1 ianuarie 2023 (Formularul nr.4.2 CNAS).

- ✓ 0,9 mil. lei, ce reprezintă 32,3% față de prevederile anuale, sunt amenzi, din care 0,04 mil. lei sunt amenzi și sancțiuni contravenționale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat și 895,4 mii lei – amenzi aferente plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat. Suma efectivă a amenzilor în anul 2022 a fost de 1,5 mil. lei.

Alte venituri și venituri neidentificate au fost executate în sumă de 421,7 mil. lei, sau la nivel de 124,3% față de planul anual stabilit, iar conform indicatorului efectiv acestea au constituit 433,8 mil. lei.

5.2. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat executate în anul 2022 au fost la nivelul de 98,7% față de planul anual.

Conform Raportului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022, cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat au fost executate în sumă de 33 728,2 mil. lei, cu 452,4 mil. lei mai puțin decât nivelul planificat. Comparativ cu anul precedent, cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat executate au crescut cu 6 556,2 mil. lei, sau cu 24,1%.

Realizarea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022, în comparație cu anii 2018-2021, se prezintă în tabelul ce urmează.

Tabelul nr.3

Dinamica cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2018-2022 (mil. lei)

Indicatori	Anul					Devieri, 2022-2021		Devieri, 2022-2020		Devieri, 2022-2019		Devieri, 2022-2018	
	2018	2019	2020	2021	2022	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%
1	2	3	4	5	6	7=6-5	8=6* 100/5	9=6-4	10=6* 100/4	11=6-3	12=6* 100/3	13=6-2	14=6* 100/2
Cheltuieli precizate	19605.4	21866.5	24549.9	27606.4	34180.7	6574.3	123.8	9630.8	139.2	12314.2	156.3	14575.3	174.3
Cheltuieli executate, inclusiv:	19410.8	21589.8	24230.7	27172.1	33728.2	6556.1	124.1	9497.5	139.2	12138.4	156.2	14317.4	173.8
Prestații sociale	19110.7	21206.2	23837.8	26756.3	33294.2	6537.9	124.4	9456.4	139.7	12088.0	157.0	14183.5	174.2
Bunuri și servicii	183.6	235.8	230.3	235.4	243.3	7.9	103.4	13	105.6	7.5	103.2	59.7	132.5
Cheltuieli de personal	113.1	142.9	158	175.4	185.7	10.3	105.9	27.7	117.5	42.8	130.0	72.6	164.2
Alte cheltuieli	3.4	4.9	4.6	4.9	4.9	0	100.0	0.3	106.5	0.0	100.0	1.5	144.1

Sursa: Informații generalizate de echipa de audit din Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anii 2018-2022.

Cea mai mare pondere în structura cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat o dețin prestațiile sociale, de 98,7%, fiind înregistrate în anul 2022 cheltuieli în sumă de 33 294,2 mil. lei. Comparativ cu anul 2021, cheltuielile executate au crescut cu 6 537,9 mil. lei, sau cu 24,4 puncte procentuale. Asupra creșterii cheltuielilor a influențat creșterea mărimii medii a pensiei, ca urmare a unui șir de măsuri noi prevăzute de legislație în domeniul pensiilor publice și implementate pe parcursul anului 2022, precum: indexarea pensiilor la 1 aprilie 2022 cu 13,94%, conform modalității de indexare prevăzute pentru anul 2022 (indexarea părții pensiei care nu a depășit salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2022 de 9 900 lei); efectuarea următoarei etape de reexaminare a pensiilor pentru limită de vârstă pentru pensionarii care au activat după realizarea dreptului la pensie și au acumulat un stagiul de cotizare mai

mare de 5 ani (în cazul stabilirii dreptului la pensie după 01.01.1999); reexaminarea pensiilor de dizabilitate pentru pensionarii care au activat după realizarea dreptului la pensie de dizabilitate și au acumulat un stagiul de cotizare mai mare de 2 ani (în cazul pensiilor stabilite/reexaminare până la 01.01.1999); majorarea, la 1 aprilie 2022, cu 171,71 lei a cuantumului pensiilor calculate în conformitate cu prevederile Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, precum și majorarea cuantumului pensiei minime pentru limită de vârstă de la 2 000 lei până la 2 278,80 lei.

De asemenea, cu referire la indemnizațiile de asigurări sociale s-a înregistrat o creștere a cuantumului indemnizației unice la nașterea copilului, până la 10 068 lei²⁰.

Cheltuielile executate pentru bunuri și servicii au constituit 243,3 mil. lei, sau la nivel de 86,9%, mai mari cu 7 903,2 mii lei, sau cu 3,4 la sută, față de anul precedent. La categoria dată se atribuie cheltuielile destinate întreținerii CNAS și a sistemelor informaționale ale CNAS: serviciile energetice și comunale, informaționale și de telecomunicații, de locațiune, de transport, de reparații curente, formarea profesională, deplasările de serviciu, serviciile poștale și de distribuire a drepturilor sociale, alte servicii.

Mijloacele aprobate pentru cheltuielile de personal au fost utilizate în baza actelor normative ce reglementează salarizarea în sectorul bugetar. Pentru cheltuielile de personal au fost prevăzute 188,8 mil. lei, care au fost executate în sumă de 185,7 mil. lei, ceea ce constituie 98,3% din suma planificată.

5.3. În ultimii cinci ani, ritmul de creștere a cheltuielilor suportate din BASS depășește cu 26,5 puncte procentuale ritmul de creștere a veniturilor proprii, ceea ce a cauzat menținerea insuficienței mijloacelor proprii ale sistemului public de asigurări sociale pentru onorarea obligațiilor și formarea dependenței de transferurile de la bugetul de stat.

Ponderea esențială a veniturilor proprii ale BASS o constituie contribuțiile de asigurări sociale, virate de plătitorii de contribuții, persoane juridice și fizice. Pe de altă parte, ponderea esențială a cheltuielilor suportate din BASS o constituie prestațiile de asigurări sociale (pensii de asigurări sociale, indemnizații de asigurări sociale și alte prestații de asigurări sociale). Astfel, pe parcursul anilor 2018-2022, cheltuielile BASS au depășit veniturile proprii, de la 842,4 mil. lei în anul 2018, până la 4 902,6 mil. lei în anul 2022, situație redată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr.4

Ritmul de creștere a cheltuielilor comparativ cu ritmul de creștere a veniturilor în anii 2018-2022

Anul	Cheltuielile suportate din BASS, mil. lei	Ritmul creșterii cheltuielilor față de anul precedent, %	Veniturile proprii ale BASS, mil. lei	Ritmul creșterii veniturilor față de anul precedent, %	Depășirea cheltuielilor BASS asupra veniturilor proprii, mil. lei
2018	13 962,5	110,5	13 120,1	110,5	842,4
2019	15 686,0	112,3	13 791,4	105,1	1 894,6
2020	17 138,8	109,3	14 516,2	105,3	2 622,6
2021	19 343,2	112,9	16 522,1	113,8	2 821,1
2022	23 559,4	117,8	18 656,8	112,9	4 902,6

Sursa: Rapoartele privind executarea BASS în anii 2018-2022.

²⁰ Hotărârea Guvernului nr.457 din 29.12.2021 „Pentru modificarea anexei nr. 1 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15.11.2002 „Cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii””.

Sustenabilitatea sistemului public de asigurări sociale poate fi asigurată doar în condiții de acoperire a cheltuielilor pentru prestațiile de asigurări sociale cu veniturile proprii, încasate la bugetul asigurărilor sociale de stat. În acest context, menționăm că ritmul de creștere a cheltuielilor suportate din BASS (168,7%) în anul 2022, față de 2018, a depășit ritmul de creștere a veniturilor proprii (142,3%) cu 26,5 puncte procentuale (Tabelul nr.5), ceea ce a determinat solicitarea mijloacelor financiare necesare acoperirii deficitului. Acest fapt a fost cauzat de insuficiența veniturilor proprii utilizate pentru acoperirea cheltuielilor, reieșind din necesitatea asigurării plății prestațiilor sociale către beneficiari/cetățeni în termenele stabilite.

Tabelul nr.5

Ritmul de creștere a cheltuielilor comparativ cu ritmul de creștere a veniturilor în anii 2018-2022

Nr.crt.	Indicatori	Valoare
1.	Veniturile proprii BASS în anul 2018, mil. lei	13 120,1
2.	Veniturile proprii BASS în anul 2022, mil. lei	18 656,8
3.	Cheltuielile suportate din BASS în anul 2018, mil. lei	13 962,5
4.	Cheltuielile suportate din BASS în anul 2022, mil. lei	23 559,4
5.	Ritmul creșterii veniturilor în ultimii 5 ani, 2022/2018, %	142,2
6.	Ritmul creșterii cheltuielilor în ultimii 5 ani, 2022/2018, %	168,7
7.	Depășirea ritmului cheltuielilor față de ritmul veniturilor, %	26,5

Sursa: Rapoartele privind executarea BASS în anii 2018-2022.

Diferența semnificativă de creștere a cheltuielilor este cauzată de mai mulți factori, în special, de realizarea de către CNAS a proceselor și politicilor noi ce au menirea de majorare a prestațiilor și de susținere a cetățenilor. Printre cele mai semnificative, se enumeră: implementarea reformei sistemului de pensii publice din anul 2017, conform căreia, pe lângă normele de stabilire a vârstei de pensionare, stagiului de cotizare necesar, modului de indexare anuală a pensiei și alte norme speciale, s-a implementat mecanismul de valorizare a venitului asigurat, luat în calcul la stabilirea dreptului la pensie; reexaminarea pensiilor pentru limită de vârstă pe etape; acordarea pensiei anticipate pentru bărbați; egalarea pensiei minime pentru angajații din domeniul agriculturii prin majorare până la pensia minimă acordată persoanelor care au activat în celelalte domenii ale economiei naționale. În anul 2019 au fost majorate cu 10% pensiile al căror quantum nu a depășit minimul de existență. Din anul 2022 se acordă pensia anticipată pentru carieră lungă, se reexaminează pensiile de dizabilitate pentru anii lucați după stabilirea pensiei, s-a acordat o majorare suplimentară la pensie (171,71 lei) prin mecanismul de transpunere a creșterii economice în pensii, în funcție de creșterea PIB. Toate aceste măsuri au crescut cheltuielile asigurărilor sociale de stat.

Pe de altă parte, ritmul de creștere a veniturilor într-un quantum mai mic decât cheltuielile este influențat de implementarea politicilor preferențiale și de susținere a diferitor sectoare economice ale RM. Astfel, au fost excluși din sistemul unic de calculare a contribuțiilor un șir de plătitori, fiind transferați la sisteme preferențiale, precum: unele categorii de angajați din domeniul agriculturii, angajații la rezidenții

parcurilor pentru tehnologia informației, angajații din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi, persoanele care exercită independent profesia de medic în una dintre formele de organizare a activității profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995. Totodată, din octombrie 2018, pentru angajatorii din sectorul privat, tariful contribuției a fost diminuat cu 5 puncte procentuale (de la 29% la 24%).

Prin urmare, se denotă că implementarea politicilor noi în domeniul prestațiilor de asigurări sociale, corelată cu utilizarea asigurărilor sociale ca instrument de susținere economică a anumitor sectoare, a cauzat menținerea insuficienței mijloacelor proprii ale sistemului public de asigurări sociale și creșterea dependenței de transferurile bugetului de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat.

5.4. Creșterea dependenței BASS față de bugetul de stat odată cu solicitarea transferurilor cu destinație generală pentru acoperirea deficitului, care s-a majorat de patru ori în ultimii cinci ani, poate afecta sustenabilitatea acestui buget.

O problemă majoră pentru BASS este dependența financiară continuă față de bugetul de stat, transferurile primite cu destinație generală fiind anual în creștere, comparativ cu anul precedent, iar în ultimii cinci ani acestea au crescut de 4 ori.

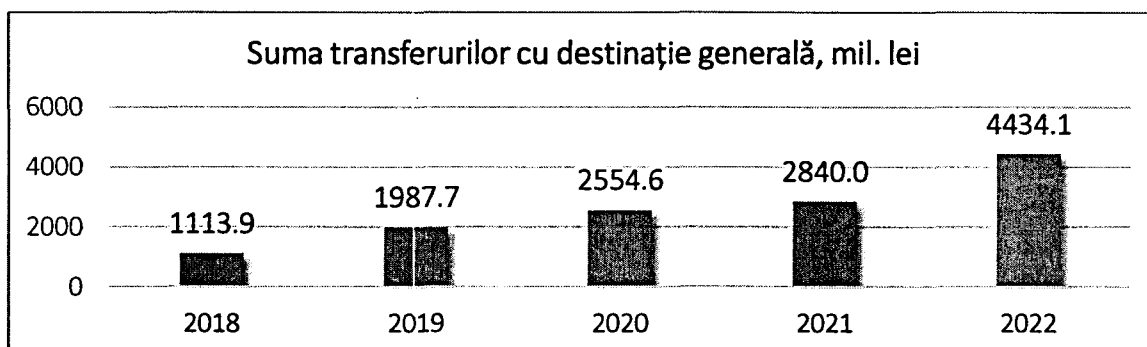

Figura nr.1 Dinamica transferurilor de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2017-2022.

În anul 2022, transferurile cu destinație generală au însumat 4 434,1 mil. lei, ceea ce constituie o creștere cu 56,3% față de anul precedent (2 840,0 mil. lei).

Astfel, evoluția transferurilor, corelată cu obligațiile față de beneficiari, care urmează a fi realizate în exercițiile financiare viitoare, poate afecta sustenabilitatea BASS. Aceasta poate condiționa perturbarea echilibrului bugetului asigurărilor sociale de stat, ceea ce va impune majorarea poverii bugetului asigurărilor sociale de stat asupra bugetului de stat, odată cu solicitarea transferurilor cu destinație generală (resurse financiare pentru acoperirea deficitului), și denotă motive de îngrijorare cu referire la evoluția veniturilor BASS față de cheltuielile ce urmează a fi suportate.

Concomitent se menționează că, pentru acoperirea decalajului temporar de casă, în scopul onorării obligațiilor față de beneficiari și asigurării transferurilor în termen a prestațiilor sociale, în perioada

noiembrie-decembrie 2022, CNAS a fost nevoită de a contracta 2 împrumuturi de la bugetul de stat, în sumă totală de 690,0 mil. lei, care au fost restituite în același an bugetar²¹. Analiza transferurilor primite de la bugetul de stat este prezentată în Anexa nr. 15 la prezentul Raport de audit.

Menționăm că, pe parcursul anului 2022, CNAS a semnalat Ministerul Finanțelor și și-a expus îngrijorarea referitor la asigurarea sustenabilității bugetului asigurărilor sociale de stat și dezacordul privind utilizarea asigurărilor sociale ca instrument de susținere economică a anumitor sectoare²².

Cu referire la transferurile cu destinație specială în sumă de 10 359,9 mil. lei, se denotă că acestea au fost utilizate preponderent la plata prestațiilor de asistență socială (99,2%, sau 10 285,0 mil. lei), care potrivit legislației sunt finanțate din bugetul de stat și acordate unor categorii de populație prin intermediul Casei Naționale de Asigurări Sociale. Totodată, unele dintre ele au fost utilizate pentru compensarea diferenței de tarife de asigurări sociale de stat obligatorii în sectorul agrar (73,7 mil. lei) și pentru compensarea veniturilor ratate ale bugetului asigurărilor sociale de stat, în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița - Tiraspol de plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii (1,2 mil. lei).

5.5. Micșorarea cotei contribuțiilor pentru sectorul privat, de la 29% la 24%, nu a avut impactul așteptat, și anume de lărgire a bazei de calcul și de scoatere a fondului de remunerare a muncii din tenebritate.

Pe parcursul dezvoltării sistemului public de asigurări sociale în Republica Moldova, tariful contribuției aplicat la fondul de remunerare a muncii a variat de la cota de 46% în anul 1992 până la cota de 29%, stabilită în anul 2005 și păstrată până în anul 2018. Din anul 2018, pentru angajatorii din sectorul privat tariful contribuției a fost diminuat cu 5 puncte procentuale și constituie 24%. Astfel, potrivit pct.1.1 al Anexei nr.1 la Legea nr.489/1999, angajatorul, persoana juridică sau fizică asimilată angajatorului, achită contribuții de asigurare socială de: - 29% de la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații, pentru angajatorii autorităților/instituțiilor bugetare și autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare; - 24% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații, pentru angajatorii sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare.

Potrivit MMPS²³, „diminuarea tarifului contribuției pe parcursul timpului a fost justificată prin creșterea anuală a numărului de persoane asigurate, participante la sistemul public de asigurări sociale și creșterea fondului de remunerare a muncii. Scopul urmărit, prin intenția de a micșora partea contribuției datorată de angajator în scopul lărgirii bazei de calcul, a fost de a scoate fondul de remunerare a muncii din tenebritate.”

Auditul menționează că, deși diminuarea cotei de contribuții s-a realizat în scopul susținerii sectorului privat, de a prezenta și a vira contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii la bugetul asigurărilor sociale de stat, aferente salariilor calculate și altor recompense, autoritățile publice nu dețin date privind

²¹ Art.62 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

²² Scrisoarea CNAS nr.780 din 14.02.2022.

²³ Scrisoarea MMPS nr.16/1242 din 12.04.2023.

calcul s-a majorat datorită creșterii salariului mediu pe economie. În același timp, sectorul economic a fost influențat inclusiv de criza pandemică din această perioadă.

Subsecvent, auditul menționează că, deși pentru asigurarea unui salariat, de către autoritățile/instituțiile bugetare și autoritățile/instituțiile publice la autogestiune, sunt suportate cheltuieli în cuantum mai mare pentru achitarea contribuțiilor comparativ cu sectorul privat, cadrul legal nu prevede anumite măsuri de beneficiere de prestații sociale în alte condiții decât angajații din sectorul privat. Astfel, reieșind din faptul că pentru angajații autorităților/instituțiilor bugetare se achită un tarif mai mare, se denotă că nu se asigură principiul contributivității, conform căruia drepturile de asigurări sociale se cuvin în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite, precum și conform principiului obligativității, potrivit căruia persoanele fizice și juridice au, conform legii, obligația de a participa la sistemul public, iar drepturile de asigurări sociale se exercită corelativ îndeplinirii obligațiilor²⁶. Acestea sunt principii fundamentale care stau la baza sistemului de asigurări sociale.

Prin urmare, în condițiile în care cadrul legal este ambiguu, nu prevede evidența facilității acordate, nu există estimări ale impactului prevederii aplicate, precum și nu sunt acordate drepturi corelativ obligațiilor onorate, se conturează riscul susținerii BASS prin transferuri ascunse/indirecte de la bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale, care sunt estimate de audit la cca 9,2 miliarde lei.

5.6. Creșterea constantă a numărului de beneficiari ai bugetului de asigurări sociale în raport cu numărul de contribuabili, duce la creșterea presiunii asupra acestui buget.

Numărul contribuabililor din sistemul unic de calculare a contribuțiilor în anul 2022 a constituit 734 467 de persoane²⁷, inclusiv 181 845 de salariați din sectorul bugetar și cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare, și 552 622 de salariați din cadrul sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare. Totodată, numărul total de contribuabili, inclusiv cei care beneficiază de politici preferențiale, a constituit 804 420 de persoane (Anexa nr.3 la prezentul Raport de audit). Astfel, în economia țării sunt aproximativ 25% de lucrători în sectorul bugetar și 75% în sectorul real.

În același timp, numărul beneficiarilor de prestații sociale la finele anului 2022 a constituit 2 310 026 de persoane care au beneficiat de cel puțin o prestație pe parcursul anului. Cât ține de pensionari, se denotă că aceștia au fost în număr de 675 674 de persoane, dintre care 526 017 sunt beneficiari ai pensiei pentru limită de vârstă (Anexa nr.2 la prezentul Raport de audit).

Aspectul demografic pune o presiune enormă pe sistemul de pensionare al Republicii Moldova, reieșind din faptul că sistemul de asigurări sociale se bazează pe principiul solidarității inter și intragenerații. Rata

²⁶ Art. 3 din Legea nr.489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

²⁷ Persoanele angajate prin contract individual de muncă, persoanele aflate în raporturi de serviciu în baza actului administrativ ori prin alte tipuri de contracte civile în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, cu excepția celor specificate la pct. 1.2–1.5; pentru angajații și/sau alte persoane fizice, în baza contractelor civile, în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, în cazul rezidenților parcurilor pentru tehnologia informației; pentru cetățenii Republicii Moldova angajați prin contract în proiecte, în instituții și organizații internaționale, indiferent de sursa de finanțare a activităților, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd scutirea de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii; pentru persoanele care desfășoară activitate în funcții electivă ori sunt numite în cadrul autorităților executive; pentru judecători, procurori, Avocați ai Poporului; Anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

de îmbătrânire în 2015 a fost de 18,1%, în 2020 – de 21,7%, iar în 2022 – de 22,8%²⁸. Îmbătrânirea activă a populației Republicii Moldova are loc din câteva motive: pe de o parte, speranța de viață a oamenilor crește, iar acest fapt duce și la creșterea numărului persoanelor în vârstă; pe de altă parte, natalitatea este în scădere. Astfel, se denotă că, la momentul actual, un contribuabil din sectorul real susține un beneficiar de pensie pentru limită de vârstă, raportul fiind 1:1,05. Însă, pe lângă pensionarii de limită de vârstă, mai sunt și alte grupuri de pensionari (Anexa nr.2 la prezentul Raport de audit). În același timp, din cei 526,0 mii de pensionari de limită de vârstă, 123,7 mii de persoane activează în continuare, ceea ce indică că acestea sunt și contribuabili, și beneficiari, practic își asigură singuri prestația. Astfel, presiunea pentru angajații din sectorul real al economiei este și mai mare. Prin urmare, anual crește deficitul și presiunea asupra bugetului asigurărilor sociale de stat, iar sistemul este menținut în baza transferurilor de la bugetul de stat (vezi constatarea 5.4).

Subsecvent, auditul menționează că, potrivit datelor estimate de audit, populația în afara forței de muncă reprezintă cca 498 821 mii de persoane. Astfel, deși există potențial de creștere a numărului de contribuabili la BASS, rezerva se menține din cauza existenței muncii la negru, salariilor în plic, salariului neatractiv etc. În aceste condiții, sistemul de asigurări sociale riscă să nu mai fie sustenabil în timp.

Tabelul nr.7

Estimări privind populația neîncadrată în muncă

Populația totală	2 603 813
Populația ocupată, inclusiv:	804 928
• Beneficiari de prestații	180149
Populația în afara forței de muncă, inclusiv:	1 300 064
• Copii până la 7 ani	217 852
• Elevi, studenți	442 400
• Pensionari (limită de vârstă, dizabilitate etc.)	505 419
• Beneficiari de alocații sociale care nu lucrează	63 488
• Beneficiari de alocații de îngrijire a persoanelor cu dizabilități	12 500
• Beneficiari de indemnizații ale familiilor cu copii	58 405
Persoane apte de muncă neîncadrate	498 821

Sursa: Rapoartele CNAS, www.statistica.md

5.7. Achitarea dividendelor la o cotă impozabilă de doar 6%, comparativ cu celelalte impozite achitate la plățile salariale, este o metodă legală ce favorizează riscul apariției și menținerii salariilor în plic.

Utilizarea „muncii la negru” este un fenomen care generează efecte negative asupra bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale, fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, dar și, nemijlocit, asupra angajaților și angajatorilor. Acceptând „salariul în plic”, angajații riscă să fie lipsiți de o pensie decentă, de un pachet social motivant, de o asigurare medicală de calitate, de protecție socială a familiei lor, de concedii de odihnă plătite, de indemnizații decente. Achitarea dividendelor la o cotă impozabilă de doar 6%, comparativ cu celelalte impozite achitate la plățile salariale, este o metodă legală ce favorizează riscul apariției și menținerii „salariilor în plic”. Astfel, pentru perioada 2020-2022 au beneficiat

²⁸ www.statistica.md

de dividende 29 544 de persoane, valoarea dividendelor achitate de către operatorii economici (SRL) fondatorilor a constituit 26 555,0 mil. lei, iar impozitul pe venit reținut din dividende a constituit 1 616,0 mil. lei.

Tabelul nr.8

Analiza privind numărul de beneficiari de dividende și impozitul aferent reținut, pentru anii 2020-2022

Indicatori	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Dinamica 2021-2020	Dinamica 2022-2021
Nr. persoane/ beneficiari	10124	10559	8861	435	-1698
Suma veniturii din dividende, mil. lei	7470.23	8962.12	10122.71	1491.89	1160.59
Suma impozitului pe venit reținut, mil. lei	457.88	543.62	614.50	85.74	70.88

Sursa: Elaborat de audit în baza datelor prezentate de SFS pentru perioada 2020-2022.

Pentru perioada 2020-2022, în cazul a 526 de beneficiari cărora li s-au achitat dividende în sumă de 547,6 mil. lei, auditul a constatat că a fost reținut impozit cu 18,6 mil. lei mai puțin, sau 56,5%, ceea ce constituie un venit ratat pentru bugetul de stat, vezi tabelul de mai jos.

Tabelul nr.9

Analiza privind divergențele între impozitul de venit calculat și cel reținut, mil. lei

Indicatori	Nr. persoane/ beneficiari	Suma veniturii din dividende	Suma impozitului pe venit reținut	Impozitul pe venit (6%) calculat de audit	Divergențe (imp. calc. de audit - suma imp. reținut)
Anul 2020	242.00	179.59	3.42	10.78	7.35
Anul 2021	167.00	172.59	3.55	10.34	6.79
Anul 2022	117.00	195.40	7.31	11.72	4.42
Total	526.00	547.57	14.28	32.83	18.55

Sursa: Elaborat de audit în baza datelor prezentate de SFS pentru perioada 2020-2022

La solicitarea auditului, SFS a informat că neachitarea dividendelor este motivată prin: - nereținerea (reținerea integrală) a impozitului pe venit din dividende de către contribuabilii care au îndreptat spre plată dividende (13,5 mil.lei); - neasigurarea reflectării (reflectarea deplină) acestora în nota informativă IALS21 (5,4 mil. lei). La acest aspect, SFS, prin Ordinul nr. 131 din 25.04.2023, a stabilit acțiuni și termene concrete menite să fortifice măsurile de administrare la compartimentul impozite pe venit, fiind în derulare și activități de administrare, în raport cu contribuabilii identificați, în scopul stabilirii motivelor/ divergențelor prezentării corectate a dărilor de seamă.

Deși dividendele sunt venituri din distribuirea profitului net între fondatori (acționari) în funcție de rata de participare depusă la capitalul societății, cu toate acestea dividendele pot fi utilizate spre achitarea salariilor în plic, stimularea angajaților (adaosuri la salarii, alte recompense), folosind o cale de optimizare a impozitelor și de evitare a contribuțiilor de asigurări medicale și sociale. În trimestru IV al anului 2022,

potrivit datelor statistice, munca informală era prestată de cca 192,4 mii de persoane, în timp ce Inspectoratul de Stat al Muncii a depistat doar 82 de persoane ce activau fără forme legale de angajare²⁹.

Estimările de audit pentru perioada 2020-2022 privind calcularea contribuțiilor la BASS la valorile dividendelor achitate (26 555,06 mil. lei), indică posibile majorări ale veniturilor BASS de până la 5 139,7 mil. lei. Aceasta nu este doar o sursă a posibilelor venituri la BASS, ci și o majorare semnificativă a venitului pentru asigurarea riscurilor sociale, precum incapacitate de muncă, maternitate, șomaj, șomaj tehnic, invaliditate, pensionare etc.), iar cetățenii pot beneficia de prestații sociale corelativ obligațiilor onorate la BASS.

Tabelul nr. 10

Estimările de audit privind potențialele venituri de contribuții de asigurări sociale, mil. lei

Indicatori	Suma venitului din dividende, mil. lei	6% reținut impozit pe venit	24% contribuții de asigurări sociale
2020	7 470.2	448.2	1.445,9
2021	8 962.1	537.7	1.734,6
2022	10 122.7	607.4	1.959,2
Total	26 555.0	1 593.3	5.139,7

Sursa: Elaborat de audit în baza datelor prezentate de SFS pentru perioada 2020-2022.

- Unii agenți economici, care pe parcursul anilor 2020-2021 au achitat dividende în valoare de 36,4 mil. lei, în anul 2022 au intrat în procedură de insolvență cu datoriile la bugetul asigurărilor sociale în valoare de 2,5 mil. lei. Astfel, în 16 cazuri, agenții economici, după achitarea dividendelor, în anul următor au fost în imposibilitatea de a-și onora obligațiile față de BASS. Procedura de insolvență atrage după sine riscuri semnificative la stabilirea prestațiilor (vezi pct. 7.6).

Ca rezultat al acțiunilor de control desfășurate de către Serviciul Fiscal de Stat în legătură cu intentarea procedurii de insolvență, în 15 cazuri a fost sesizat organul de urmărire penală din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, privind întrunirea indicilor de insolvență intenționată.

Astfel, salariul în plic este un fenomen nociv și o problemă pentru fiecare cetățean care acceptă o astfel de remunerare pentru munca sa. Bani primii în plic evită plata impozitelor și contribuțiilor, dar această practică înseamnă de fapt o condamnare la un viitor nesigur, cu multe riscuri și urmări grave, care nu pot fi evitate.

VI. ALTE INFORMAȚII

6.1. Neajustarea soldurilor inițiale ale datoriilor nu oferă comparabilitate la reflectarea datoriilor pe termen scurt ale prestațiilor sociale pentru anul 2022, acestea fiind diminuate cu cel puțin 14,0 mil. lei.

²⁹ www.statistica.md; Raportul de activitate al ISM pe anul 2022, <https://ism.gov.md/>

Constatările de audit din anii precedenți³⁰ au identificat curențe la reflectarea soldurilor datoriilor suspendate după 3/6 luni ale perioadelor precedente, menținându-se doar în SI „Protecția Socială”. Neregulile constatate au avut loc din cauza că SI „Protecția Socială” oferă posibilitatea accesării datoriei per beneficiar (prin verificarea contului individual pentru prestațiile suspendate până în anul 2021), iar datoria asociată cu plățile suspendate nu a fost inclusă în evidență. Acestea se mențin în sistem și apar în evidență odată cu cererea de reluare a plății.

Începând cu anul 2021, CNAS a elaborat modificări ale normelor de evidență a datoriilor, astfel acestea au fost reflectate ca datorii pe termen lung la conturile extrabilanțiere. În acest context, auditul menționează că metoda nouă reflectă datoriile formate după 12 luni în caz de neridicare a prestației, fără a fi luate în calcul datoriile suspendate după 3/6 luni ale perioadelor precedente, menținându-se doar în SI „Protecția Socială”, iar soldurile datoriilor ale anului precedent nu au suportat modificări/ajustări.

În acest context, auditul a analizat cererile de reluare a prestațiilor în anul 2022. Astfel, pe parcursul anului auditat, au depus cerere de reluare a pensiei 221 de beneficiari ale căror prestații au fost suspendate anterior, până la implementarea mecanismului de reflectare a datoriilor pe termen lung. Aceștia nu au ridicat prestația pentru o perioadă de la 1 an și 8 luni până la 12 ani și 4 luni, în valoare totală de 14,0 mil. lei. Astfel, valoarea atribuită datoriei nereflectate în soldurile inițiale se estimează la cel puțin 14,0 mil. lei.

Cu referire la reflectarea datoriilor pe termen lung, se denotă că, la finele fiecărei luni, sumele pensiilor stabilite și neprimite de beneficiar în decurs de 12 luni consecutive se suspendă și se reflectă la conturi extrabilanțiere, iar la sfârșitul anului 2022 acestea au însumat 53,6 mil. lei.

6.2. Cadrul regulator imperfect, lipsa unui registru electronic de evidență a liber-profesioniștilor ce practică activitatea în sectorul justiției la organul abilitat cu dreptul de înregistrare (Ministerul Justiției), lipsa furnizării electronice a datelor către CNAS, precum și acțiunile insuficiente de control al corectitudinii calculării și virării lor în termen de către Serviciul Fiscal de Stat, a determinat venituri ratate la BASS de la această categorie de contribuabili în sumă de 310,5 mii lei. Astfel,

- *procesul de înregistrare a liber-profesioniștilor ce practică activitate în sectorul justiției în calitate de plătitori de contribuții la BASS, în condițiile cadrului regulator actual, nu asigură evidența completă a plătitorilor la nivel național.*

Conform reglementărilor³¹, liber-profesionist ce practică activitate în sectorul justiției este persoana care are înregistrată una din formele de organizare a activității prevăzute de lege de avocat, notar, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator. Unitățile și persoanele fizice³² care nu cad sub incidența Legii nr.220-XVI din 19.10.2007³³ sunt obligate să se înregistreze, în termen de 10 zile lucrătoare de la data obținerii dreptului de a desfășura o anumită activitate, ca plătitori de contribuții de asigurări sociale

³⁰ Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 03.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2020” și Hotărârea nr. 17 din 24.05.2022 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021”.

³¹ Art. 1 din Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

³² Avocații, notarii, executorii judecătorești, administratorii autorizați, mediatorii.

³³ Legea nr.220-XVI din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.

de stat, la subdiviziunea teritorială a Casei Naționale unde își au adresa juridică. Începând cu anul 2021, a fost modificată taxa fixă anuală, ce oferă acestei categorii de plătitori dreptul la prestațiile de asigurări sociale pentru riscurile asigurate survenite, la îndeplinirea condițiilor de acordare a acestora. Pentru anii 2021³⁴ și 2022³⁵, contribuția de asigurări sociale de stat obligatorii în sumă fixă este stabilită în mărime de 24 255 lei/an, respectiv suma taxei lunare constituind 2 021,25 lei.

Auditul, pentru a se asigura de înregistrarea liber-profesioniștilor care și-au înregistrat activitatea pe parcursul anilor 2021-2022, în calitate de plătitor de contribuții de asigurări sociale la BASS, a contrapus datele din Registrul de evidență a plătitorilor de contribuții în sistemul public de asigurări sociale de stat administrat de CNAS cu extrasul din Registrul Cabinetelor avocaților și birourilor asociate de avocați și extrasul din Registrul de stat al Mediatorilor, plasate pe pagina oficială a Ministerului Justiției (www.justice.gov.md). Rezultatele atestă că, din 114 cazuri privind înregistrarea Cabinetelor Avocaților, în 43 de cazuri (37,7%) a fost depășit termenul de înregistrare de la 1 zi până la 431 de zile întârziere, iar în 18 cazuri (15,8%), unitatea nu a fost înregistrată ca plătitor de contribuții la BASS. Rezultatele verificării înregistrării a 10 Birouri de Mediere relevă că, în 3 cazuri (30%) unitățile au fost înregistrate cu întârziere, iar în 6 cazuri (60%), unitățile nu sunt înregistrate ca plătitori de contribuții la BASS. Situațiile respective au fost admise din cauza lipsei conlucrării organului abilitat cu dreptul de înregistrare (Ministerului Justiției) cu CNAS, precum și lipsei unui registru electronic de evidență a liber-profesioniștilor ce ar asigura transmiterea informațiilor cu privire la înregistrarea activității, în mod automatizat prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), prin conexiunile intersistemice a CNAS și Ministerul Justiției. Astfel, reprezentantul unității urmează să se prezinte fizic la CTAS unde își are adresa juridică și să depună cerere de luare în evidență³⁶.

Deși CNAS a întreprins măsuri de informare a Uniunii Avocaților, respectiv a Consiliului de Mediere, referitor la necesitatea înregistrării acestei categorii de plătitori, nu toate persoanele care au înregistrate forme de organizare a activității prevăzute și-au onorat obligațiunea de înregistrare în calitate de plătitori la BASS. Atribuirea responsabilității pe seama contribuabilului pentru a se înregistra ca plătitor de contribuții, determină imposibilitatea urmăririi posibilelor venituri la BASS.

• ***Înregistrarea liber-profesioniștilor ca plătitori de contribuții la BASS cu întârziere s-a efectuat fără aplicarea măsurilor disciplinare, aceasta fiind o sursă suplimentară de venit la BASS.***

Conform prevederilor³⁷, desfășurarea activității în baza atestatului de mediator, a licenței de notar, de executor judecătoresc, de avocat sau de expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, a autorizației pentru activitatea de administrator autorizat, fără a fi înregistrat ca plătitor de contribuții de asigurări sociale de stat în termen de 10 zile lucrătoare din momentul obținerii dreptului de a desfășura activitatea, se sancționează cu amendă de la 15 la 30 de unități convenționale aplicată

³⁴ Art. 5 alin. (2) din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2021. nr. 255 din 16.12.2020

³⁵ Art. 3 alin. (2) Legea nr. 206 Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 din 06.12.2021

³⁶ Cap. II, pct. 8 din Regulamentul privind evidența plătitorilor de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat, aprobat prin Ordinul CNAS nr. 275-A din 27.11.2015, cu modificările ulterioare.

³⁷ Art. 263 alin. (2) din Codul contravențional.

persoanei fizice, cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere. Organul responsabil de aplicarea măsurilor disciplinare este Serviciul Fiscal de Stat.

În acest context, deși auditul a constatat 70 de cazuri în care liber-profesioniștii ce practică activitate în domeniul justiției au desfășurat activitate fără înregistrare ca plătitor de contribuții la BASS, se atestă că SFS nu a întocmit niciun proces-verbal de constatare a contravenției în acest sens.

Auditul menționează că amenzile aplicate de către organele Serviciului Fiscal de Stat pentru contravențiile prevăzute la art.263 alin.(2) se virează în bugetul asigurărilor sociale de stat³⁸. Veniturile ratate estimative sunt evaluate de audit de la 52,5 mii lei până la 210,0 mii lei. Astfel, neonorarea de către SFS a obligațiilor prevăzute de Codul contravențional nu disciplinează această categorie de contribuabili, precum și admite ratarea veniturilor la BASS.

- ***Obligația de declarare și achitare a contribuțiilor de asigurări sociale de stat nu a fost onorată de către toți liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, fapt ce a determinat prejudicierea BASS cu 310,5 mii lei.***

Prezentarea declarațiilor privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii de către liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției este reglementată de Legea privind sistemul public de asigurări sociale³⁹ și de Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022⁴⁰. Pe parcursul anilor 2021-2022, și-au înregistrat activitatea 114 Cabinete ale avocatului, în anul 2022 înregistrându-și activitatea și 10 Birouri de Mediere.

Rezultatele auditării au relevat că monitorizarea procesului de prezentare a declarațiilor privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale de către liber-profesioniști, prevăzute la acest capitol, nu a asigurat acumularea integrală a dărilor de seamă. De menționat în acest sens și faptul că 5 Cabinete ale avocatului, deși au avut obligația⁴¹, nu au prezentat nicio dare de seamă din momentul înregistrării activității până la 31.12.2022, alte 18 cabinete au prezentat parțial dările de seamă privind calcularea și utilizarea contribuțiilor de asigurări sociale pe parcursul anilor 2021-2022, înregistrând restanțe la capitolul prezentarea dărilor de seamă. Informații privind neprezentarea de către Cabinetele Avocatului a declarațiilor IPC21 sunt prezentată în Anexa nr 5. la prezentul Raport de audit.

Totodată, la capitolul achitarea contribuțiilor de asigurări sociale, auditul relevă că 23 de Cabinete ale avocatului, la 31.12.2022, au înregistrat restanțe la calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale, în sumă de 310,5 mii lei.

Potrivit reglementărilor⁴², colectarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, controlul corectitudinii calculării și virării lor în termen la bugetul asigurărilor sociale de stat se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat. Cele constatate de audit denotă că SFS nu a intervenit cu acțiuni de

³⁸ Art. 34 pct. 2⁷ din Codul contravențional.

³⁹ Art. 5 alin.(1) lit. a) din Legea nr. 489 din 08.07.1999.

⁴⁰ Art. 3 alin. (2) din Legea BASS pe anul 2022 nr. 206 din 06.12.2021.

⁴¹ Pct. 1.6¹ din Anexa nr. 1 la Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

⁴² Art. 35 alin. (1) din Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

responsabilizare a liber-profesioniștilor ce practică activitatea în justiție, pentru onorarea obligațiilor față de BASS. La acest capitol SFS a informat că a remis scrisori de conformare voluntară și apeluri telefonice, însă această categorie de plătitori nu s-a conformat.

Notă: Pe parcursul misiunii, la solicitarea echipei de audit, SFS a întreprins măsuri de conformare benevolă repetată. Astfel, 15 cabinete ale avocaților au prezentat 123 dări de seamă IPC21, aferente perioadei de activitate 2021-2022. La situația din 23.05.2023, suma contribuțiilor calculate în anul 2023 constituie 269,1 mii lei, iar suma contribuțiilor achitate – 206,4 mii lei, înregistrând în continuare restanțe la BASS în sumă de 53,4 mii lei.

6.3. Achitarea neregulamentară (2 625,8 mii lei) și restituirea parțială (28,4%) a sumelor acordate pentru ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului, influențează direct indicatorii BASS în anul 2022, fapt condiționat de procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a acestei prestații, ce menține în continuare incoerența datelor la toate etapele și nivelurile.

Ajutorul social este o plată lunară în bani acordată familiilor defavorizate, iar ajutorul pentru perioada rece a anului se acordă acestui contingent pentru lunile ianuarie-martie și noiembrie-decembrie. Astfel, dreptul la ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului se acordă de către structurile teritoriale de asistență socială, iar asigurarea evidenței plății, de către Casa Națională prin intermediul MPay, verificarea modului de aplicare corectă și unitară a cadrului regulamentar fiind efectuată de Inspekția Socială⁴³.

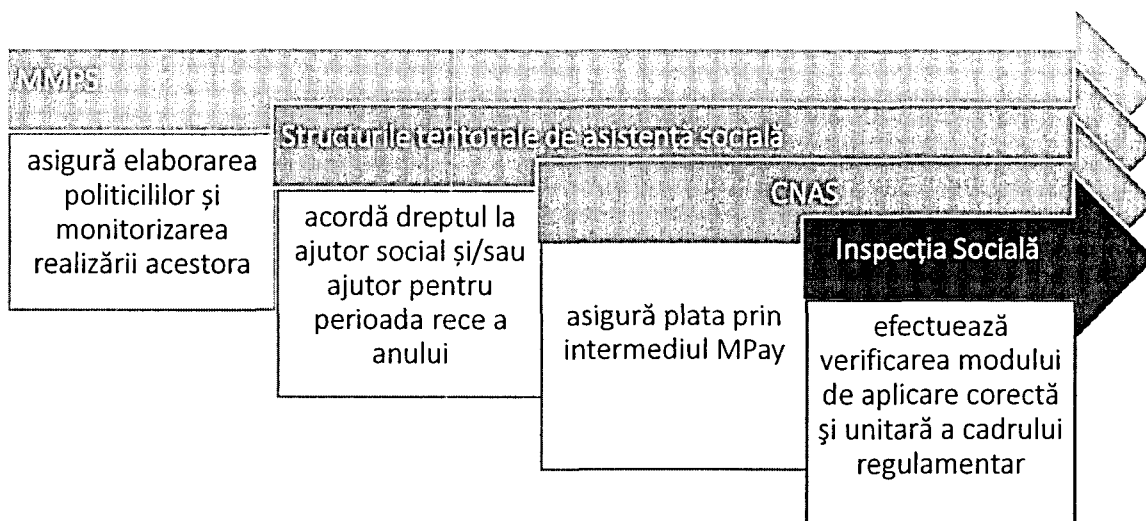

Figura nr.2 Procesul de acordare, verificare și plată a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului.

În ultimii cinci ani (2018-2022) se menține o tendință majoră a ponderii mijloacelor calculate și achitate neregulamentară, aceasta variind de la 16,2% până la 31,7%, situație reflectată în tabelul următor.

⁴³ Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1167 din 16.10.2008.

Tabelul nr. 11

Analiza iregularităților identificate de Inspekția Socială la acordarea AS și APRA

Anul	Suma verificată, mii lei	Suma depistată cu iregularități, mii lei	Ponderea, %
2018	8 803,1	1 426,1	16,2%
2019	6 934,1	2 198,9	31,7%
2020	8 304,7	2 437,4	29,3%
2021	10 173,2	2 826,5	27,8%
2022	10 133,9	2 625,8	25,9%

Sursă: Informațiile Inspekției Sociale privind misiunile de inspekție pentru anii 2018-2022.

Analizând datele Inspekției Sociale, s-a constatat că în anul 2022 structurilor teritoriale de asistență socială li s-a recomandat întreprinderea măsurilor necesare în vederea restituirii sumei de 2 468,6 mii lei. În funcție de factorii responsabili de comitere a iregularităților, se constată că 2 438,7 mii lei din suma achitată necuvenit, sau 98,5%, au fost achitate din vina beneficiarilor, ca urmare a prezentării unor date incomplete, greșite sau din cauza neinformării despre schimbările ce au parvenit în quantumul veniturilor și în circumstanțele familiei. Celelalte iregularități (1,5%) au fost de tip administrativ, dintre care majoritatea sunt comise de factorii responsabili din cadrul Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei în procesul de acordare și plată a AS și APRA și mai puțin comise de către autoritățile publice locale care le-au acordat.

Totodată, cu privire la restituirea sumelor încasate necuvenit pentru aceste prestații, se înregistrează un nivel redus de rambursare, nivelul fiind influențat inclusiv de categoria vulnerabilă de beneficiari. Astfel, din suma totală înaintată spre restituire în anul 2022, au fost restituite 701,2 mii lei, ceea ce constituie 28,4%. De asemenea, pe parcursul anului 2022 au fost restituite mijloace financiare în sumă totală de 5562,9 mii lei, în temeiul recomandărilor înaintate în anii precedenți (2017-2021). Prin urmare, în anii 2017-2022 a fost restituită suma de 6 267,1 mii lei din totalul de 11 729,8 mii lei propus spre restituire în anii 2017-2022, ceea ce constituie 53,4%, situație redată în tabelul de mai jos.

Tabelul nr.12

Analiza sumelor aferente ajutoarelor sociale și ajutoarelor pentru perioada rece a anului, restituite în anul 2022, care au fost achitate necuvenit în anii 2017-2022

Anul	Suma propusă spre restituire, mii lei	Total restituit, mii lei	Sold nerestituit, mii lei	Rata de restituire, %
2017	1 448,7	954,1	494,6	65,9%
2018	1 239,8	837,9	401,9	67,6%
2019	1 986,0	1 269,8	716,2	63,9%
2020	2 199,6	1 411,2	788,4	64,2%
2021	2 387,7	1 092,9	1 294,8	45,8%
2022	2 468,0	701,2	1 766,8	28,4%
Total	11 729,8	6 267,1	5 462,7	53,4%

Sursa: Elaborat în baza informațiilor furnizate de Inspekția Socială.

Pentru restituirea sumelor primite necuvenit, structura teritorială de asistență socială întocmește și prezintă Casei Naționale de Asigurări Sociale un demers privind restituirea sumelor, iar CNAS întocmește și transmite prestatorului de servicii de plată prin intermediul serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay) decizia privind restituirea sumelor. În cazul în care sumele plăților necuvenite nu pot fi restituite de către prestatorul de servicii de plată, CNAS notifică despre aceasta structura teritorială de asistență socială, care întreprinde măsurile ce se impun conform legislației, pentru recuperarea sumei de la persoana care le-a primit.

Este de menționat că în anul 2023, în scopul eficientizării mecanismului de inspecție și control de stat în domeniul asistenței sociale, precum și consolidării statutului Inspecției Sociale, au fost operate modificări ale unor acte normative⁴⁴ ce se referă la: introducerea competenței de a constata contravențiile în partea ce ține de implementarea prevederilor legale ce reglementează stabilirea dreptului și acordarea prestațiilor de asistență socială și a serviciilor sociale, întocmirea proceselor-verbale cu privire la contravenție și trimiterea, după caz, a dosarului instanței de judecată sau altui organ spre examinare; dispunerea de măsuri autorităților administrației publice în situația în care există suspiciuni de fraudă, abuz și neglijență, sesizarea organelor de ocrotire a normelor de drept competente; luarea măsurilor legale pentru remedierea deficiențelor constatate, identificarea răspunderii juridice a persoanelor vinovate și sesizarea organelor de ocrotire a normelor de drept competente etc.

În aceste condiții auditul denotă că, deși mijloacele privind cheltuielile pentru AS și ASPRA sunt transferate de la BS, procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a prestațiilor, corelat cu nivelul mic de restituire a plăților achitate necuvenit, influențează direct indicatorii BASS.

6.4. Pensiile pentru limită de vârstă, de dizabilitate, de urmaș și anticipate au fost stabilite conform cadrului legal. În același timp, recepționarea cu întârziere a informațiilor privind decesul beneficiarilor a determinat cheltuieli nejustificate în sumă de 1 167,0 mii lei.

Pentru obținerea asigurării de audit privind evidența, raportarea și executarea mijloacelor financiare pentru plata pensiilor de asigurări sociale, auditul a auditat următoarele tipuri de pensii.

- **Pensiile pentru limită de vârstă** reprezintă indicatorul cu cei mulți beneficiari ai BASS (526 027 de persoane), precum și cele mai semnificative cheltuieli. În anul 2022, cheltuielile privind plata pensiilor pentru limită de vârstă au constituit 16 631,0 mil. lei, sau 49,3% din totalul cheltuielilor BASS. Comparativ cu anul precedent, aceste cheltuieli s-au majorat cu 3 537,6 mil. lei, sau cu 27%, această creștere a avut loc ca urmare a măsurilor prevăzute de legislație în domeniul pensiilor⁴⁵. Cheltuielile destinate pensiilor pentru limita de vârstă dețin ponderea majoră în cheltuielile efective totale pentru pensiile de asigurări sociale, constituind circa 86,6%.

Numărul beneficiarilor de pensii pentru limita de vârstă a crescut la sfârșitul anului auditat, comparativ cu începutul acestuia, cu 5 090 de persoane. Pensia medie, ca urmare a măsurilor implementate pe

⁴⁴ Hotărârea Guvernului nr. 802 din 28.10.2011 „Cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Social de Stat”.

⁴⁵ Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

parcursul anului de gestiune, a crescut cu 22,0% (569,62 lei) și, la situația din 01.01.2023, a constituit 3 164,93 lei. Peste 581 mii de pensionari ale căror pensii au fost stabilite până la 1 octombrie 2022 și al căror cuantum lunar nu a depășit 5 000 de lei, au primit suport financiar unic în mărime de 1 500 de lei.

- În anul 2022, pentru cheltuielile privind plata *pensiiilor de dizabilitate* au fost inițial prevăzute mijloace financiare în sumă de 2 273,8 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate prin majorare până la 2 278,7 mil. lei. Cheltuielile efective au fost executate în sumă de 2 256,7 mil. lei, sau 6,7% din totalul cheltuielilor BASS. Comparativ cu anul precedent, aceste cheltuieli s-au majorat cu 235,9 mil. lei, sau cu 11,7%. Numărul beneficiarilor la data de 1 ianuarie 2023 a constituit 102 225 de persoane, cu 8 631 de persoane mai puțin față de anul precedent. Pensia medie de dizabilitate la data de 1 ianuarie 2023 a fost de 2 104,28 lei, în creștere cu 21,2% comparativ cu anul 2021.
- *Pensia de urmaș* reprezintă o prestație de care beneficiază 11 573 de persoane. În anul 2022 cheltuielile privind plata pensiiilor pentru urmaș au constituit 303,7 mil. lei, sau 0,9% din totalul cheltuielilor BASS. Comparativ cu anul precedent, aceste cheltuieli s-au majorat cu 80,8 mil. lei, sau cu 73,4%, această creștere având loc ca urmare a măsurilor prevăzute de legislație în domeniul pensiiilor publice și implementarea pe parcursul anului 2022 a indexării lor.
- De la 01 ianuarie 2022 a fost instituită o nouă categorie de pensie, *pensie anticipată pentru carieră lungă*⁴⁶. Acest tip de prestație se acordă persoanelor ce au realizat un stagiul contributiv de cotizare cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei mai mare decât cel prevăzut de legislația în vigoare⁴⁷. Cu dreptul la pensie anticipată pentru carieră lungă pe parcursul anului 2022 au fost asigurați peste 4 800 de beneficiari, cheltuielile efective pentru plata prestației fiind înregistrate în sumă de 297,1 mil. lei, sau 1,5% din totalul pensiiilor de asigurări sociale.

Pentru calcularea pensiiilor, sistemul Informațional „Protecția Socială” generează și efectuează calculele reieșind din datele introduse de specialiști la stabilirea/recalcularea pensiiilor. Astfel, s-a confirmat corectitudinea înregistrării datelor în SI, ca urmare a contrapunerii datelor cu documentele anexate la dosarul beneficiarului, nefiind constatate divergențe în exactitatea calculelor. De asemenea, la verificarea regularității stabilirii/recalculării pensiiilor pentru limită de vârstă, de dizabilitate, de urmaș și anticipate, precum și a înregistrării/raportării cheltuielilor aferente, nu s-au stabilit erori. Cu privire la corectitudinea și plenitudinea datelor înregistrate în evidența contabilă, auditul nu a constatat divergențe, sumele fiind reflectate în perioada corespunzătoare pe elementele componente (pentru acoperirea diferenței până la pensia minimă, aferente perioadelor necontributive incluse în stagiul de cotizare), înregistrate separat în conturile prevăzute în acest sens și în funcție de sursa de finanțare (BASS/BS).

6.4.1. Sistarea plății în cazul decesului beneficiarilor de pensii este influențată de recepționarea cu întârziere a informațiilor privind decesul beneficiarilor, ceea ce a determinat cheltuieli nejustificate în sumă de 1 167,0 mii lei.

⁴⁶ Art. 9 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

⁴⁷ Art. 15² din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

Atenția auditului a fost atrasă de sistarea plății în cazul decesului beneficiarilor de aceste tipuri de prestații. Astfel, deși cadrul legal prevede că pensia se plătește inclusiv pentru luna în care a avut loc decesul beneficiarului⁴⁸, s-a constatat că, în cazul a 115 beneficiari decedați (43,0%), din 270 verificați, pensia a fost achitată după data decesului, de la o lună până la 6 luni. Din totalul sumelor achitate nejustificat de 1 167,0 mii lei, 81,9% (sau 956,0 mii lei), au fost restituite benevol de către rudele persoanelor decedate, iar 18,1% (211,0 mii lei) nu au fost restituite, deoarece entitatea nu deține pârgă de recuperare a acestor sume. Achitarea nejustificată a pensiei se constată preponderent în cazul decesului beneficiarului după data de 25, deoarece listele de plată se formează în ultimele zile ale lunii pentru următoarea lună.

Potrivit Acordului încheiat între CNAS și AGE⁴⁹, aceasta din urmă asigură, prin intermediul platformei M-Conect, conexiunea între CNAS și ASP. Astfel, în regim automatizat sunt recepționate toate datele despre persoanele fizice decedate, care au parvenit în acea zi, preluate din Registrul de Stat al Populației (deținut de Agenția Servicii Publice). Datele se încarcă în SI „Protecția Socială”, după care, în regim automatizat, programul analizează toate tipurile de prestații sociale și, în cazul în care depistează decizii de plată active, inițiază blocarea plății. Schimbul de date urmează a avea loc zilnic (24 ore din 24 ore, 7 zile în săptămână) pentru a se evita achitățile în plus a prestațiilor sociale.

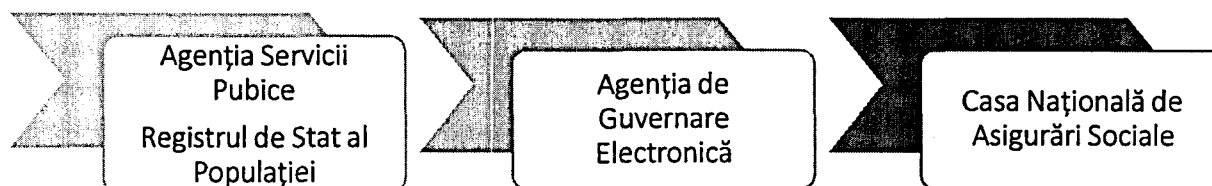

Figura nr.3 Procesul de recepționare a informațiilor privind decesul beneficiarilor.

Cu referire la acest aspect, CNAS a informat că schimbul de date are loc zilnic, iar în cele mai dese cazuri sistarea plății prestației are loc atunci când rudele se adresează după ajutorul de deces. Achitarea nejustificată a pensiei este condiționată de două cauze majore:

- Introducerea tardivă a informațiilor despre deces, de către registratorii ASP, în Registrul de stat al populației.

În acest context, auditorul a solicitat de la ASP date despre decesul beneficiarilor și perioada introducerii informației în Registrul de stat al populației. Astfel, pentru cei 115 pensionari, au fost stabilite devieri între data decesului și data înregistrării la ASP, de la 1 zile până la 366 de zile. Potrivit motivațiilor instituției, abaterile au fost cauzate, în mare parte, de producerea decesului în străinătate, iar actele au fost întocmite în procedură de transcriere (5 cazuri), în alte cazuri faptele de deces au fost produse și/sau consemnate în stânga Nistrului (2 cazuri), precum și faptele de deces nefiind declarate, nici întocmite acte

⁴⁸ Art. 37 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

⁴⁹ Acord adițional nr.193.02/19 din 25.02.2019 cu privire la modificarea Acordului de colaborare privind utilizarea platformei de interoperabilitate (MConnect).

de deces (3 cazuri). Printre motivele pentru care data producerii faptului decesului nu coincide cu data înregistrării actului de deces, a fost menționat și nerespectarea termenului prevăzut de către subiecții declarării, procedura înregistrării decesului, din oficiu, de către organele de stare civilă, nefiind reglementată legal în acest sens (28 dintre cazurile identificate de audit).

Suplimentar, ASP a informat că, potrivit art. 55 din Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, actul de deces se întocmește în urma declarației verbale făcute la organul de stare civilă. În conformitate cu art. 56 alin. (2) din Legea menționată, au obligația de a face declarația de deces membrii familiei sau rudele decedatului, iar în lipsa acestora – colocatarii, vecinii, administrația imobilului, medicul sau altă persoană din unitatea sanitară unde s-a produs decesul.

Prevederile art. 56 alin. (1) din legea indicată supra stabilesc că declarația de deces se face în termen de 3 zile de la data producerii faptului decesului. Autoritățile publice cărora le revine prerogativa legală de înregistrare a faptelor de deces, potrivit Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, sunt:

- serviciile de stare civilă teritoriale ale Agenției Servicii Publice;
- primăriile orașelor/satelor (comunelor);
- misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova acreditate în străinătate.

Totodată, faptele de deces înregistrate de către autoritățile competente ale statelor străine se declară de către persoanele interesate (de regulă, rudele acestora) și se transcriu în temeiul art. 13 și art. 65 ale Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă, iar faptele de deces produse și/sau consemnate în regiunea stângă a Nistrului și mun. Bender se supun procedurii de certificare în conformitate cu art. 13¹ din Legea nr. 100/2001 și cu Hotărârea Guvernului nr. 286/2019.

Concomitent, ASP a informat că, pentru cazurile în care declarația de deces se depune la primăriile orașelor/satelor (comunelor) sau la misiunile diplomatice și/sau oficiile consulare ale Republicii Moldova acreditate în străinătate, integrarea informației privind decesul persoanei în Registrul de stat al populației se realizează mai târziu, în virtutea faptului că autoritățile menționate întocmesc actele de stare civilă pe suport de hârtie fără utilizarea sistemelor informaționale de stare civilă.

Cu referire la unele propuneri de remediere a situației create, ASP a menționat că drept soluție imediată întreprinsă de către Departamentul stare civilă, în scopul actualizării Registrului de stat al populației în termen cât mai mic, constituie conlucrarea cu autoritățile publice locale de a recepționa săptămânal actele de stare civilă întocmite de către primării și automatizarea datelor din acestea prin intermediul sistemelor informaționale de stare civilă. În pofida celor menționate, se atestă cazuri de dezacord al unor primari din cadrul primăriilor, față de măsurile întreprinse de către ASP, de a urgenta procesul de automatizare a actelor de stare civilă întocmite în cadrul primăriilor, în scopul asigurării actualizării Registrului de stat al populației cu privire la statutul juridic al persoanelor decedate.

Potrivit prevederilor capitolului III, litera B din Concepția sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației” și capitolului III pct. 9 al Regulamentului cu privire la Registrul de stat al populației, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 333 din 18.03.2002, este stabilit că actualizarea datelor din R.S.P.

constă în introducerea sistematică a modificărilor (rectificărilor, completărilor) în datele personale ale persoanei fizice, inclusiv în baza informațiilor despre deces prezentate de Ministerul Sănătății.

Astfel, actualizarea informației privind decesul persoanei nu este efectuată operativ de către instituțiile medicale cu competențe de a constata faptul decesului în condițiile lipsei unui sistem informațional medical automatizat. La acest aspect Ministerul Sănătății a menționat că instituțiile medicale eliberează certificatele de deces rudelor, avizele de eliberare a certificatelor medicale se prezintă organelor competente teritoriale o dată la 10 zile (10, 20 și 30 ale fiecărei luni), iar la sfârșitul fiecărei luni calendaristice, Agenția Servicii Publice confruntă informația din baza de date privind avizele de eliberare a certificatelor medicale constatatoare a decesului cu cea privind actele de deces, identificând în acest mod cazurile de neînregistrare a faptelor de deces.

- **Auditul contată transmiterea tardivă de către ASP a datelor din Registrul de stat al populației către CNAS prin intermediul SI MConnect.**

Potrivit Acordului încheiat între CNAS și AGE, aceasta din urmă asigură, prin intermediul platformei MConect, conexiunea între CNAS și ASP. Astfel, în regim automatizat sunt recepționate toate datele despre persoanele fizice decedate, care au parvenit în acea zi, preluate din Registrul de stat al populației (deținut de Agenția Servicii Publice). Datele se încarcă în SI „Protecția Socială”, după care, în regim automatizat, programul analizează toate tipurile de prestații sociale și, în cazul în care depistează decizii de plată active, inițiază blocarea plății. Schimbul de date urmează a avea loc zilnic (24 ore din 24 ore, 7 zile în săptămână) pentru a se evita achitățile în plus ale prestațiilor sociale. La contrapunerea datelor dintre data decesului înregistrat la CNAS cu data decesului beneficiarului, remarcăm că numărul de zile variază între 1 și 366.

Cu referire la acest aspect, CNAS a informat că schimbul de date are loc prin două metode: prin intermediul platformei MConect, zilnic și sistarea plății prestației în momentul adresării rudelor după ajutorul de deces⁵⁰. Se constată preponderent în cazul decesului beneficiarului după data de 25, deoarece listele de plată se formează în ultimele zile ale lunii pentru următoarea lună.

Reieșind din deficiențele constatate privind recepționarea informației în cazul decesului beneficiarului, erorile potențiale estimate de audit sub formă de cheltuieli neargumentate asupra BASS/BS aferente cheltuielilor pentru pensii constituie 5 369,8 mii lei.

Menționăm că, printre atribuțiile principale ale Casei Naționale sunt: „gestionarea mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat, administrarea patrimoniului public aflat în gestiune, asigurarea monitorizării riscurilor financiare și bugetare și principiilor de bună guvernare”⁵¹, domeniile de competență ale ASP constituie „tehnologia informației, evidența de stat și resursele informaționale de stat, inclusiv crearea, exploatarea și înregistrarea resurselor informaționale de stat, a sistemelor informaționale de stat,

⁵⁰ Hotărârea Guvernului nr. 1442 din 19.12.2006 „Pentru aprobarea Regulamentului privind modul de stabilire și plată a ajutorului de deces”.

⁵¹ Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 230 din 10.04.2020.

evidența de stat a populației... etc.”⁵², iar cele ale AGE – „facilitarea dezvoltării serviciilor sectoriale și sistemelor informaționale de stat prin oferirea asistenței autorităților administrației publice”⁵³.

Astfel, reieșind din atribuțiile care revin părților implicate, iar cheltuielile menționate sunt suportate doar din bugetul pe care îl gestionează CNAS, evaluarea și eficientizarea, de către părțile implicate, a procesului aferent schimbului de date privind decesul beneficiarilor, în scopul excluderii cheltuielilor nejustificate, este o necesitate imperativă.

6.4.2. Deși scopul scanării carnetelor de muncă a fost completarea conturilor personale ale viitorilor beneficiari de pensii cu date privind stagiul de muncă, până la momentul actual cadrul legal nu a suportat modificări, iar deținerea carnetului de muncă pentru obținerea dreptului la pensie este o condiție obligatorie.

Începând cu anul 2018⁵⁴, Casa Națională de Asigurări Sociale a realizat o activitate de scanare a informațiilor din carnetele de muncă aferente activității de muncă până la 01.01.1999, adică până la crearea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale. Astfel, procesul de scanare și citire a înscrierilor privind activitatea realizată până la 01.01.1999 din carnetele de muncă prezentate de către persoanele fizice este monitorizată prin formarea periodică a rapoartelor din SI „Scanare Carnet”⁵⁵. Concomitent, la 1 ianuarie 2019 a fost abrogată hotărârea⁵⁶ care reglementează că carnetul de muncă constituie documentul de bază privind activitatea de muncă a salariaților pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, înscrierile în carnetele de muncă efectuate până la 1 ianuarie 2019 își păstrează valabilitatea și pot fi utilizate la necesitate.

În aceste condiții, deși scopul scanării carnetelor de muncă a fost completarea conturilor personale ale viitorilor beneficiari de pensii cu date privind stagiul de muncă de până la 1 ianuarie 1999, informația fiind păstrată în Registrului de Stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale de stat deținut de CNAS, auditul denotă că până la momentul actual cadrul legal⁵⁷ prevede confirmarea stagiului de cotizare realizat anterior implementării evidenței individuale prin carnetul de muncă. Astfel, pentru obținerea dreptului la pensie, deținerea carnetului de muncă (în cazul realizării stagiului până în 1999) este o condiție obligatorie.

Menționăm, conform informației prezentate de CNAS, la nivel național, până la finele lunii aprilie 2023, au fost scanate înscrierile din carnetele de muncă la solicitarea a 294 704 de persoane fizice.

6.4.3. Odată cu intrarea în vigoare a acordurilor internaționale în domeniul securității sociale, numărul beneficiarilor de pensii aflați peste hotarele Republicii Moldova este în continuă creștere.

⁵² Hotărârea Guvernului nr. 314 din 22.05.2017 „Privind constituirea Agenției Servicii Publice”.

⁵³ Hotărârea Guvernului nr. 760 din 18.08.2010 „Cu privire la Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică””.

⁵⁴ Hotărârea Guvernului nr.426/2018 „Cu privire la unele aspecte ce țin de evidența stagiului de muncă”.

⁵⁵ Pct. 1 al Hotărârii Guvernului nr.426/2018 „Cu privire la unele aspecte ce țin de evidența stagiului de muncă și la abrogarea Hotărârii Guvernului nr.1449 din 24 decembrie 2007”.

⁵⁶ Hotărârea Guvernului nr.1449 din 24.12.2007.

⁵⁷ Art. 51 alin. (1) din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii; pct. 69 din Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21.03.2017 „Pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor”.

În vederea conformării la standardele și normele europene în domeniul securității sociale, Casa Națională are încheiate Acorduri internaționale în domeniul securității sociale. Astfel, există 4 Acorduri bazate pe principiul teritorialității⁵⁸, potrivit cărora, după strămutare, persoana va beneficia de prestații sociale în statul de domiciliu permanent și conform legislației acestuia, indiferent dacă stagiul de cotizare a fost realizat pe teritoriul celuilalt stat. La calcularea acestor pensii, se iau în considerare atât perioadele de activitate de pe teritoriul ambelor state contractante, cât și pe teritoriul URSS (vezi Anexa nr.6 la prezentul Raport de audit). De asemenea, sunt stabilite prestații în baza a 15 Acorduri bazate pe principiul proporționalității⁵⁹, potrivit cărora fiecare stat contractant la acord va achita partea de pensie calculată pentru perioada de cotizare la sistemul public de asigurări sociale realizată pe teritoriul propriu, și exportul de prestații, care presupune dreptul unui lucrător migrant de a beneficia de prestațiile dobândite în statele în care și-a desfășurat activitatea, pe teritoriul statului de domiciliu (vezi Anexa nr.7 la prezentul Raport de audit. În prezent se poartă negocieri cu Letonia și Elveția).

Deși RM transferă pensii în 14 țări, se denotă că primește doar din 4 țări (Belarus, Bulgaria, Estonia și Letonia). Astfel, cheltuielile pentru pensii transferate în afara RM au constituit în anul 2022 suma de 39 924,5 mii lei, cu 9 433,1 mii lei mai mult decât în anul 2020. Tendința de majorare este influențată inclusiv de creșterea numărului de beneficiari, care în anul 2022 a constituit 1 642, cu 566 mai mulți decât în anul 2020.

Auditorul a analizat listele pensiilor transferate/primate de beneficiari din/în RM în baza acordurilor internaționale și nu au fost identificate neconformități sau inexactități, acestea reflectând date exacte. Cât privește sumele intrate în RM pentru achitarea pensiilor prin acordurile internaționale, în anul 2022 acestea au constituit 2 214,8 mii lei pentru 46 de beneficiari, cu 1 053,9 mii lei mai mult decât în anul 2020. Totodată, numărul de beneficiari, față de 2020, s-a dublat, număr care a constituit 23 de persoane (Anexa nr.8 la prezentul Raport de audit).

Prin urmare, emigrarea masivă a cetățenilor RM, munca în afara țării sunt cauzele principale ale creșterii solicitărilor de pensii peste hotare. De asemenea, odată cu îmbătrânirea populației tendințele de majorare se vor accentua.

VII. BUNA GUVERNANȚĂ

7.1. Casa Națională are instituit sistemul de control intern managerial, cu activități și reglementări interne, iar unele procese urmează a fi perfecționate.

Directorul general al CNAS este responsabil de organizarea sistemului de control intern managerial conform Standardelor naționale de control intern în sectorul public și în conformitate cu Legea nr.229 din

⁵⁸ Federația Rusă, Republica Uzbekistan, Ucraina, Republica Azerbaidjan.

⁵⁹ Republica Bulgaria, Republica Portugheză, România, Marele Ducat de Luxemburg, Republica Estonia, Republica Cehă, Republica Austria, Regatul Belgiei, Republica Polonă, Ungaria, Republica Lituania, Republica Federală Germania, Republica Turcia, Republica Belarus, Republica Elenă.

23.09.2010⁶⁰. Evaluarea de audit a sistemului CIM denotă că CNAS, conform cerințelor legale⁶¹, deține o structură bine organizată și dezvoltată, cu descrierea proceselor operaționale și identificarea riscurilor, iar conducerea CNAS și conducătorii subdiviziunilor structurale sunt responsabili de funcționalitatea acestuia. Descrierea proceselor de bază se actualizează anual, efectuându-se și autoevaluarea CIM la nivel de direcții și per entitate. Astfel, Casa Națională are stabilite obiectivele strategice și cele operaționale cu indicatori de performanță. De asemenea, instituția are descrise și cartografiate 78 de procese operaționale de bază cu stabilirea acțiunilor de control, care au fost modificate și ajustate odată cu schimbarea cadrului legal ce vizează acțiunile respective. Totodată, unele aspecte descrise în raport relevă necesitatea perfecționării sistemului de control intern pentru anumite procese.

7.2. Auditul intern al CNAS realizează misiuni de evaluare independentă, menite să adauge valoare și să îmbunătățească procesele desfășurate.

Pe parcursul anului 2022 auditul intern a avut rolul de suport pentru asigurarea îmbunătățirii activității și atingerea obiectivelor propuse. Activitățile de audit s-au axat pe evaluarea mai multor procese operaționale desfășurate la Casa Națională și în subdiviziunile acesteia. Astfel, activitatea de audit intern a contribuit la realizarea obiectivelor CNAS, fiind realizate 11 misiuni de audit intern, cu prezentarea opiniei independente și obiective Directorului general al CNAS asupra eficacității proceselor de gestionare a riscurilor, control și guvernanta cu înaintarea recomandărilor de îmbunătățire. Unele constatări menționate în prezentul Raport de audit indică asupra necesității de perfecționare a activităților de control în procesele operaționale evaluate de audit.

7.3. Implementarea de către Casa Națională de Asigurări Sociale a recomandărilor înaintate, ca urmare a realizării misiunii precedente de audit public extern, a contribuit la îmbunătățirea proceselor și furnizarea informațiilor veridice. Totodată, neimplementarea recomandărilor de către celelalte entități (MMPS, ASP, MS) mențin în continuare situații incerte în stabilirea prestațiilor cu suportarea cheltuielilor neargumentate.

Analiza implementării recomandărilor⁶² atestă că CNAS a realizat procesele ce condiționează o eficiență sporită în realizarea obiectivelor sale. Astfel, se atestă progrese în îmbunătățirea cadrului regulator, inclusiv a celui intern, în special cu privire la perfecționarea procesului de stabilire și calculare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă și a celor paternale, pentru asigurarea respectării termenelor legale, asigurarea integrității dosarelor biletelor de tratament balneo-sanatorial, precum și acțiuni de corectare și raportare a indicatorilor BASS. Aceste acțiuni constituie încă un pas în sporirea capacității CNAS de a oferi informații veridice utilizatorilor rapoartelor de a presta servicii calitative cetățenilor.

Pe de altă parte, neimplementarea recomandărilor de către MMPS, menține în continuare situații incerte în aspectul complexității procesului de stabilire, calculare și plată a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului, stopării/sistării plății pensiei unor angajați din aviația civilă în cazul reangajării în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condițiile speciale cu suportarea cheltuielilor

⁶⁰ Art. 4, art. 8 și art. 15 din Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern (în continuare – Legea nr.229 din 23.09.2010).

⁶¹ Legea nr.229 din 23.09.2010.

⁶² Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.17 din 24.05.2022 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2021” au fost înaintate 14 recomandări.

neargumentate. Cu referire la implementarea recomandărilor de către MS, actuala misiune de audit relevă că acțiunile întreprinse nu au avut impactul scontat, de eficientizare a controlului permanent asupra corectitudinii și plenitudinii datelor introduse în Portalul certificatelor de concediu medical, fapt ce creează situații de stabilire a indemnizației cu termenul depășit de până la 1 an. De asemenea, până în prezent sunt identificate plăți nejustificate în cazul decesului pensionarilor, generate de lipsa unui sistem informațional medical automatizat, precum și de introducerea tardivă a informației despre deces.

O prezentare detaliată a nivelului de implementare a recomandărilor și a termenului de punere în aplicare a acestora se conține în Anexa nr.22 la prezentul Raport de audit.

Cu referire la Hotărârile Curții de Conturi nr.96 din 18.12.2018 „Privind Raportul auditului conformității „Declarările salariale și plăților la Bugetul Public Național și impactul asupra drepturilor sociale ale cetățenilor”” și nr.20 din 03.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2020”, se denotă că 7 recomandări adresate unor entităților⁶³ nu au fost implementate sau sunt parțial implementate, astfel acestea au fost reiterate în prezentul Raport de audit.

7.4. Imposibilitatea/limitarea auditului în verificarea corectitudinii indemnizației de șomaj tehnic, în sumă de 2 126,9 mii lei, a fost generată de lipsa informațiilor complete, de neprezentarea în termen a acestora de către instituțiile implicate, de lipsa controalelor, precum și de lipsa delimitării raportării indemnizației de activitatea de bază.

În anul 2022, din bugetul de stat au fost acordate pentru prima dată indemnizații pentru șomaj tehnic, instituite ca urmare a restricțiilor impuse de starea de urgență în sănătate publică sau ca urmare a declarării stării de urgență, de asediu și de război, conform legislației⁶⁴. Astfel, pe parcursul anului 2022, au fost achitate indemnizații de șomaj tehnic la 1 369 de beneficiari (100%), în valoare de 2 126,9 mii lei. Totodată, au fost suspendate plățile pentru 56 de beneficiari, în valoare de 25,4 mii lei.

Atribuțiile instituțiilor implicate în acordarea ajutorului de șomaj sunt prezentate în figura de mai jos:

⁶³ Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

⁶⁴ Art. 80 din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003; HG nr. 316 din 03.11.2021 „Cu privire la aprobarea unor măsuri de susținere a angajatorilor și salariaților în condițiile aplicării măsurilor de restricție pe perioada pandemiei de COVID-19”.

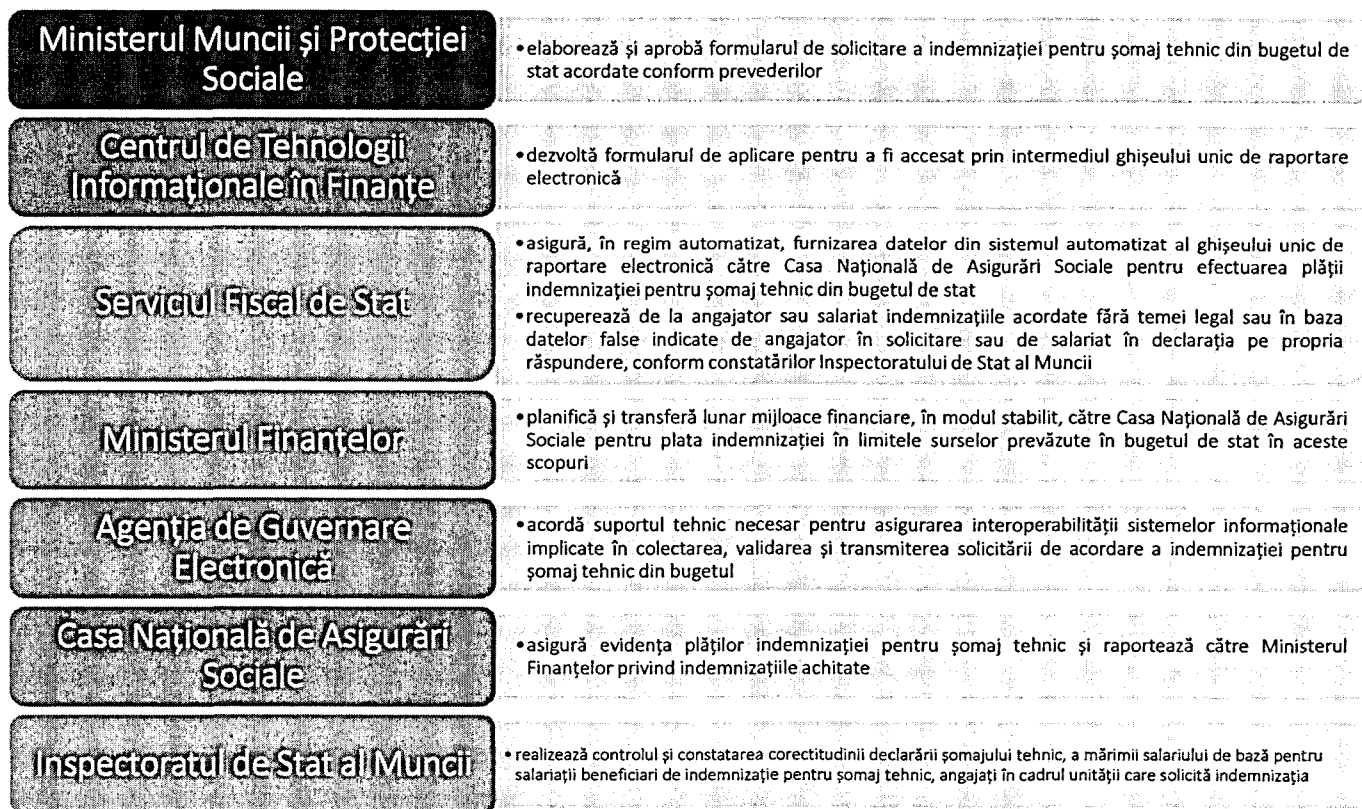

Figura nr.4 Cadrul instituțional responsabil de acordarea indemnizației de șomaj

Pentru asigurarea corectitudinii stabilirii și achitării indemnizației de șomaj, auditul a solicitat lista agenților economici/angajatorilor care au instituit șomaj ca urmare a restricțiilor impuse în starea de urgență în sănătate publică sau ca urmare a declarării stării de urgență, de asediu și de război. Astfel, CNAS a informat că deține doar informații privind plata către salariați, SFS a menționat că, „potrivit prevederilor normative, rolul Serviciului Fiscal de Stat în procedura de acordare a indemnizațiilor pentru șomaj tehnic constă în furnizarea către Casa Națională de Asigurări Sociale în regim automatizat, prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), a datelor despre solicitările de acordare a indemnizațiilor pentru șomaj tehnic, depuse de către angajatori prin intermediul ghișeului unic de raportare electronică raportare.gov.md”, iar MMPS a redirectionat solicitarea către CTIF, ulterior înaintând-o către SFS⁶⁵.

Codul muncii prevede condițiile de acordare a șomajului tehnic încă de la aprobarea acestuia, însă până în prezent, nu a fost atribuit codul unic⁶⁶ de raportare/clasificare aferent acestei prestații. Astfel, la analiza extraselor de cont ale beneficiarilor, s-a constatat că nu există delimitare între activitatea de bază (cod 101) și șomajul tehnic, acesta din urma fiind raportat la același cod. Subsecvent, auditul menționează că indemnizația de șomaj tehnic se acordă și se calculează corespunzător numărului de zile în care activitatea salariatului a fost suspendată. Cuantumul indemnizației pentru șomaj tehnic acordate din bugetul de stat

⁶⁵ Scrisoarea CNAS din 03.03.2023, Scrisoarea MMPS din 22.03.2023, Scrisoarea SFS nr. 26-07/2-08/43868 din 30.03.2023.

⁶⁶ Clasificatorul categoriilor persoanei asigurate, aprobat prin Ordinul CNAS nr.119 din 04.09.2018.

este calculat prin înmulțirea numărului de zile libere acordate cu 50% din salariul de bază al salariatului, divizat la numărul de zile din luna pentru care este depusă solicitarea, dar nu mai mult de 250 de lei pe zi. Prin urmare, auditul a fost în imposibilitate de a obține asigurare privind corectitudinea calculării indemnizației din lipsa delimitării în extrasul de cont și din cauza neprezentării informației.

Menționăm că, după prezentarea proiectului Raportului de audit, CTIF a prezentat informațiile (17.05.2023, ora 21:59, solicitarea fiind transmisă la 21.03.2023) privind lista agenților economici care au solicitat indemnizații de șomaj tehnic. Totodată, reieșind din normele legale ce reglementează activitatea Curții de Conturi, raportul auditului asupra Raportului Guvernului privind executarea BASS urmează a fi prezentat Parlamentului obligatoriu până la 01.06.2023. Astfel, echipa de audit nu a dispus de resurse privind analiza și evaluarea informațiilor prezentate tardiv. Totodată, evaluările preliminare ale auditului au constatat pentru aceste indemnizații acordate în 3 luni, supraplăți pentru 100 de beneficiari, ceea ce indică necesitatea elaborării și aprobării mecanismelor de identificare și control al solicitărilor indemnizației de șomaj tehnic finanțat din bugetul de stat, în scopul asigurării conformității acordării și raportării veridice.

Concomitent, precizăm că, deși cadrul normativ a împuternicit Inspectoratul de Stat al Muncii cu atribuții de control, la solicitarea auditului privind acțiunile realizate, s-a constatat că acestea nu au realizat niciun control în acest sens. Astfel, ISM a informat: „Inspectoratul de Stat al Muncii efectuează controale în vederea respectării legislației muncii numai în baza planului controalelor întocmit anual pentru anul următor... Totodată, plângerile și petițiile, inclusiv sesizările sau solicitările organelor de drept sau ale altor organe de stat, pot constitui temei pentru un control inopinat doar dacă indică în mod rezonabil asupra unei posibile încălcări care în mod iminent provoacă prejudicii și doar dacă aceste circumstanțe și informații sunt probate în vreun fel... în cadrul controalelor planificate și inopinate efectuate în perioada 2022 cazuri de declarare/plângeri a șomajului tehnic de către angajator ca urmare a declarării stării de urgență, de asediu și de război și a restricțiilor impuse în starea de urgență în sănătate publică, nu au fost constatate”. Concomitent, SFS a informat că „nu au parvenit sesizări/constatări din partea Inspectoratului de Stat al Muncii, aferente indemnizațiilor acordate fără temei legal sau în baza datelor false indicate de angajator”.

Prin urmare, lipsa informațiilor complete, neprezentarea acestora de către instituțiile implicate, lipsa controalelor, precum și lipsa delimitării raportării indemnizației de activitatea de bază au determinat imposibilitatea/limitarea auditului în verificarea corectitudinii: (i) determinării salariului de bază; (ii) stabilirii cuantumului indemnizației de șomaj tehnic; (iii) perioadei de acordare a indemnizației de șomaj tehnic, pentru obținerea asigurării rezonabile că beneficiarul întrunește toate condițiile de eligibilitate și că mărimea prestației sociale calculate corespunde conform cadrului legal. Astfel, auditul este în imposibilitatea de a se expune asupra indemnizației de șomaj tehnic în valoare de 2 126,9 mii lei, care a fost finanțată din bugetul de stat.

Cu privire la evidența plăților indemnizației de șomaj tehnic, s-a constatat că achitățile efectuate de către CNAS sunt conform listelor de plată, în mărimea stabilită în decizie și sunt respectate procedurile de evidență a plăților. Totodată, în 20 de cazuri (1,5%), au fost transferate 16,6 mii lei beneficiarilor cu întârziere de la 2 până la 60 de zile, situație cauzată de tergiversarea transferului de mijloace de la BS,

ceea ce a determinat privirea beneficiarului de a primi indemnizația de șomaj tehnic în perioada corespunzătoare.

7.5. Susținerea sectorului TI prin excluderea din sistemul unic de calculare a contribuțiilor, limitează cuantumul drepturilor sociale, precum și afectează veniturile BASS.

La data de 1 ianuarie 2018 și-a început activitatea primul Parc TI în Republica Moldova⁶⁷, o platformă creată de Guvern pentru stimularea investițiilor și dezvoltarea afacerilor TI, cercetare, dezvoltare și inovare digitală.

Termenul de funcționare a Parcului este de 10 ani, timp în care se prognozează a fi atrase companii TI rezidente, care să desfășoare activități de bază menționate în legislație⁶⁸.

În anul 2022 în registrul rezidenților erau înregistrate 3 152 de întreprinderi, dintre care 1 621 de întreprinderi sunt cu statutul de active și 1 531 întreprinderi cu statut inactive. Auditarea veniturilor generate de la această categorie de contribuabili a stabilit următoarele.

- *Suma contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii achitate în unele cazuri nu acoperă integral cuantumul contribuțiilor calculate.*

Impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației este în mărime de 7% din venitul din vânzări. Totodată, suma minimă a impozitului unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației se determină lunar per angajat și constituie 30% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul aferent perioadei fiscale a impozitului respectiv⁶⁹. Se menționează că încasările de la impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației se efectuează la bugetul de stat cu defalcarea ulterioară a cotei-părți în mărime de 54,7% la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Venitul lunar asigurat al acestor salariați constituie 68% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie⁷⁰, prognozat pentru anul respectiv. Pentru anul 2022 venitul lunar asigurat al acestei categorii de plătitori este de 6 732 lei.

Analizând extrasele individuale ale salariaților parcurilor TI, auditul a constatat că suma contribuțiilor de asigurări sociale calculate în dările de seamă IPC21 reprezintă 29%, sau 1 952,28 lei. Totodată, auditul menționează că normele legale nu prevăd cota pentru salariații TI, ci doar baza de calcul.

Subsecvent, auditul menționează că contribuția estimată în dările de seamă IU17 și datorată la BASS, în cazul în care rezidentul Parcului se conformează opțiunii de calculare a contribuției lunare minime datorate în mărime de 30% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie, este de 1 624,59 lei. Astfel, contribuțiile achitate sunt mai mici cu 327,69 lei per salariat, față de cele achitate.

⁶⁷ Hotărârea Guvernului nr. 1144 din 20.12.2017 „Cu privire la crearea parcului pentru tehnologia informației „Moldova IT Park””.

⁶⁸ Art. 8 din Legea nr. 77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației.

⁶⁹ Art. 15 din Legea nr. 77 din 21.04.2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației.

⁷⁰ Hotărârea Guvernului nr. 458 din 29.12.2021 „Privind aprobarea cuantumului salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2022”.

Tabelul nr.13

Analiza de audit privind acoperirea contribuțiilor de asigurări sociale virate de parcurile TI

Indicator	Formula de calcul	Suma
Salariul mediu pe economie în anul 2022, lei	x	9 900
Venitul lunar asigurat, lei	9 900*68%	6 732
Contribuții BASS declarate conform extrasului individual, lei	6 732*29%	1 952,28
Contribuții BASS achitate în cazul aplicării tarifului minim conform dărilor de seamă IU, lei	9 900*30%*54,7%	1 624,59
Diferența între contribuțiile declarate și cele achitate, lei	1 952,28-1 624,59	327,69
Numărul de salariați TI asigurați conform tarifului minim	Variază lunar de la 1056 până la 8542 salariați	x
Pierderi ale BASS estimate de audit, mii lei	Numărul lunar de salariați conform tarifului minim x 327,69	9012,5

Sursa: Elaborat de audit.

Prin urmare, analiza informațiilor din SI „Protecția Socială”, vizualizarea contului curent al plătitorului la BASS și a extrasului din contul personal relevă că suma contribuțiilor de asigurări sociale determinate spre transfer la BASS, în unele cazuri, nu acoperă integral cuantumul contribuțiilor de asigurări sociale calculate ce asigură baza de calcul, ceea ce determină venituri ratate, estimate de audit în anul 2022 la 9 012,5 mii lei și, respectiv, presiune asupra BASS la calcularea prestațiilor.

- **Cuquantumul prestațiilor stabilite pentru salariații TI sunt direct dependente de prevederile legale impuse cu privire la calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale, astfel aceștia sunt limitați în obținerea drepturilor sociale.**

Baza de calcul a prestațiilor de asigurări sociale reprezintă venitul lunar asigurat, venitul din care la data stabilirii indemnizației au fost calculate și plătite contribuții. Venitul asigurat în sectorul TI a variat de la 4 771,8 lei în anul 2020 până la 6 732 lei în anul 2022 (vezi tabelul de mai jos).

Tabelul nr.14

Tariful și baza de calcul asigurată în domeniul TI

Anul	2020		2021	2022
	până la 07.08.	după 07.08.		
Salariul mediu lunar pe economie (lei)	7953	7953	8716	9900
Tariful (%)	60%	68%	68%	68%
Baza de calcul a contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii (lei)	4771.8	5408.04	5926.88	6732
Tariful contribuțiilor de asigurări sociale de stat	6%/23%	6%/23%	29%	29%
Suma contribuțiilor calculate (lei)	286.31/1097.51	324.48/1243.85	1718.8	1952.28

Sursa: Elaborat de audit în baza prevederilor legale.

Calculul și plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației și angajații acestora, în raport cu veniturile salariale obținute în baza legislației muncii și actelor normative ce conțin norme ale dreptului muncii, se efectuează din contul sumelor repartizate la bugetul asigurărilor sociale de stat din încasările impozitului unic achitat de rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației conform prevederilor. Astfel, venitul asigurat este de aproximativ 6 ori mai mic decât salariul obținut în domeniul TI⁷¹. Prin urmare, acești beneficiari sunt limitați în cuantumul obținerii drepturilor sociale.

În acest context, concretizăm că mărimea prestațiilor de asigurări sociale depinde de perioada totală de activitate a persoanei (stagiul total de cotizare) și de salariul din care au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale. Astfel, contribuția de asigurări sociale nu reprezintă doar o plată obligatorie, dar și o condiție prioritară pentru acordarea dreptului la prestațiile de asigurări sociale și determinarea mărimii acestora.

Pe parcursul misiunii, la auditarea prestațiilor sociale, auditul a identificat beneficiari de pensie anticipată, indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, indemnizație de maternitate, indemnizație paternală și indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului, cuantumul prestației fiind stabilit în baza venitului lunar asigurat limitat (Anexa nr. 4 la prezentul Raport de audit). Astfel, baza de calcul limitată la determinarea mărimii prestației afectează posibilitatea acestei categorii de plătitori de a beneficia pe viitor de prestații de asigurări sociale în cuantum mai mare.

Subsecvent, auditul menționează că unul din principiile asigurărilor sociale este principiul egalității, care asigură tuturor participanților la sistemul public - contribuabili și beneficiari - un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege⁷². Astfel, prevederile legale de susținere a sectorului TI prin politici sociale, nu asigură pe deplin respectarea principiului menționat.

- **Politicele preferențiale privind contribuțiile în domeniul TI influențează/afectează veniturile BASS.**

Conform prevederilor legale, încasările de la impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației se efectuează la bugetul de stat cu defalcarea ulterioară a cotei-părți în mărime de 54,7% la bugetul asigurărilor sociale de stat. De menționat că numărul mediu al salariaților pe parcursul anului 2022 conform informațiilor prezentate este de 18 072 de angajați⁷³. Totodată, veniturile încasate din impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informațională (cod 145161), a fost executat în sumă de 420,8 mil. lei, comparativ cu anul precedent este mai mare cu 128,1 mil. lei, sau cu 43,8%⁷⁴.

Auditul menționează că, potrivit datelor reflectate pe site-ul <https://mitp.md/>, salariul mediu lunar al unui angajat din domeniul TI în anul 2021 a fost de cca 36,0 mii lei. Astfel, în cazul trecerii angajaților TI la sistemul unic de contribuții, suma veniturilor posibile se estimează la cca 2 255,0 mil. lei. Aceasta nu reprezintă doar o sursă de venit pentru BASS, dar și posibilitatea acordării unui tratament nediscriminatoriu salariaților TI în ce privește drepturile la prestații sociale.

⁷¹ <https://mitp.md/>

⁷² Art.3 din Legea nr. 489 din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

⁷³ Darea de seamă generalizatoare CNAS privind calcularea, utilizarea și transferarea contribuțiilor de asigurări sociale pe anul 2022.

⁷⁴ Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația din 1 ianuarie 2023 (Formularul nr.4 CNAS).

7.6. Declanșarea procedurii de insolvabilitate și formarea datoriilor la BASS ale acestor agenți economici afectează stabilirea prestațiilor sociale ale salariaților.

Soldul creanțelor dubioase luate în evidența specială de către CNAS la situația 31.12.2022, aferente agenților economici aflați în insolvență, constituia 475,3 mil. lei. Acestea au înregistrat o majorare față de perioada precedentă cu 36,2 mil lei, inclusiv creanțe ale perioadei de gestiune, în valoare de 1,5 mil. lei. Deși CNAS a întreprins acțiuni ce țin de validare a creanțelor, urmărirea masei debitoare întrunită la dobândirea creanțelor compromise și încasare a veniturilor aferente în valoare de 25,8 mil. lei, se denotă că pe parcursul perioadei auditate, au fost încasate datoriile de la debitorii aflați în proces de insolvență în sumă de 99,3 mii lei, ceea ce constituie 3,85% din creanțele compromise luate în evidență specială în anul 2022. Astfel, datoriile debitoare istorice aflate în litigiu sunt cu risc sporit de neîncasare și nu pot servi drept sursă de acoperire a datoriilor curente, deoarece acestea nu pot fi încasate în termen scurt.

Subsecvent, auditul menționează că în anul 2022 au fost anulate creanțe în valoare de 17,7 mil. lei aferente a 216 agenți economici insolvenți, în baza hotărârilor judecătorești. Analiza de audit a extraselor individuale ale angajaților/salariaților indică că perioadele pentru care nu au fost achitate contribuții și stinse prin anulare din contul plătitorului în baza hotărârilor instanțelor de judecată nu se reflectă în contul beneficiarului. Dat fiind faptul că, în sistemul public de asigurări sociale, prestațiile se stabilesc persoanelor asigurate în baza venitului asigurat și perioadei de activitate, care sunt condiții obligatorii, perioadele de aflare a agentului economic în insolvabilitate și de neachitare a contribuțiilor au impact asupra stabilirii prestațiilor. Astfel, se micșorează nu doar venitul asigurat, dar nu se recunoaște nici perioada de activitate completă, diminuând stagiul de cotizare.

Analiza unui agent economic aflat în insolvabilitate denotă că acesta a afectat 41 de angajați prin stabilirea indemnizației de incapacitate temporară de muncă într-un quantum mai mic. Situația a fost cauzată de achitarea parțială a contribuțiilor sau au fost achitate de la angajatorul prin cumulare (cod 123). Deși în unele cazuri au fost achitate contribuții cu întârziere de câteva luni, ele însă nu au dus la majorarea prestației sociale, deoarece indemnizația de incapacitate temporară de muncă, deja stabilită, conform legislației⁷⁵ nu se recalculază. În consecință, în cazul celor 41 de angajați, le-au fost stabilite indemnizații de incapacitate de muncă cu 24,7 mii lei mai puțin decât se cuvenea.

Mai mult decât atât, în alte 14 cazuri angajații au primit refuz din cauza că pentru perioada stabilită lipseau contribuțiile de asigurări sociale virate de către angajator, fiind lipsiți de prestații în sumă de 30,0 mii lei. Doar un singur salariat a primit refuz pentru 3 certificate medicale de incapacitate temporară de muncă, deoarece nu i-au fost achitate contribuții de asigurări sociale pentru toată perioada care intra în baza de calcul, respectiv beneficiarul a ratat suma care i s-ar fi cuvenit de 19,8 mii lei.

Auditul denotă că și la stabilirea pensiilor pentru limită de vârstă au fost identificate 3 cazuri de calculare a prestației diminuate. Astfel, în cazul pensiilor nu este afectat doar venitul asigurat, ci și stagiul de

⁷⁵ Pct. 89 din Hotărârea Guvernului nr.108 din 03.02.2005 „Privind aprobarea Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă”.

cotizare. Prin urmare, din cauza neachitării de către angajator a contribuțiilor de asigurări sociale, beneficiarilor nu li s-a inclus în stagiul de până la 2 ani. Subsecvent, auditul menționează că un agent economic ulterior a achitat contribuțiile cu întârziere, iar beneficiarului nu i s-a efectuat recalcularea prestației sociale. Deși cadrul legal prevede recalcularea pensiei la încasarea veniturilor, aceasta se efectuează doar la solicitarea beneficiarului.

În altă ordine de idei, este de remarcat că distribuția masei debitoare realizate prin executare stabilește un rang inferior pentru creanțele fiscale și contribuțiile de asigurări sociale. Astfel, remarcăm că neexecutarea obligațiilor bănești la scadență produce consecințe negative nu numai asupra BASS, ci și față de beneficiari. Ținând cont de interconexiunea raporturilor juridice în care se află angajații cu angajatorii și cu statul, concluzionăm că nerespectarea obligațiilor privind achitarea impozitelor și contribuțiilor de asigurări sociale generează consecințe asupra beneficiarilor de prestații sociale. Totodată, auditul menționează că, deși Codul muncii⁷⁶ prevede că *„plata salariilor este efectuată de angajator în mod prioritar față de alte plăți, inclusiv în caz de insolabilitate a unității”*, cadrul legal nu prevede și achitarea concomitentă a contribuțiilor, condiție necesară pentru asigurarea riscurilor. Mai mult decât atât, Constituția Republicii Moldova indică că *„cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”*

În aceste condiții, cele constatate de audit indică necesitatea ajustării cadrului legal, în scopul creării procedurilor efective care îi preocupă pe debitorii care intră în insolvență, pe angajați și, nu în ultimul rând, statul.

În același timp, la SFS valoarea creanțelor agenților economici insolvenți constituia 73,4 mil. lei. Conform tabelului de validare a creanțelor prezentat de SFS, în anul 2022 au fost luați în evidență 65 de operatori economici insolvenți, cu 152 mai puțini în comparație cu datele aferente aceleiași perioade deținute de către CNAS. Totodată, și suma creanțelor constituia 14,7 mil. lei, cu 11,1 mil. lei mai puțin în comparație cu datele deținute de CNAS. Potrivit motivațiilor CNAS, *„în procedura de insolabilitate, creditor al creanțelor față de BASS este CNAS, iar creditor față de bugetul de stat este SFS, respectiv, fiecare instituție separat își înaintează creanța în instanța de insolabilitate. Debitorul insolubil (agentul economic) poate avea creanță față de ambele bugete ori separat. Astfel, agentul economic insolubil care are datorii doar față de BASS, nu figurează în registrul SFS, și invers. Respectiv, Registrul de evidență al agenților economici insolubili al CNAS nu poate fi identic cu cel al SFS, cât și mărimea creanțelor.”*

Totodată, cadrul legal stabilește că sumele datorate sub orice formă Casei Naționale se vor urmări, ca și veniturile statului, prin Serviciul Fiscal de Stat și prin intermediul judecătorilor⁷⁷.

7.7. Prezentarea informațiilor eronate în Registrul de stat al evidenței individuale de către angajatori, cât și transmiterea tardivă de către instituțiile medicale a informației în Portalul certificatelor medicale, într-

⁷⁶ Art. 144 din Codul muncii.

⁷⁷ Art. 35 alin. 4) din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

un termen de până la 365 de zile, a afectat calitatea serviciilor acordate beneficiarilor și a determinat întârzierea calculării și neplata în termen a prestației sociale în sumă de 235,9 mii lei.

În anul 2022 au fost executate 776,3 mil.lei pentru asigurarea dreptului la indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau de accidente nelegate de muncă, cu 197,2 mil.lei mai puțin decât în anul 2021.

La acordarea indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, sunt implicate mai multe instituții, responsabile de un anumit segment. Astfel, începând cu 01.07.2019, se stabilesc de către casele teritoriale în temeiul informației din certificatele medicale, transmise prin intermediul conexiunilor intersistemice securizate și autentificate prin semnătura electronică a persoanei responsabile din cadrul prestatorilor de asistență medicală. Ulterior, indemnizația se achită de către AGE prin intermediul prestatorilor de servicii de plată. Procesul de recepționare a informației aferente concediilor medicale este redat în figura de mai jos.

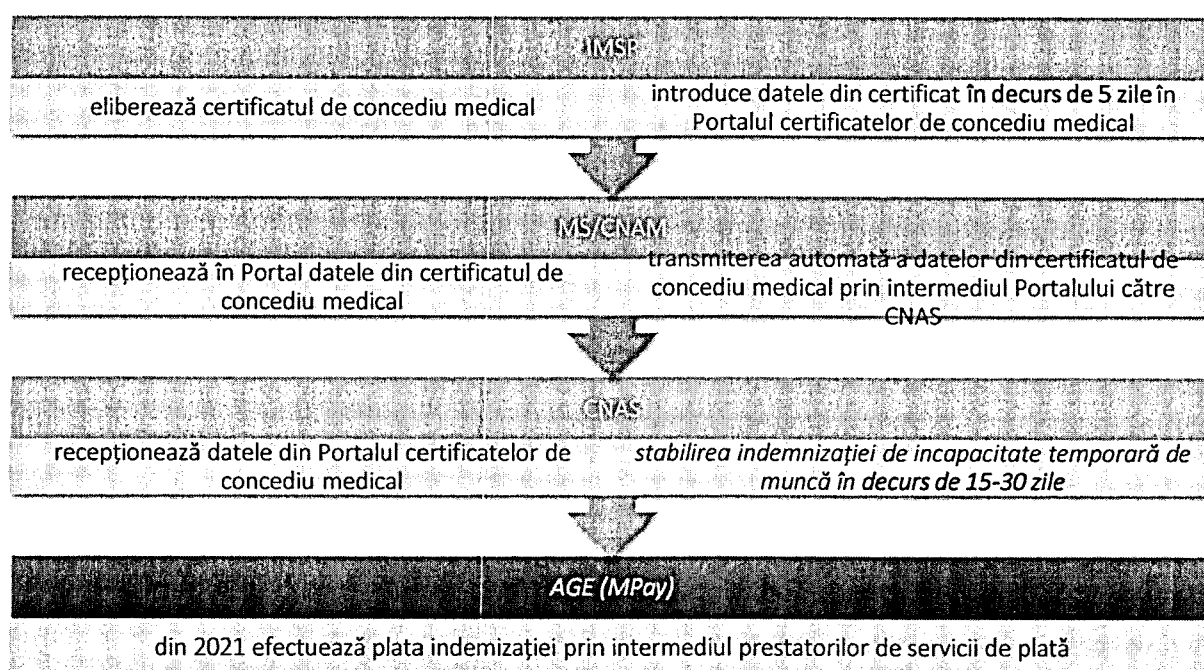

Figura nr.5 Procesul de recepționare a informației aferente concediilor medicale

În cadrul auditării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, au fost verificate 105 decizii de stabilire, prin prisma întregului proces. Astfel, în 79 de cazuri, sau 75%, serviciile de acordare/plată a indemnizațiilor către beneficiar au fost afectate de acordarea tardivă de la 1 zi până la 466 de zile (sau 1 an și 3 luni). Printre motivele de bază, se menționează:

- în 59 de cazuri, auditul a stabilit transmiterea informației din certificatele de concediu medical cu întârziere de la 1 zi până la 365 de zile, deși actele normative prevăd înregistrarea și transmiterea datelor în termen de cel mult 5 zile de la data închiderii certificatului medical. Aceasta a determinat întârzierea calculării și neplata în termen a prestației sociale în sumă de 168,3 mii lei.

În acest context, auditul a solicitat explicațiile prestatorilor de servicii medicale vizate. Astfel, se denotă că în 5 cazuri persoanele responsabile din instituțiile medicale nu au asigurat introducerea informației în termenul aprobat, iar în celelalte s-a constatat disfuncționalități ale SI. La introducerea certificatelor medicale cu statut de continuare, instituțiile medicale întâmpină dificultăți. Cu toate că introducerea certificatelor medicale cu statut de continuare a fost asigurată în termen și incluse în Portal, validarea și transmiterea acestora cu întârziere a fost condiționată de statutul certificatului medical primar. Astfel, s-a constatat că informația în extrasul de cont conținea erori admise de angajator, care au determinat CNAS să emită refuz de stabilire. Decizia de refuz în stabilirea indemnizației, în cazul certificatului medical primar introdus, restricționa transmiterea în termen a certificatului medical cu statut de continuare. Menționăm că, potrivit pct. 8 din Ordinul MSMPS nr. 933 din 15.08.2019 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Portalului certificatelor medicale”, „Deținătorul Portalului este CNAM”. Prin urmare, sistemul informațional imperfect, precum și iresponsabilitatea factorilor implicați nu au asigurat acordarea/plata în termen a indemnizației către beneficiarul aflat în incapacitate de muncă.

Ca urmare a sesizărilor IMSP, cât și ale beneficiarilor privind lipsa acordării indemnizației în termen, au fost elaborate modificări și „eliminată restricția de înregistrare a certificatelor de concediu medical cu statut de continuare, dacă pentru certificatul medical anterior a fost aprobată decizia de refuz în stabilire”⁷⁸. Această modificare în algoritmul Portalului va permite validarea și transmiterea în termen a certificatelor medicale;

- în alte 20 de cazuri, deciziile au fost aprobate tardiv de către CNAS, de la 13 la 466 de zile întârziere, afectând dreptul beneficiarului de a primi în timp util indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă în sumă de 67,6 mii lei. Potrivit explicațiilor CNAS, la recepționarea datelor din certificatele medicale au fost emise decizii de refuz în stabilirea indemnizației, pe motiv că în conturile personale ale beneficiarului, conform informației declarate de angajator, persoanele au activat în perioada concediului medical sau informația în extrasul de cont necesară la stabilirea prestației era incorectă/incompletă. Ulterior, după prezentarea informației de corectare de către angajator și vizualizarea acesteia în extrasul de cont, dreptul a fost revizuit și indemnizația a fost stabilită în baza datelor din certificatele medicale transmise de instituția medicală inițial. Astfel, termenul de stabilire a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă a fost condiționat de informațiile eronate prezentate de către angajatori.

Prin urmare, disfuncționalitatea Portalului certificatelor de concediu medical, precum și prezentarea informației eronate de către angajatori privind perioada de activitate în perioada concediului medical au afectat calitatea serviciilor oferite cetățenilor. Astfel, beneficiarii anual⁷⁹ sunt privați de obținerea prestației în termen, prin ce este afectată calitatea serviciilor acordate beneficiarilor și, implicit, întârzierea calculării/neplata în termen a prestației sociale.

⁷⁸ Ghidul de utilizare a certificatelor de concediu medical, actualizat la 01.11.2022.

⁷⁹ HCC nr. 29 din 15.07.2020, HCC nr. 20 din 03.06.2021, HCC nr. 17 din 24.05.2022.

7.8. Transmiterea tardivă de către angajatori a documentelor de cercetare a accidentului de muncă sau de constatare a îmbolnăvirii profesionale întocmite de autoritățile competente, a determinat depășirea termenului de stabilire a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accidente de muncă sau boală profesională, de la 1 zi până la 265 de zile întârziere, ceea ce a privat beneficiarii de a primi în timp util prestația în sumă de 134,7 mii lei.

Potrivit prevederilor legale⁸⁰, pe durata incapacității temporare de muncă cauzate de un accident de muncă sau de o boală profesională, asigurații beneficiază de indemnizație. Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă se plătește pentru 20 de zile calendaristice, calculate de la data pierderii temporare a capacității de muncă, de către angajatorul la care s-a produs accidentul de muncă sau s-a constatat îmbolnăvirea profesională, din mijloacele proprii, iar din a 21-a zi calendaristică – de către Casa Națională de Asigurări Sociale, din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat. Astfel, în anul 2022, au fost stabilite 692 de decizii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accidente de muncă sau boală profesională, pentru 337 de beneficiari, față de 343 de beneficiari în anul precedent.

Deși numărul de beneficiari este mai mic, CNAS a înregistrat pentru anul 2022 cheltuieli efective în sumă de 4 097,4 mii lei, cu 1 440,4 mii lei, sau cu 54,2%, mai mult comparativ cu anul 2021, creșterea fiind cauzată de sporirea mărimii medii a acestui tip de prestație.

S-a constatat că, pentru 31,4% din indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă verificate (86 de decizii), termenul de 30 de zile de examinare a acordării indemnizației a fost depășit de la 1 zi până la 265 de zile. Situația a fost cauzată de transmiterea tardivă de către angajatori a documentelor de cercetare a accidentului de muncă sau de constatare a îmbolnăvirii profesionale întocmite de autoritățile competente. Aceste circumstanțe au condus la reflectarea a 134,7 mii lei necorespunzător perioadei de gestiune și privarea beneficiarilor de dreptul la indemnizație în termenele prevăzute.

7.9. Normele interpretative și ambiguitățile cadrului legal creează incertitudini la stabilirea cuantumului pensiilor pentru vechime în muncă militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Recomandările precedente ale Curții de Conturi referitor la elaborarea propunerilor privind modificarea/completarea cadrului legislativ-normativ, în vederea descrierii clare și exhaustive a instrumentelor, mecanismelor, tehnicilor și procedurilor de calculare a vechimii în muncă și a soldei nu au fost implementate, ceea ce denotă în continuare dificultăți și incertitudini la stabilirea corectă și echitabilă a pensiei pentru toți beneficiarii acestui contingent. Astfel, potrivit cadrului legislativ⁸¹, pensia militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne se calculează din: salariul funcției, salariul pentru gradul militar sau special, sporul procentual pentru vechime în serviciu primite înainte de concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și suplimente primite în ultimul an de serviciu, cu excepția plăților compensatorii și a indemnizației

⁸⁰ Art. 14 din Legea nr. 756 din 24.12.1999 privind asigurările pentru accidente de muncă și boli profesionale.

⁸¹ Art. 44 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544/1993.

bănești unice. Concomitent, Legea nr.270 prevede că salariul lunar al personalului din unitățile bugetare este constituit din: salariu de bază, spor pentru performanță și spor cu caracter specific. Odată cu intrarea în vigoare a Legii privind sistemul unic de salarizare⁸², se denotă lipsa concordanței între sporurile salariale și cele care se iau în calcul la stabilirea pensiei. Aceste circumstanțe creează incertitudini privind conformitatea stabilirii pensiei acestei categorii de beneficiari.

Deși CNAS a solicitat interpretări ale actelor legislative de la Ministerul Muncii și Protecției Sociale, menționăm că Legea nr.100⁸³ prevede că interpretarea oficială a actelor legislative se efectuează de către Parlament. Respectiv, calcularea pensiei se realizează în baza mediei lunare a salariului lunar – salariu de bază, grad, diferența și sporurile stabilite cu caracter permanent în conformitate cu Legea nr.270/2018 și interpretările MMPS.

În acest context, precizăm că ambiguitățile cadrului legal creează incertitudini la determinarea cuantumului pensiei, care prin interpretarea diferită pot defavoriza/avantaja beneficiarii.

7.10. Termenul de examinare a indemnizației în cazul decesului unuia dintre soți este depășit de la 14 la 75 de zile.

Pentru plata indemnizației în cazul decesului unuia dintre soți au fost prevăzute inițial cheltuieli în sumă de 37 479,0 mii lei, care ulterior au fost precizate până la 41 636,7 mii lei. De această prestație beneficiază 1 854 de beneficiari, iar mărimea medie a indemnizației a constituit 2 152,49 lei. Comparativ cu cheltuielile efective ale anului 2021, cheltuielile au crescut cu 15 129,6 mii lei, creșterea fiind influențată atât de majorarea numărului de beneficiari, cu 441 de persoane, cât și de creșterea mărimii medii a indemnizației cu 196,65 lei.

La verificarea regularității stabilirii/calculării indemnizației în cazul decesului unuia dintre soți nu au fost atestate iregularități. Totodată, s-a stabilit că, în cazul a 10,3% din dosarele verificate, termenul de examinare a indemnizației în cazul decesului unuia dintre soți este depășit de la 14 până la 75 de zile, ceea ce determină reflectarea sumelor achitate (32,7 mii lei) în perioade necorespunzătoare. Cu referire la raportarea cheltuielilor aferente, nu s-au stabilit erori, mărimile prestațiilor fiind înregistrate la conturile prevăzute în acest sens.

7.11. Ajutorul de șomaj a fost stabilit în cuantum exact. Totodată, transmiterea tardivă de către ANOFM a unor date din decizia de suspendare a ajutorului de șomaj, a determinat o supraplată unui beneficiar în sumă de 1,2 mii lei.

Dreptul la ajutorul de șomaj se stabilește de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă⁸⁴. Începând cu 1 ianuarie 2019⁸⁵, stabilirea cuantumului și plata lunară a ajutorului de șomaj se realizează de către Casa Națională de Asigurări Sociale. Astfel, subdiviziunile teritoriale ale CNAS, prin intermediul conexiunilor intersistemice, recepționează în regim online datele

⁸² Legea nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

⁸³ Legea nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative.

⁸⁴ Art.43 din Legea nr.105 din 14.06.2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.

⁸⁵ Art.45 din Legea nr.105 din 14.06.2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.

din decizia privind stabilirea dreptului la ajutorul de șomaj, decizia de suspendare sau încetare a plății ajutorului de șomaj, decizia de restabilire a plății ajutorului de șomaj. Decizia privind calcularea cuantumului ajutorului de șomaj se emite în mod automat în sistemul informațional⁸⁶.

Pe parcursul anului 2022, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a emis și a transmis în regim online către Casa Națională 4 726 decizii de stabilire a dreptului la ajutor de șomaj, iar în anul 2021, 5 886 decizii, cu 1 160 mai puțin comparativ cu anul precedent. Astfel, în anul 2022 au fost executate 40,9 mil. lei pentru asigurarea dreptului la ajutor de șomaj, cu 7,2 mil. lei mai puțin decât în anul 2021. Diminuarea numărului deciziilor, precum și cheltuielilor aferente au fost condiționate de aplanarea situației pandemice.

Cu privire la exactitatea stabilirii ajutorului de șomaj, auditorul denotă că, în cazul a 60 de dosare verificate, cuantumul a fost calculat exact, fiind respectate condițiile prevăzute de legislație. Totodată, au fost constatate unele deficiențe ce țin de plata exactă a prestației. Astfel,

- în cazul unui beneficiar, ajutorul de șomaj i-a fost achitat suplimentar pentru 7 zile, contrar prevederilor legale, pe motiv că a fost reîncadrat în câmpul muncii, în acest context fiindu-i achitate suplimentar 1,2 mii lei;
- într-un alt caz, beneficiarul a primit ajutor de șomaj în sumă de 19,7 mii lei, concomitent cu indemnizația de îngrijire a copilului, ceea ce este contrar legislației. Ulterior, acesta a restituit suma achitată necuvenit.

Subsecvent, menționăm că datele generate prin sistemul de interconexiune către ANOFM sunt inexacte/eronate, fiind atestate divergențe de la 1 lună la până la 14 ani. Astfel, ANOFM nu deține acces la datele integrale aferente stagiului de cotizare total, ci doar privind stagiul realizat după anul 1999. Prin urmare, ANOFM urmează să solicite de la CNAS informația din carnetele de muncă scanate, prin intermediul MConnet. Menționăm că stagiul de cotizare reprezintă o condiție obligatorie pentru stabilirea dreptului și durata ajutorului de șomaj.

Unele deficiențe au fost identificate în aspectul integrității dosarului beneficiarului: în 23 de cazuri (38,3%) în dosare nu erau numerotate toate filele, îndeosebi extrasul din cont al beneficiarului, ceea ce denotă că a fost anexat ulterior.

7.12. Cadrul legal nu conține delimitări exhaustive ale instituției ce efectuează stabilirea/plata pensiilor persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova, astfel acestea se efectuează de un organ care nu are atribuții în acest sens.

Potrivit art. 30 din Legea nr. 156/1998, entitățile responsabile de stabilirea și efectuarea plății pensiilor sunt organele de asigurări sociale. Totodată, potrivit art.13 din Legea nr.1111/1997 privind asigurarea activității Președintelui Republicii Moldova, persoana care a ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova beneficiază de o pensie în mărime de 42% din suma tuturor plăților lunare ale Președintelui în exercițiu. Concomitent, potrivit art. 18 al aceleiași legi, cheltuielile pentru asigurarea cu pensii a acestei categorii de beneficiari se acoperă din mijloacele financiare ale Aparatului Președintelui Republicii

⁸⁶ Pct.14 din Regulamentul aprobat prin Ordinul CNAS nr.183-A din 27.12.2019.

Moldova, prevăzute în bugetul de stat. Subsecvent, auditul menționează că prevederile menționate nu determină expres instituția care efectuează stabilirea, calculul și plata pensiei Președintelui, ci doar sursa de finanțare. Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale realizează stabilirea și plata tuturor pensiilor, cu excepția pensiei persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova. De remarcat că în anul 2017 s-a urmărit unificarea sistemului de pensii, astfel pensiile militarilor și ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne au trecut spre deservire la CNAS. Cu toate acestea, pensiile președinților de țară nu au fost integrate în acest sistem.

Subsecvent, menționăm că Casa Națională de Asigurări Sociale efectuează stabilirea și plata prestațiilor finanțate inclusiv din bugetul de stat. Astfel, Ministerul Finanțelor virează mijloacele financiare prevăzute de la bugetul de stat la bugetul asigurărilor sociale de stat pe conturile de plăți ale Casei Naționale de Asigurări Sociale destinate prestațiilor sociale de la bugetul de stat, iar plata prestațiilor sociale de la bugetul de stat se efectuează după virarea sumelor respective⁸⁷, ceea ce denotă că această prestație nu este inclusă spre plată prin intermediul CNAS. Totodată, pensiile acordate persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova nu sunt supuse indexării și nu se ține cont de creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent.

În acest context, auditul constată lipsa unei delimitări exhaustive a organelor ce efectuează stabilirea/plata pensiilor persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova. Se menționează că Aparatul Președintelui Republicii Moldova are în deservire 3 persoane, iar pe parcursul anilor 2020-2022 au fost executate cheltuieli în sumă de 1,8 mil. lei (câte 0,53 mil. lei anual).

Precizăm că în acest aspect Aparatul Președintelui a venit cu o solicitare către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, iar Casa Națională și-a exprimat acordul de a prelua această categorie de beneficiari, totuși un proiect de lege definitiv în acest sens nu a fost elaborat.

7.13. Numărul semnificativ de gospodării țărănești inactive a determinat necesitatea ajustării procedurii simplificate de radiere a acestora din Registrul fiscal de stat. Astfel, în prima etapă au fost radiate mai mult de 10 mii de gospodării țărănești.

În Registrul fiscal de stat al gospodăriilor țărănești sunt înregistrate cca 110 mii de gospodării, dintre care doar cca 15 mii sunt active. Astfel, în anul 2022 a fost simplificată⁸⁸ procedura de radiere a gospodăriilor țărănești inactive din Registrul fiscal de stat și din Registrul de stat al gospodăriilor țărănești. În acest sens, Serviciul Fiscal de Stat a identificat 95,5 mii de gospodării țărănești (de fermier) care întrunesc condițiile stabilite la art. I alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 51/2022 privind radierea lor din Registrul de Stat al gospodăriilor țărănești. Din registrele menționate urmează a fi radiate gospodăriile țărănești inactive, înregistrate până la 31 decembrie 2018 și care, pe parcursul ultimilor trei ani, nu au efectuat operațiuni pe conturi bancare, nu sunt fondatori ai unei persoane juridice, nu au restanțe la buget, nu sunt

⁸⁷ Art. 5 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 nr. 206/2021.

⁸⁸ Art. 1 din Legea nr. 51 din 10.03.2022 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității gospodăriilor țărănești (de fermier) și modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale”.

înregistrate în calitate de plătitori TVA și nu au beneficiat de suport financiar din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural în perioada 1 ianuarie 2019 - 1 mai 2022.

În prima etapă, SFS a înaintat CNAS lista a 10 207 de gospodării țărănești care urmează a fi radiate din SI „Protecția Socială”. Menționăm că, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, penalitățile și amenzile calculate și neachitate până la data radierii de către gospodăriile țărănești inactive sunt anulate din sistemul de evidență al Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Astfel, din 400 de gospodării țărănești eligibile pentru radiere și verificate de audit ,s-au constatat următoarele:

- 185 de GȚ nu au fost găsite în sistem, ceea ce denotă că au fost lichidate complet, prin urmare auditul este în imposibilitate de a se expune;
- 207 de GȚ sunt inactive din anii 2007-2013 și nu dețin datorii și creanțe, contul analitic al contribuabilului este „zero” și urmează a fi radiate din SI „Protecția Socială” pe parcursul anului 2023;
- 5 gospodării⁸⁹ dețin datorii în valoare de 5,0 mii lei. Datoriile s-au format în perioada 2007-2008 pe motiv că au fost prezentate declarațiile și nu au fost virate mijloacele financiare;
- supraplăți aferente a 3 gospodării⁹⁰ în valoare de 1,0 mii lei. Supraplățile s-au format deoarece au fost virate mijloacele financiare și nu au fost prezentate declarațiile.

Precizăm că perioadele (anii) pentru care nu s-au declarat și nu s-au achitat contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii nu se includ la calcularea stagiului de cotizare al fondatorului GȚ. Totodată, contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, declarate și achitate până la data radierii, nu se compensează și nu se restituie.

VIII. RECOMANDĂRI

Recomandare Ministerului Finanțelor

1. Să revizuiască Normele de raportare ale BASS, cu corelarea acestora cu normele de raportare ale instituțiilor bugetare (*Observația 3.1 – Secțiunea III*);

Recomandare Ministerului Justiției

2. Să evalueze și să instituie registrul electronic de evidență a liber-profesioniștilor ce practică activitate în sectorul justiției, ceea ce ar asigura transmiterea operativă a informațiilor către CNAS, în scopul înregistrării în termen în calitate de plătitori la BASS (*Observația 6.2 – Secțiunea VI*);

Recomandare Ministerului Muncii și Protecției Sociale

3. Să revizuiască și să actualizeze cadrul normativ pentru asigurarea stabilirii uniforme a pensiei pentru vechime în muncă foștilor angajați ai instituțiilor de forță (*Observația 7.9 – Secțiunea VII*);

⁸⁹ GT CIOBU SERGHEI VASILE – 1 152,0 lei; GT ROBU STEFAN VASILE – 576,0 lei; GT BULIGA PETRU – 576,0 lei; GT ALEXANDRU VICTOR PAVEL – 576,0 lei; GT DIDIC LARISA PAVEL – 2 069,06 lei.

⁹⁰ GT DABIJA ANDREI VASILE – 283,0 lei; GT BIVOL PETRU CONSTANTIN – 384,0 lei; GT PETCU DUMITRU FEODOR – 380,0 lei.

4. Să ajusteze cadrul legal aferent prevederilor exhaustive ale instituției ce stabilește și achită pensiile persoanelor care au ocupat funcția de Președinte al Republicii Moldova (*Observația 7.12 – Secțiunea VII*);
5. Să analizeze problemele procesului de stabilire, calculare și plată a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului, cu întreprinderea acțiunilor concrete în scopul eliminării cheltuielilor nejustificate (*Observația 6.3 – Secțiunea VI*);
6. Să elaboreze și să înainteze propuneri de ajustare a cadrului normativ privind determinarea exhaustivă a categoriilor de angajați din aviația civilă ce au dreptul la stabilirea pensiei în condiții speciale (*reiterat*);
7. Să elaboreze reglementări exhaustive de stopare/sistare a plății pensiei unor angajați din aviația civilă, în cazul reangajării lor în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condiții speciale (*reiterat*);

Recomandare Ministerului Sănătății

8. Să întreprindă acțiuni de creare/dezvoltare a unui sistem informațional medical automatizat ce va permite înregistrarea operativă a decesului persoanelor și actualizarea acestora în Registrul de stat al populației (*Observația 6.4 – Secțiunea VI*);
9. Să asigure acțiuni în scopul eficientizării controlului permanent asupra corectitudinii și plenitudinii datelor introduse în Portalul certificatelor de concediu medical, cu respectarea termenelor stabilite (*Observația 7.7 – Secțiunea VII*);

Recomandare Ministerului Muncii și Protecției Sociale, de comun cu Ministerul Finanțelor

10. Să ajusteze și să actualizeze Legea insolvenței, în corelație cu Codul fiscal și Codul muncii, în scopul asigurării drepturilor persoanelor la prestații sociale, inclusiv prin includerea datoriilor aferente contribuțiilor de asigurări sociale pe același rang cu datoriile aferente salarizării (*Observația 7.6 – Secțiunea VII*);
11. Să examineze cauzele problemelor aferente sustenabilității BASS și să identifice soluții pentru majorarea veniturilor proprii ale BASS și eliminarea surselor de achitare a salariilor în plic (*Observația 5.3 – Secțiunea V*);
12. Să asigure fundamentarea cotelor diferențiate de asigurări sociale, cu evaluarea impactului și corectitudinea reflectării acestora în rapoartele financiare (*Observația 5.5, 7.5 – Secțiunea V, VII*);
13. Să asigure elaborarea și aprobarea mecanismelor de identificare și control al solicitării indemnizației de șomaj tehnic finanțat din bugetul de stat, în scopul asigurării conformității acordării și raportării veridice (*Observația 7.4 – Secțiunea VII*);

Recomandare Serviciului Fiscal de Stat

14. Să întreprindă acțiuni de monitorizare și conformare a contribuabililor, în vederea colectării veniturilor aferente impozitului pe venit din dividendele achitate și virate la bugetul de stat (*Observația 5.7 – Secțiunea V*);
15. Să întreprindă acțiuni de conformare și disciplinare a liber-profesioniștilor, în aspectul declarării și virării în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii (*Observația 6.2 – Secțiunea VI*);

Recomandare Agenției Servicii Publice

16. Să evalueze și să eficientizeze, de comun cu părțile implicate, procesele aferente formării și schimbului de date privind decesul beneficiarilor de prestații sociale, în scopul excluderii cheltuielilor nejustificate ce se suportă din BASS (*Observația 6.4 – Secțiunea VI*);
17. Să întreprindă acțiuni pentru înregistrarea operativă a decesului persoanelor în Registrul de stat al populației (*Observația 6.4 – Secțiunea VI*);

Recomandări Casei Naționale de Asigurări Sociale

18. Să monitorizeze procesul de achitare în termen a indemnizației în cazul decesului unuia dintre soți (*Observația 7.10 – Secțiunea VII*);

Recomandare Inspectoratului de Stat al Muncii

19. Să întreprindă acțiuni de control și monitorizare a procesului de stabilire a indemnizației de șomaj tehnic, în scopul obținerii asigurării privind conformitatea acordării acestora (*Observația 7.4 – Secțiunea VII*);
20. Să întreprindă acțiuni de control aferent combaterii fenomenului salariilor în plic, precum și de monitorizare a procesului de stabilire a indemnizației de șomaj tehnic, în scopul obținerii asigurării privind conformitatea acordării acestora (*Observația 5.7, 7.4 – Secțiunea V, VII*);

Recomandare Biroului Național de Statistică

21. Să estimeze, în cadrul cercetărilor statistice, numărul real de persoane care nu activează legal și să identifice cauzele acestei situații, în scopul oferirii indicatorilor veridici pentru elaborarea politicilor și acțiunilor de combatere a fenomenului salariilor în plic și muncii nedecarate.

IX. RESPONSABILITĂȚILE CELOR ÎNSĂRCINAȚI CU GUVERNANȚA PENTRU RAPORTELE GUVERNULUI

Responsabilitatea Guvernului în domeniul finanțelor publice este de a exercita conducerea generală a activității executive în domeniul gestionării finanțelor publice, în conformitate cu principiile și regulile stabilite⁹¹.

Responsabilitatea Ministerului Muncii și Protecției Sociale constă în monitorizarea și analiza executării bugetului asigurărilor sociale de stat⁹².

Responsabilitatea Ministerului Finanțelor ține de⁹³:

- elaborarea și aprobarea, în baza Legii contabilității și în conformitate cu Planul de conturi contabile, a metodologiei privind evidența contabilă în sistemul bugetar, inclusiv privind contabilitatea executării BASS;
- elaborarea și aprobarea metodologiei privind implementarea cadrului normativ-legal în domeniul finanțelor publice, inclusiv privind evidența contabilă și raportarea bugetelor componente ale bugetului public național, precum și acordarea asistenței metodologice în procesul bugetar.

Responsabilitatea Serviciului Fiscal de Stat constă în asigurarea administrării fiscale prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației și monitorizarea procesului de conformare,

⁹¹ Art.19 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

⁹² Art.22 din Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

⁹³ Legea nr.181 din 25.07.2014; Legea nr.113-XVI din 27.04.2007.

aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal; efectuarea controlului asupra calculării corecte și a virării în termen a contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat și aplică sancțiuni pentru încălcarea prevederilor legale referitoare la calcularea acestora.

Responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale a constat în pregătirea și prezentarea fidelă către Guvern, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor a rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil și asigurarea publicării acestora⁹⁴. Totodată, conducătorul Casei Naționale este responsabil de implementarea unui sistem de control intern care asigură întocmirea rapoartelor ce nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraude sau de erori.

Directoarea generală a Casei Naționale de Asigurări Sociale este responsabilă de pregătirea și prezentarea fidelă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022, în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil⁹⁵. De asemenea, responsabilitatea managementului este de a organiza și a implementa sistemul de control intern⁹⁶, în scopul de a asigura desfășurarea și organizarea eficientă a activității entității, inclusiv respectarea strictă a integrității activelor, prevenirea și descoperirea cauzelor de fraudă și eroare, exactitatea și plenitudinea datelor raportate, precum și pregătirea oportună a informațiilor financiare credibile. Totodată, la întocmirea situațiilor financiare, conducerea este responsabilă de evaluarea capacității autorității de a-și continua activitatea în baza principiului continuității activității.

X. RESPONSABILITĂȚILE AUDITORULUI ÎNTR-UN AUDIT AL RAPOARTELOR GUVERNULUI

Responsabilitatea noastră este de a planifica și a realiza misiunea de audit, cu obținerea probelor suficiente și adecvate în vederea susținerii bazei pentru opinia de audit. Obiectivele noastre sunt: obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare nu sunt afectate de denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Asigurarea rezonabilă este un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garanție că un audit efectuat în conformitate cu Standardele Internaționale va detecta întotdeauna o denaturare semnificativă atunci când ea există. Denaturările pot fi ca urmare a fraudelor sau erorilor. Totodată, denaturările pot fi considerate semnificative dacă, în mod individual sau în ansamblu, pot influența deciziile economice ale utilizatorilor acestor rapoarte financiare.

O descriere suplimentară a responsabilităților auditorului într-un audit al rapoartelor financiare este plasată pe site-ul Curții de Conturi, la adresa: <https://www.ccrm.md/ro/responsabilitati-in-auditul-financiar-3596.html>

Această descriere face parte din Raportul nostru de audit.

⁹⁴ Art.22 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

⁹⁵ Legea nr.113-XVI din 27.04.2007; Ordinul ministrului Finanțelor nr.118 din 06.08.2013 „Privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate”; Ordinul ministrului Finanțelor nr.38 din 17.02.2017.

⁹⁶ Art. 13 alin.(2) lit. e) din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007.

Semnătura auditorului

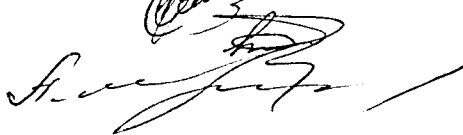
Echipa de audit:

Şefa echipei de audit,
Şefa Direcţiei de audit I
în cadrul Direcţiei generale de audit II,

Irina Rogaciov

Auditoare publică principală,
Auditoare publică superioară,
Auditoare publică superioară,

Viorica Raţoi
Ana Miron
Aliona Manole

Responsabilă de monitorizarea şi asigurarea calităţii auditului:

Şefa Direcţiei generale de audit II,

Sofia Ciuvalschi

ANEXE
Anexa nr.1

Dinamica veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2018-2022 (mil. lei)

Indicatori	Anii					Devieri 2022-2021		Devieri, 2022-2020		Devieri, 2022-2019		Devieri, 2022-2018	
	2018	2019	2020	2021	2022	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%
1	2	3	4	5	6	7=6-5	8=6*100/5	9=6-4	10=6*100/4	11=6-3	12=6*100/3	13=6-2	14=6*100/2
Venituri precizate	19628.90	21869.90	24572.10	27629.04	34200.58	6571.54	123.78	9628.48	139.18	12330.68	156.38	14571.68	174.24
Venituri executate, inclusiv:	19790.30	21748.40	24285.50	27246.80	33796.07	6549.22	124.04	9510.57	139.16	12047.67	155.40	14005.77	170.77
<i>Contribuții și prime de asigurări sociale de stat obligatorii</i>	13037.90	13635.60	14295.40	16223.90	18573.34	2349.44	114.48	4277.94	129.93	4937.74	136.21	5535.44	142.46
<i>Alte venituri</i>	82.10	155.60	220.80	298.30	428.70	130.4	143.71	207.90	194.16	273.10	275.51	346.60	522.17
<i>Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bass</i>	5556.40	5969.30	7214.80	7884.60	10359.90	2475.3	131.39	3145.10	143.59	4390.60	173.55	4803.50	186.45
<i>Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bass</i>	1113.90	1987.70	2554.60	2840.00	4434.12	1594.12	156.13	1879.52	173.57	2446.42	223.08	3320.22	398.07

Informații privind numărul total de beneficiari, inclusiv care lucrează, pe tipuri de prestații sociale, pe anii 2020-2022

Nr. crt.	Tipul prestației	La situația din 01.01.2021		La situația din 01.01.2022		La situația din 01.01.2023		Dinamica total beneficiari 01.01.2023/ 01.01.2021		Dinamica beneficiarilor care lucrează 01.01.2023/ 01.01.2021	
		Beneficiari total (persoane)	Din care lucrează (persoane)	Beneficiari total (persoane)	Din care lucrează (persoane)	Beneficiari total (persoane)	Din care lucrează (persoane)	(+/-)	%	(+/-)	%
	Pensii total, inclusiv:	686251	172516	674948	169529	675674	171019	-10577	98,5%	-1497	99,1%
1	Pensii pentru limita de vârstă	522821	123991	520927	124795	526017	123732	3196	100,6%	-259	99,8%
2	Pensii de dizabilitate	119015	31694	110856	29310	102225	27835	-16790	85,9%	-3859	87,8%
3	Pensii de urmaș	10988	1206	11424	1164	11573	1332	585	105,3%	126	110,4%
4	Vechime în muncă	50	8	32	5	25	3	-25	50,0%	-5	37,5%
5	Pensii unor categorii de angajați din aviația civilă	523	148	476	120	462	104	-61	88,3%	-44	70,3%
6	Pensii unor categorii de angajați din domeniul culturii	32	25	33	26	32	25	0	100,0%	0	100,0%
7	Pensii funcționarilor publici	5652	2506	4916	2041	4181	1425	-1471	74,0%	-1081	56,9%
8	Pensii deputaților	190	89	170	58	155	44	-35	81,6%	-45	49,4%
9	Pensii membrilor de guvern	42	5	33	1	30	1	-12	71,4%	-4	20,0%
10	Pensii aleșilor locali	539	232	444	127	392	76	-147	72,7%	-156	32,8%
11	Pensii lucrătorilor vamali	6	0	5	0	3	0	-3	50,0%	0	
12	Pensii procurorilor și judecătorilor	512	220	497	211	491	156	-21	95,9%	-64	70,9%
13	Pensii participanților la lichidarea avariei de la Cernobâl	1646	378	1589	353	1528	340	-118	92,8%	-38	89,9%
14	Pensionari militari și familiile lor, care primesc pensii la organele de asigurări sociale	731	146	710	131	674	129	-57	92,2%	-17	88,4%
15	Pensii anticipate pentru limita de vârstă	2105	1395	1343	688	1194	481	-911	56,7%	-914	34,5%
16	Pensie anticipată pentru carieră lungă	0	0	0	0	4862	4737	4862		4737	

17	Pensii angajaților structurilor de forță	21399	10473	21493	10499	21830	10599	431	102,0%	126	101,2%
	Alocații sociale de stat total, inclusiv:	68889	9121	73023	9535	78670	10710	9781	114,2%	1589	117,4%
1	Pentru persoane vârstnice	10393	972	12716	1223	15390	1560	4997	148,1%	588	160,5%
2	Pentru persoanele cu dizabilități	14123	3220	15637	3461	17917	4005	3794	126,9%	785	124,4%
3	Persoanele cu dizabilități din copilărie	27733	4599	27922	4533	28255	4719	522	101,9%	120	102,6%
4	Copiii cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani	10429	54	10567	40	10936	68	507	104,9%	14	125,9%
5	În cazul pierderii întreținătorului	6211	276	6181	278	6172	358	-39	99,4%	82	129,7%
	Alocații pentru îngrijire, însoțire și supraveghere total, inclusiv:	13024	626	13134	634	12672	649	-352	97,3%	23	103,7%
1	Alocația persoanelor care îngrijesc un copil în vârstă de până la 18 ani cu dizabilități severe	3210	5	3448	8	3042	9	-168	94,8%	4	180,0%
2	Alocația pentru îngrijire persoanelor cu dizabilități severe din copilărie	6048	346	6035	361	6021	368	-27	99,6%	22	106,4%
3	Alocația pentru persoanele cu dizabilități severe, țintuiți la pat din rândul participanților la lichidarea avariei de la Cernobâl	15	1	15	0	12	0	-3	80,0%	-1	0,0%
4	Alocația pentru persoanele cu dizabilități severe nevăzătoare	3751	274	3636	265	3597	272	-154	95,9%	-2	99,3%
	Indemnizații total, acordate în conformitate cu:	808	249	1482	451	1922	502	1114	237,9%	253	201,6%
1	Legea nr.156/2019, Indemnizație în cazul decesului unuia dintre soți	775	229	1413	413	1854	466	1079	239,2%	237	203,5%
2	Legea nr.127/2020, Indemnizație urmașilor	33	20	69	38	68	36	35	206,1%	16	180,0%

personalului medical decedat											
Indemnizații pentru susținerea familiilor	81490	23308	81280	22875	72767	21883	-8723	89,3%	-1425	93,9%	
Indemnizații pentru creșterea copilului, persoane asigurate	47876	21910	47788	21605	42360	20713	-5516	88,5%	-1197	94,5%	
Indemnizații pentru creșterea copilului, persoane neasigurate	33614	1398	33492	1270	30407	1170	-3207	90,5%	-228	83,7%	

Informație privind numărul de contribuabili care participă la sistemul de asigurări sociale, pe anii 2021-2022

Categoriile de plătitori și de asigurați	Tarifele și baza de calcul al contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii	2021			2022			Dinamica nr. contribuabili 2022/2021		Dinamica baza de calcul 2022/2021		Dinamica suma contribuțiilor 2022/2021	
		Numărul mediu al contribuabililor (salariaților)	Suma bazei de calcul al contribuțiilor conform tarifelor, mii lei	Suma contribuțiilor calculate, mii lei	Numărul mediu al contribuabililor (salariaților)	Suma bazei de calcul al contribuțiilor conform tarifelor, mii lei	Suma contribuțiilor calculate, mii lei	Număr	%	Sumă	%	Sumă	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9=6-3	10=6/3*100	11=7-4	12=7/4	13=8-5	14=8/5
1.1. Angajatorul, persoana juridică sau fizică asimilată angajatorului: pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă, persoanele aflate în raporturi de serviciu în baza actului administrativ ori prin alte tipuri de contracte civile în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, cu excepția celor specificate la pct. 1.2-1.5; pentru angajații și/sau alte persoane fizice, în baza contractelor civile, în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, în cazul rezidenților parcurilor pentru tehnologia informației; pentru cetățenii Republicii Moldova angajați prin contract în proiecte, în instituții și organizații internaționale, indiferent de sursa de finanțare a activităților, în cazul în care acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd scutirea de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii; pentru persoanele care	29% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații pentru angajatorii autorităților/instituțiilor bugetare și autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor medico-sanitare	185235	1688494 0,3	4896628, 7	181845	1914642 6,2	5552461	-3390	98,17%	2261485,9	113,39%	655832, 3	113,39 %
	24% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații, pentru angajatorii sectorului privat, instituțiilor de învățământ superior și ai instituțiilor medico-sanitare	550769	4562290 5,8	1094962 4,4	552622	5237850 0,8	12570863,5	1853	100,34%	6755595,0	114,81%	162123 9,1	114,81 %

desfășoară activitate în funcții electivă ori sunt numite în cadrul autorităților executive; pentru judecători, procurori, Avocați ai Poporului														
1.2. Angajatorul pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii, care activează în condiții speciale de muncă conform anexei nr. 2	39% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații, pentru angajatorii autorităților/ instituțiilor bugetare și autorităților/ instituțiilor publice la autogestiune, cu excepția angajatorilor sectorului privat	217	3066,5	1196,0	2	764,4	298	-215	0,92%	-2302,1	24,93%	-898,0	24,92%	
	32% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații pentru angajatorii sectorului privat	520	145516,3	46564,8	607	244278,6	78169,7	87	116,73%	98762,3	167,87%	31604,9	167,87%	
1.3. Persoanele care exercită independent profesiunea de medic în una dintre formele de organizare a activității profesionale prevăzute de Legea ocrotirii sănătății nr. 411/1995	24% la venitul medicului de familie titular al practicii medicului de familie, determinat în conformitate cu prevederile legislației	45	13050,4	3132,1	39	13829,7	3320,2	-6	86,67%	779,3	105,97%	188,1	106,01%	
1.4. Rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației	În conformitate cu prevederile Legii nr. 77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației	18808		297370,9	18072		432271,7	-736	96,09%			134900,8	145,36%	
1.5. Angajatorii din agricultură (persoane fizice și juridice) care practică în decursul perioadei de gestiune nu mai puțin de 95% din activitățile stipulate în grupele 01.1-01.6 din Clasificatorul activităților din economia Moldovei pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă ori prin alte contracte în vederea executării de lucrări sau prestării de servicii:	24% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații 18% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații - din mijloacele angajatorului 6% la suma salariilor și recompenselor calculate lunar pentru toți angajații - de la bugetul de stat	24041	1288672,1	309292,5	22344	1446843,3	347250,9	-1697	92,94%	158171,2	112,27%	37958,4	112,27%	

1.6. Persoanele fizice, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.5, care se regăsesc în una dintre situațiile: – fondatori ai întreprinderilor individuale, inclusiv fondatori ai gospodăriilor țărănești (de fermier); – persoane fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor; – persoanele fizice care exercită activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală – 12 838 lei în anul 2022	13438	69060,6	13534	79616,5	96	100,71%			10555,9	115,28%
1.6 ¹ . Liber-profesioniștii ce practică activitate în sectorul justiției, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.6	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală 24 255 lei în anul 2022	1740	36478,7	1587	34954,1	-153	91,21%			1524,6	95,82%
1.7. Titularii patentei de întreprinzător, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct. 1.1–1.6 ¹	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală, dar nu mai puțin de 1/12 din această sumă lunar, în funcție de durata activității desfășurate pe bază de patentă - 12838 lei anual	4571	38273,4	4719	39485,6	148	103,24%			1212,2	103,17%
1.8. Angajatorul din domeniul transportului rutier de persoane în regim de taxi – pentru persoanele angajate prin contract individual de muncă care efectuează transport rutier de persoane în regim de taxi	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală - 12838 lei	4030	36727,0	3077	35131	-953	76,35%			1596,0	95,65%

1.9. Beneficiarii – pentru persoanele fizice care exercită activități în calitate de zilieri în temeiul Legii nr. 22/2018 privind exercitarea unei activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, cu excepția pensionarilor, persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor care se încadrează în categoriile de plătitori prevăzute la pct.1.1–1.8	6% din remunerația zilnică	1249		1995,5	5808		1929,1	4559	465,01%			-66,4	96,67%
Persoane care au încheiat contract individual de asigurări sociale în conformitate cu legea BASS	Taxă fixă în conformitate cu legea bugetului asigurărilor sociale de stat anuală - 12838 lei	265		2281,6	164		1528,3	-101	61,89%			-753,3	66,98%
Total		804928	x	1668862 6,2	804420	7323064 3,0	19177279,6	-508	99,94%			248865 3,4	114,91 %

Informații privind salariații din domeniul TI care beneficiază de prestații sociale

Nr.crt.	Nume, prenume	Tipul prestației	Data stabilirii	Suma prestației, lei	Comentariile auditorului
1	Beneficiar 1	Indemnizație de maternitate	13.06.2022	25 776.64	Venitul mediul lunar asigurat fiind de 6 262.35 lei
2	Beneficiar 2	Indemnizație de maternitate	16.08.2022	26 411.48	Venitul mediul lunar asigurat fiind de 6 396.53 lei
3	Beneficiar 3	Indemnizație de maternitate	30.05.2022	25 580.39	Venitul mediul lunar asigurat fiind de 6 195.25 lei
4	Beneficiar 4	Indemnizație paternală	28.03.2022	2 864.47	Baza de calcul fiind de 6 195.25 lei
5	Beneficiar 5	Indemnizație paternală	17.09.2022	3 141.6	Baza de calcul fiind de 6732 lei
6	Beneficiar 6	Indemnizație lunară pentru creșterea copilului pentru perioada de 12 luni	20.12.2022	5 756.88	Beneficiarul a solicitat indemnizație pentru creșterea copilului pentru perioada de 12 luni, ceea ce constituie 90% din venitul mediu lunar asigurat care a constituit 6 396.53 lei
7	Beneficiar 7	Indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la 2 ani și 2 luni	28.04.2022	3 596.38 1 798.19	Beneficiarul a solicitat indemnizație pentru creșterea copilului până la 2 ani și 2 luni, în acest caz până la împlinirea vârstei de 1 an a copilului indemnizație lunară se va stabili în cuantum de 60% din baza de calcul, din ziua următoare de împlinire a vârstei de 1 an până la împlinirea vârstei de 2 ani și 2 luni a copilului indemnizația se va stabili în cuantum de 30% din baza de calcul care constituie 5 993.97 lei
8	Beneficiar 8	Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă	26.06.2022- 27.06.2022	375.74	Venitul mediu lunar asigurat fiind de 6262.35 lei (90%, deoarece stagiul de cotizare constituie 8 ani și 8 luni)
9	Beneficiar 9	Indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă	14.01.2022- 24.01.2022	1 472.16	Venitul mediu lunar asigurat fiind de 5 926.88 lei (70%, deoarece stagiul de cotizare constituie 6 ani și 1 lună)

Informații privind cabinetele avocaților care nu au declarat și achitat contribuții la BASS

Nr. crt.	Cabinetul avocatului	Data înregistrării activității	Anul 2021		Anul 2022		Total contribuții de asigurări sociale datorate (lei)
			Dările de seamă (IPC21) ne reprezentate (luna)	Contribuții de asigurări sociale aferente (lei)	Dări de seamă (IPC21) ne reprezentate (luna)	Contribuții de asigurări sociale aferente (lei)	
1	CA nr. 1	3/2/2021	martie-decembrie	20212.5	ianuarie-decembrie	24255.0	44467.5
2	CA nr. 2	3/4/2021	x	x	octombrie-decembrie	6063.8	6063.75
3	CA nr. 3	3/9/2021	martie-decembrie	20212.5	ianuarie-august	16170.0	36382.5
4	CA nr. 4	3/9/2021	martie-iunie	8085.0	x	x	8085.0
5	CA nr. 5	3/11/2021	martie-decembrie	20212.5	ianuarie-decembrie	24255.0	44467.5
6	CA nr. 6	3/25/2021	martie-decembrie	18191.25	ianuarie-octombrie	20212.5	38403.8
7	CA nr. 7	4/6/2021	x	x	iunie-decembrie	14148.75	14148.75
8	CA nr. 8	4/16/2021	aprilie-decembrie	17113.25	ianuarie-martie	6063.8	23177.0
9	CA nr. 9	4/26/2021	mai-august	8085.0	x	x	8085.0
10	CA nr. 10	5/17/2021	x	x	ianuarie, februarie, martie, octombrie	8085.0	8085.0
11	CA nr. 11	5/27/2021	iunie-septembrie	8085.0	x	x	8085.0
12	CA nr. 12	6/15/2021	x	x	iunie, iulie, septembrie, octombrie, noiembrie decembrie	12127.5	12127.5
13	CA nr. 13	9/22/2021	octombrie-noiembrie	4042.5	x	x	4042.5
14	CA nr. 14	9/23/2021	octombrie-decembrie	6063.75	x	x	6063.75
15	CA nr. 15	10/26/2021	noiembrie-decembrie	4042.5	ianuarie, martie	4042.5	8085.0
16	CA nr. 16	10/28/2021	noiembrie-decembrie	4042.5	ianuarie-decembrie	24255.0	28297.5
17	CA nr. 17	1/28/2022	x	x	x	x	x
18	CA nr. 18	3/3/2022	x	x	martie-aprilie	4042.5	4042.5
19	CA nr. 19	4/5/2022	x	x	decembrie	2021.25	2021.25
20	CA nr. 20	11/18/2022	x	x	decembrie	2021.25	2021.25
21	CA nr. 21	11/18/2022	x	x	decembrie	2021.25	2021.25
22	CA nr. 22	12/12/2022	x	x	decembrie	1239	1239
23	CA nr. 23	12/14/2022	x	x	decembrie	1109	1109
	Total			138388.25		172133.0	310521.25

Informații privind acordurile internaționale pe baza principiului teritorialității

Nr. Crt.	Țara	Data, Țara Semnării	Data intrării în vigoare
1.	Federația Rusă	10.02.1995, Moscova	04.12.1995
2.	Republica Uzbekistan	30.03.1995, Chișinău	28.11.1995
3.	Ucraina	Stabilirea:29.08.1995, Chișinău Transferul:23.10.1998, Chișinău	19.10.1996 23.10.1998
4.	Republica Azerbaidjan	27.11.1997, Baku	08.01.1999

Informații privind acordurile internaționale pe baza principiului proporționalității

Nr.crt.	Țara	Data, Țara Semnării	Data intrării în vigoare	Vârsta de pensionare B/F
1.	Republica Bulgaria	05.12.2008, Sofia	01.11.2009	B. 64+/ F. 61+
2.	Republica Portugheză	11.02.2009, Lisabona	01.12.2010	66 ani 06 luni/ 66 ani 06 luni
3.	România	27.04.2010, București	01.09.2011	65/61+
4.	Marele Ducat de Luxemburg	14.06.2010, Luxemburg	01.01.2012	65/65
5.	Republica Estonia	19.10.2011, Tallinn	01.08.2012	63+ /63+
6.	Republica Cehă	29.11.2011, Praga	01.10.2012	63+ /63+
7.	Republica Austria	05.09.2011, Chișinău	01.12.2012	65/60
8.	Regatul Belgiei	12.09.2012, Bruxelles	01.01.2016	65/65
9.	Republica Polonă	09.09.2013, Varșovia	01.12.2014	65/60
10.	Ungaria	28.11.2013, Chișinău	01.11.2014	64,5/64,5
11.	Republica Lituania	01.10.2014, Chișinău	04.10.2015	64/63
12.	Republica Federală Germania	12.01.2017, Chișinău	01.01.2019	65+ /65+
13.	Republica Turcia	05.05.2017, Chișinău	1.06.2020	60/58
14.	Republica Belarus	23.10.2019, Minsk	1.11.2020	62,5/57,5
15.	Republica Elenă	08.09.2021, Chișinău	1.01.2023	67/67
16.	Republica Italia	18.06.2021, Roma	Ratificat de RM – noiembrie 2022, nu este intrat în vigoare	67/67
17.	Regatul Spaniei	21.07.2022 Madrid	Ratificat de RM – septembrie 2022, nu este intrat în vigoare	

Informații privind distribuirea pensiilor în baza acordurilor internaționale în anul 2020

ȚARA	Total 2020		Pensii pentru limită de vârstă		Pensii de dizabilitate		Pensii de urmaș		Pensii care se transferă în RM	
	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei
AUSTRIA	37	570232.2	33	538063.53	4	32168.67	0	0	0	0
BELGIA	1	8327.07	1	8327.07	0	0	0	0	0	0
BULGARIA	143	1806511.48	122	1578629.02	14	129991.8	7	97890.66	6	171095.78
CEHIA	74	993235.63	56	837557.9	17	134072.54	1	21605.19	0	0
ESTONIA	10	133941.41	10	133941.41	0	0	0	0	8	651547.54
GERMANIA	391	8778273.27	380	8664341.31	6	22891.87	5	91040.09	0	0
LITUANIA	40	182294.17	34	161220.29	6	21073.88	0	0	9	338293.89
POLONIA	14	200471.86	14	200471.86	0	0	0	0	0	0
PORTUGALIA	22	354237.35	17	313454.17	5	40783.18	0	0	0	0
ROMÂNIA	338	7371915.48	311	6770379.4	26	593211.8	1	8324.28	0	0
TURCIA	2	20771.69	2	20771.69	0	0	0	0	0	0
UCRAINA	1	23942.56	0	0	1	23942.56	0	0	0	0
UNGARIA	3	47234.42	3	47234.42	0	0	0	0	0	0
TOTAL	1076	20491388.59	983	19274392.07	79	998136.3	14	218860.22	23	1160937.21

Informații privind distribuirea pensiilor în baza acordurilor internaționale în anul 2021

ȚARA	Total 2021		Pensii pentru limită de vârstă		Pensii de dizabilitate		Pensii de urmaș		Pensii care se transferă în RM	
	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei
AUSTRIA	46	731785.59	43	697182.13	3	34603.46	0	0	0	0
BELARUS	31	343558.5	30	332080.56	0	0	1	11477.94	5	67758.89
BELGIA	2	17385.28	2	17385.28	0	0	0	0	0	0
BULGARIA	151	1896499.22	132	1727145.9	13	100243.98	6	69109.34	7	311863.61
CEHIA	84	1104764.18	65	951364.85	18	139027.08	1	14372.25	0	0
ESTONIA	9	126307.54	9	126307.54	0	0	0	0	10	881309
GERMANIA	585	12232570.36	555	11660317.88	17	212414.45	13	359838.03	0	0
LITUANIA	40	220471.57	33	170936.39	6	44146.08	1	5389.1	15	394338.06

POLONIA	17	263722.75	17	263722.75	0	0	0	0	0	0
PORTUGALIA	26	388134.46	22	317504.2	4	70630.26	0	0	0	0
ROMÂNIA	386	8769172.05	356	8234926.52	28	517388.09	2	16857.44	0	0
TURCIA	3	59205.62	3	59205.62	0	0	0	0	0	0
UCRAINA	1	20615.66	0	0	1	20615.66	0	0	0	0
UNGARIA	5	82275.92	5	82275.92	0	0	0	0	0	0
TOTAL	1386	26256468.7	1272	24640355.54	90	1139069.06	24	477044.1	37	1655269.56

Tabelul nr.3

Informații privind distribuirea pensiilor în baza acordurilor internaționale în anul 2022

ȚARA	Total 2022		Pensii pentru limită de vârstă		Pensii de dizabilitate		Pensii de urmaș		Pensii care se transferă în RM	
	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei	Nr. beneficiari	Suma, lei
AUSTRIA	52	1181141.37	48	1125610.36	4	55531.01	0	0	0	0
BELARUS	66	994269.21	60	885446.66	4	57072.77	2	51749.78	8	171412.09
BELGIA	6	41709.77	5	18620.97	1	23088.8	0	0	0	0
BULGARIA	139	2569816.76	123	2362516.7	10	115718.8	6	91581.26	7	213963.42
CEHIA	92	1797182.7	72	1453529.19	19	302696.3	1	40957.21	0	0
ESTONIA	10	206034.33	10	206034.33	0	0	0	0	12	973846.4
GERMANIA	757	18802194.33	716	18144783.96	23	268858.96	18	388551.41	0	0
LITUANIA	42	286002.89	32	213673.32	9	68421.09	1	3908.48	19	855574.98
POLONIA	19	507180.67	18	457237.17	1	49943.5	0	0	0	0
PORTUGALIA	25	604422.34	22	543665.9	3	60756.44	0	0	0	0
ROMÂNIA	424	12702006.05	397	12101021.36	24	518278.9	3	82705.79	0	0
TURCIA	3	57450.42	3	57450.42	0	0	0	0	0	0
UCRAINA	1	26245.05	0	0	1	26245.05	0	0	0	0
UNGARIA	6	148839.52	6	148839.52	0	0	0	0	0	0
TOTAL	1642	39924495.41	1512	37718429.86	99	1546611.62	31	659453.93	46	2214796.89

Analiza veniturilor pe tipuri de indicatori în anul 2022

(mii lei)

Denumirea	ECO	Plan		Executat	Efectiv	Total	
		Aprobat pe an	Precizat pe an			Creanțe	Datorii
1	2	3	4	5	6	7	8
I. VENITURI	1	31224240,7	34200589,4	33796071,0	19244051,2	2171824,6	154249,6
CONTRIBUȚII ȘI PRIME DE ASIGURĂRI OBLIGATORII	12	18367738,2	18553038,2	18573343,6	18800697,6	2092166,1	147286,9
CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT OBLIGATORII	121	18367738,2	18553038,2	18573343,6	18800697,6	2092166,1	147286,9
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	121100	18180412,6	18335712,6	18335593,4	18546012,5	1723036,3	111269,5
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce își desfășoară activitate pe cont propriu	1211310	130690,7	130690,7	128237,7	130616,2	24038,0	17736,1
Contribuții de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual	1211320	5329,6	5329,6	4891,5	4767,7	109,9	1733,3
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător	1211330	51305,3	51305,3	43201,6	41831,0	2630,2	13048,7
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole	1211340	0,0	0,0	201,5	8,2	3,4	917,2
Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	1211410	0,0	30000,0	61217,9	77462,0	342348,3	2582,1
ALTE VENITURI	14	306490,0	345190,0	428700,3	443353,6	79658,5	6962,7
VENITURI DIN PROPRIETATE	141	3000,0	3000,0	6014,1	6014,1	0,0	0,0
Dobânzi încasate la soldurile mijloacelor bănești la conturile bancare ale bugetului asigurărilor sociale de stat	141115	3000,0	3000,0	6014,1	6014,1	0,0	0,0
VENITURI DIN VÂNZAREA MĂRFURILOR ȘI SERVICIILOR	142	0,0	0,0	54,6	1947,3	11263,4	3,3
Mijloace încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat conform documentelor executorii privind răspunderea subsidiară	142237	0,0	0,0	54,6	1947,3	11263,4	3,3
AMENZI ȘI SANCTIUNI	143	2900,0	2900,0	935,7	1556,0	28202,1	622,6
Amenzi și sancțiuni contravenționale încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat	143150	100,0	100,0	40,3	0,0	0,0	0,0
Amenzi aferente plăților la bugetul asigurărilor sociale de stat	143430	2800,0	2800,0	895,4	1556,0	28202,1	622,6
ALTE VENITURI ȘI VENITURI NEIDENTIFICATE	145	300590,0	339290,0	421695,9	433836,2	40193,0	6336,8
Alte venituri încasate în bugetul asigurărilor sociale de stat	145120	2040,0	640,0	884,5	926,5	72,7	0,0
Impozit unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologii informaționale	145161	298550,0	338650,0	420811,4	432909,7	40120,3	6336,8
TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL	19	12550012,5	15302361,2	14794027,1	0,0	0,0	0,0
Transferuri primite în cadrul bugetului consolidat central	192	12550012,5	15302361,2	14794027,1	0,0	0,0	0,0
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	192110	9618885,0	10483234,5	10359900,4			
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	192130	2931127,5	4819126,7	4434126,7			

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 (Formularul nr.4.2 CNAS).

Analiza modificărilor operate la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2022

(mii lei)

Indicatori	Aprobat	Modificări operate de Parlament			Devieri (+/-)
	Legea nr.206 din 06.12.2021	Legea nr.113 din 05.05.2022	Legea nr.160 din 07.07.2022	Legea nr.261 din 08.09.2022	Ultima modificare/aprobat
1	2	3	4	5	6=5-2
I. Venituri, total	31224240.7	33042332.4	33042332.4	34197925.4	2973684.7
<i>inclusiv transferuri de la bugetul de stat</i>	<i>12550012.5</i>	<i>14207104.2</i>	<i>14207104.2</i>	<i>15299697.2</i>	<i>2749684.7</i>
II. Cheltuieli, total	31224240.7	33042332.4	33042332.4	34197925.4	2973684.7
<i>inclusiv cheltuieli de personal</i>	<i>184859.9</i>	<i>186170.4</i>	<i>186170.4</i>	<i>186170.4</i>	<i>1310.5</i>
Protecția socială	31224240.7	33042332.4	33042332.4	34197925.4	2973684.7
Administrarea sistemului public de asigurări sociale	252745.2	258451.9	258451.9	258451.9	5706.7
Protecția în caz de incapacitate temporară de muncă	1009652.2	1009652.2	1009652.2	907267.8	-102384.4
Protecția persoanelor în etate	19876609.3	21848458.6	21848458.6	22134749.4	2258140.1
Protecția în legătură cu pierderea întreținătorului	439516.3	460234.0	460234.0	464249.9	24733.6
Protecția familiei și copilului	3190691.7	3190691.7	3190691.7	3135675.8	-55015.9
Protecția șomerilor	78763.2	60763.2	60763.2	47094.6	-31668.6
Protecția socială a persoanelor cu dizabilități	3845484.6	3956081.2	3956081.2	3993730.0	148245.4
Susținerea suplimentară a unor categorii de populație	224724.6	224724.6	224724.6	1172868.0	948143.4
Protecția socială în cazuri excepționale	1628716.0	1378600.6	1378600.6	1428850.1	-199865.9
Protecția socială a unor categorii de cetățeni	677337.6	654674.4	654674.4	65487.9	-611849.7
III. Sold bugetar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
IV. Surse de finanțare, total	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Active financiare	0.0	-60376.5	-60376.5	-60376.5	-60376.5
Datorii	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Modificarea soldului de mijloace bănești	0.0	60376.5	60376.5	60376.5	60376.5
Sold de mijloace bănești la începutul perioadei	0.0	60376.5	60376.5	60376.5	60376.5
Sold de mijloace bănești la sfârșitul perioadei	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Sursă: Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022.

Executarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2021-2022

(mil. lei)

Indicatorii	Anul	Anul 2022			Pondere, executat în suma totală (%)	Executat 2022, față de:			
	2021	aprobat	precizat	executat		executat 2021		precizat 2022	
	executat				(+/-)	%	(+/-)	%	
A	1	2	3	4	5.0	6	7	8	9
Venituri, total	27249.8	31224.2	34200.6	33796.07	100.0	6546.27	124.0	-404.53	98.8
1. Resurse proprii ale BASS	16522.2	18674.2	18898.24	19002	56.2	2479.8	115.0	103.76	100.5
<i>1.1. Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, inclusiv:</i>	<i>16223.9</i>	<i>18367.7</i>	<i>18553.04</i>	<i>18573.3</i>	<i>97.7</i>	<i>2349.4</i>	<i>114.5</i>	<i>20.26</i>	<i>100.1</i>
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	16017.7	18180.4	18335.7	18335.6	96.5	2317.9	114.5	-0.1	100.0
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce își desfășoară activitatea pe cont propriu	118.6	130.7	130.7	128.2	0.7	9.6	108.1	-2.5	98.1
Contribuții de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual	5.6	5.3	5.3	4.9	0.0	-0.7	87.5	-0.4	92.5
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător	41.1	51.3	51.3	43.2	0.2	2.1	105.1	-8.1	84.2
Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole	0.1	0	0	0.2	0.0	0.1	200.0	0.2	0.0
Majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	40.8	0	30	61.2	0.3	20.4	150.0	31.2	204.0
<i>1.2. Alte venituri</i>	<i>298.3</i>	<i>306.5</i>	<i>345.2</i>	<i>428.7</i>	<i>2.3</i>	<i>130.4</i>	<i>143.7</i>	<i>83.5</i>	<i>124.2</i>
2. Transferuri primite în cadrul bugetului public național	10724.7	12550	15302.4	14794	43.8	4069.3	137.9	-508.4	96.7
<i>2.1. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat</i>	<i>7884.6</i>	<i>9618.9</i>	<i>10483.2</i>	<i>10359.9</i>	<i>70.0</i>	<i>2475.3</i>	<i>131.4</i>	<i>-123.3</i>	<i>98.8</i>
<i>2.2. Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat</i>	<i>2840</i>	<i>2931.1</i>	<i>4819.1</i>	<i>4434.1</i>	<i>30.0</i>	<i>1594.1</i>	<i>156.1</i>	<i>-385</i>	<i>92.0</i>

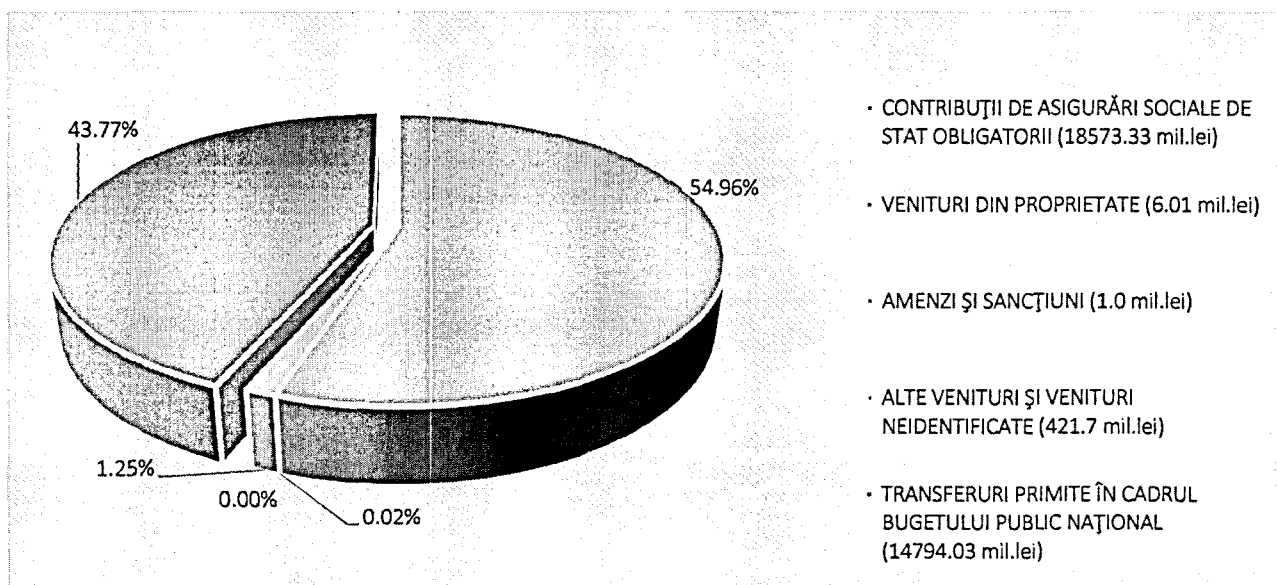
Sursă: Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2021 și 2022 (Formularul nr.4. CNAS).

Informații privind soldul mijloacelor bănești

Denumirea	ECO	Plan		Executat anul curent	Executat față de precizat devieri (+/-)	Executat anul precedent	Executat anul curent față de anul precedent devieri (+/-)
		Aprobat pe an	Precizat pe an				
SOLD DE MIJLOACE BĂNEȘTI LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI	91	0	60376.5	60376.5	0	41028.5	19348.0
SOLD DE MIJLOACE BĂNEȘTI LA SFÂRȘITUL PERIOADEI	93	0	0	51183.9	51183.9	60376.5	-9192.6

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 (Formularul nr.4 CNAS).

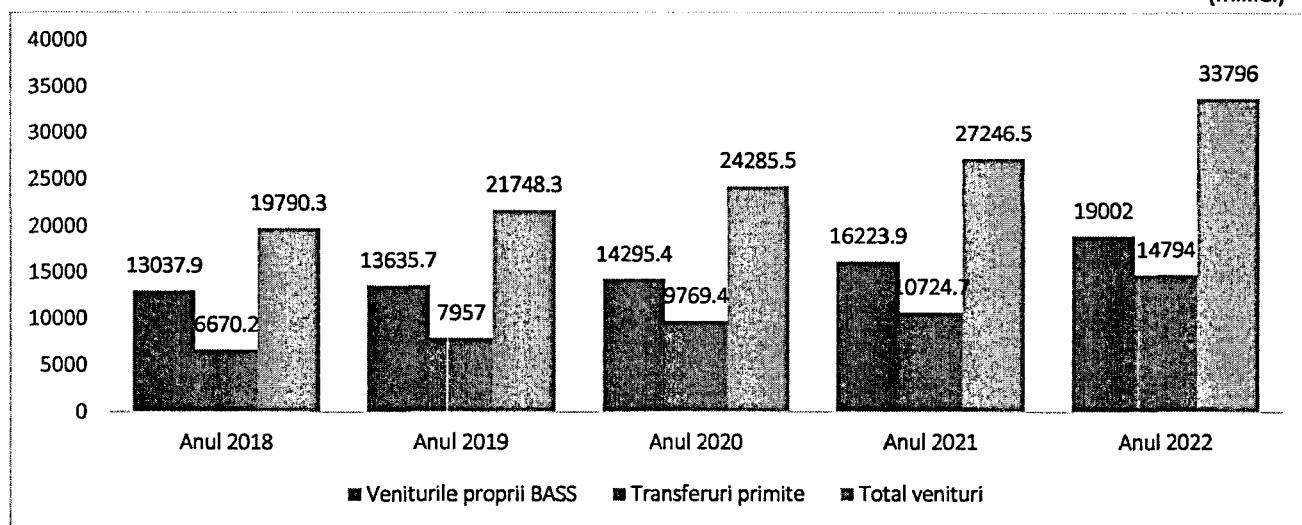
Structura veniturilor BASS în anul 2022

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 (Formularul nr.4 CNAS).

Dinamica executării veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2018-2022

(mil.lei)

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2018-2022

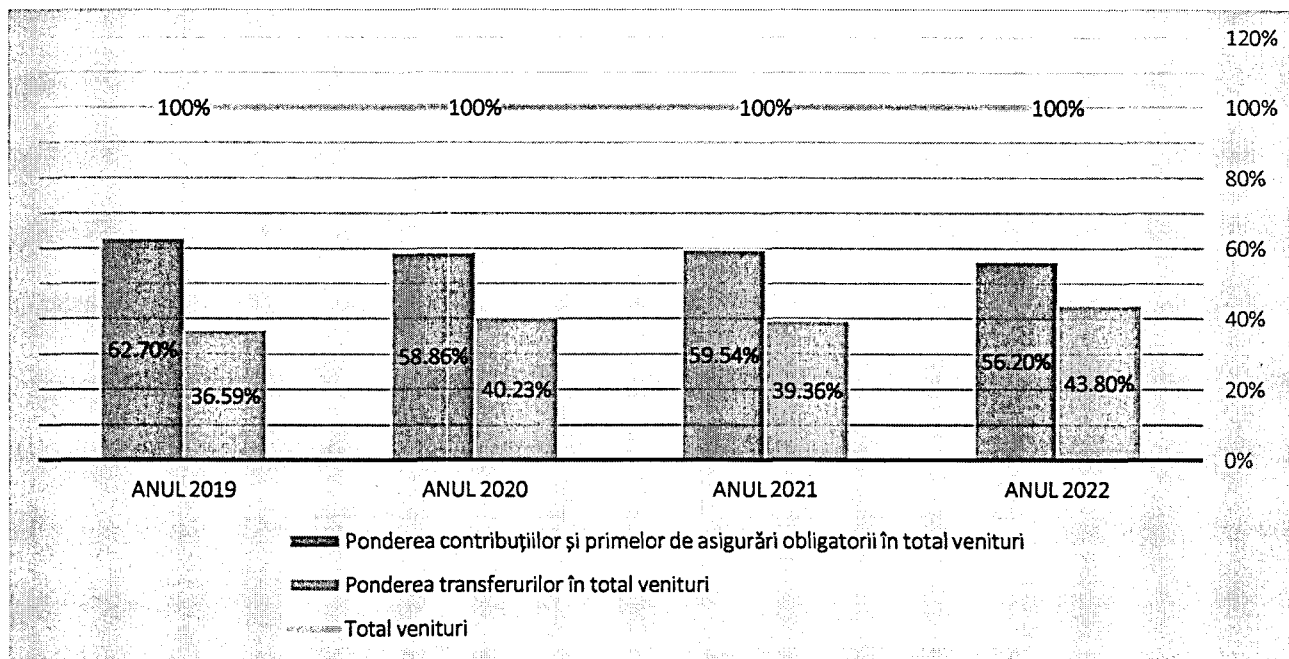
Analiza transferurilor la bugetul asigurărilor sociale de stat

(mii lei)

Denumirea	ECO	Plan		Executat anul curent	Executat anul precedent	Executat	
		anul curent față de anul precedent				devieri (+/-)	în %
		aprobat	precizat				
		pe an	pe an				
1	2	3	4	5	8	9	10
I. VENITURI	1	31224240.7	34200589.4	33796071.0	27246848.9	6549222.1	124.0
TRANSFERURI PRIMITE ÎN CADRUL BUGETULUI PUBLIC NAȚIONAL	19	12550012.5	15302361.2	14794027.1	10724685.9	4069341.2	137.9
Pondere transferurilor în total venituri		40.20%	44.70%	43.77	39.36	62.13	x
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	192110	9618885.0	10483234.5	10359900.4	7884643.0	2475257.4	131.4
Pondere transferurilor cu destinație specială în total transferuri		76.64%	68.51%	70.03%	73.52%	60.83%	x
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	192130	2931127.5	4819126.7	4434126.7	2840042.9	1594083.8	156.1
Pondere transferurilor cu destinație generală în total transferuri		23.36%	31.49%	29.97%	26.48%	39.17%	x

Sursă: Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2021-2022.

Evoluția ponderii veniturilor proprii ale BASS și transferurilor de la bugetul public național în totalul veniturilor

Sursă: Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2019-2022.

Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022

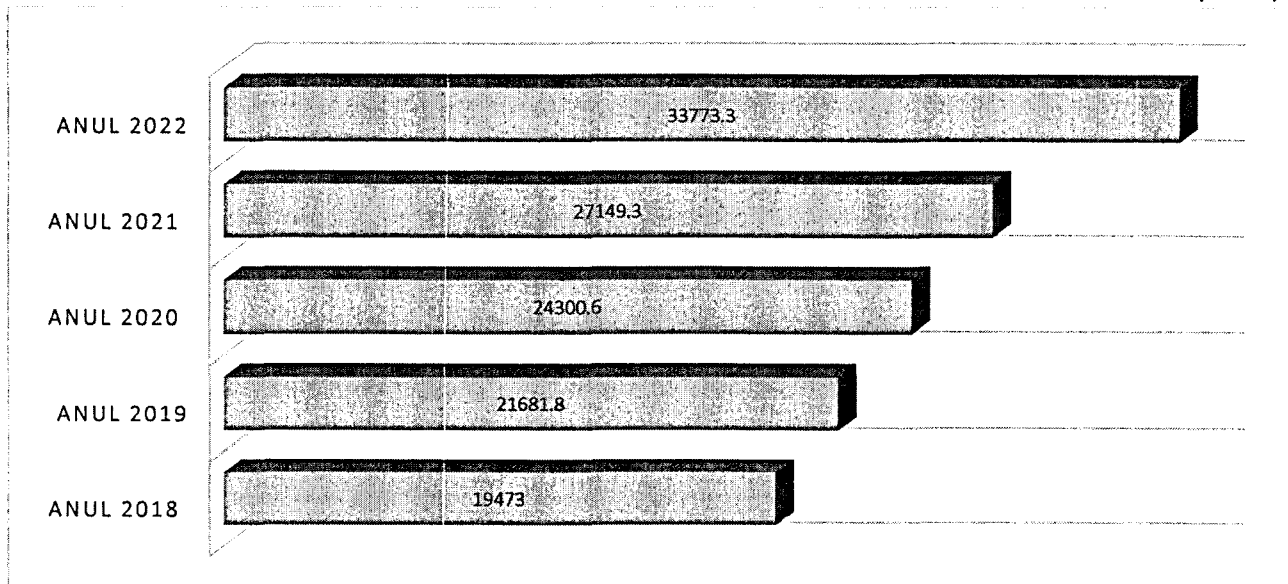
(mil. lei)

Indicatorii	Cod	2022					Devieri			
		Eco	aprobat	precizat	executat	efectiv	executat față de precizat		efectiv față de precizat	
	1	2	3	4	5	(%)	(+/-)	%	(+/-)	%
Cheltuieli, total	2+3	31224.2	34200.6	33745.3	33773.3	100.00%	-455.3	98.7%	-427.3	98.8%
Cheltuieli	2	31203.2	34180.7	33728.3	33757.2	99.95%	-452.4	98.7%	-423.5	98.8%
Cheltuieli de personal	21	184.9	188.8	185.7	186.7	0.55%	-3.1	98.4%	-2.1	98.9%
Bunuri și servicii	22	329.2	280	243.3	242.9	0.72%	-36.7	86.9%	-37.1	86.8%
Prestații sociale	27	30683.9	33706.1	33294.2	33322.6	98.71%	-411.9	98.8%	-383.5	98.9%
Alte cheltuieli	28	5.2	5.8	5	5	0.02%	-0.8	86.2%	-0.8	86.2%
Active nefinanciare	3	21.1	19.9	17	16.2	0.05%	-2.9	85.4%	-3.7	81.4%
Mijloace fixe	31	15.6	14.4	13	12.9	79.63%	-1.4	90.3%	-1.5	89.6%
Stocuri de materiale circulante	33	4.2	4.2	3.1	2.4	18.60%	-1.1	73.8%	-1.8	57.1%
Mărfuri	35	1.2	1.2	0.8	0.8	4.94%	-0.4	66.7%	-0.4	66.7%

Sursa: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022.

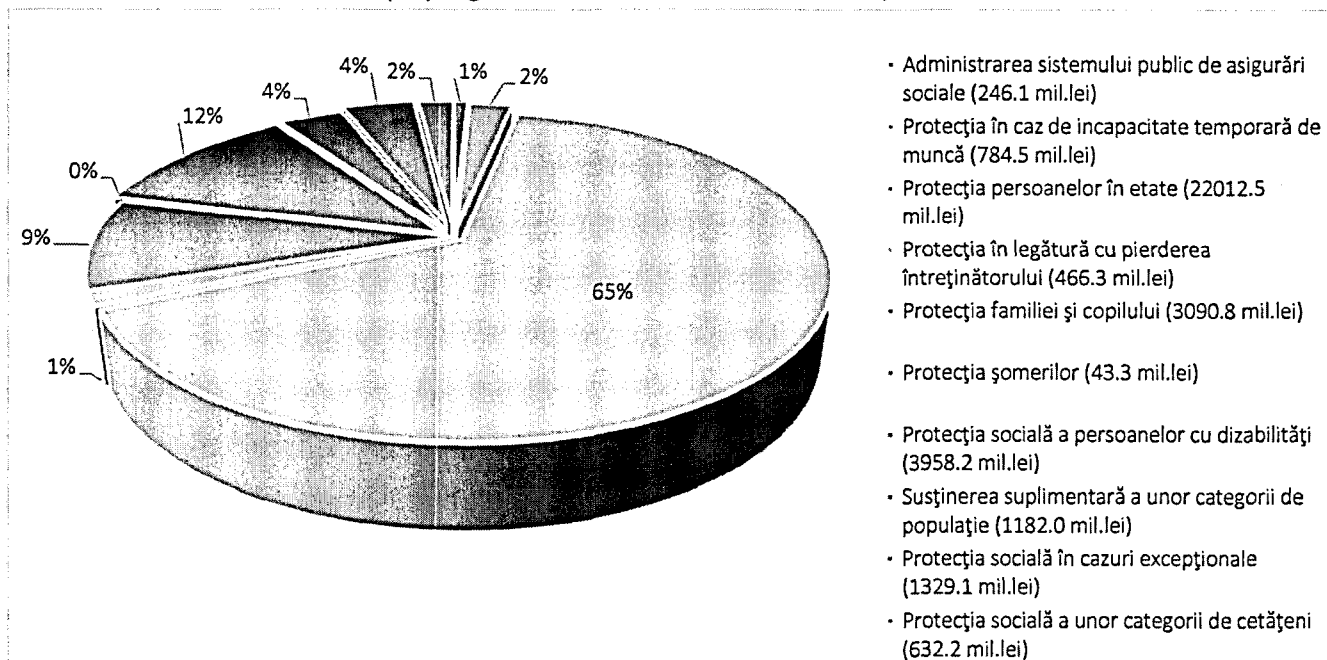
Dinamica cheltuielilor efective ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2018-2022

(mil. lei)

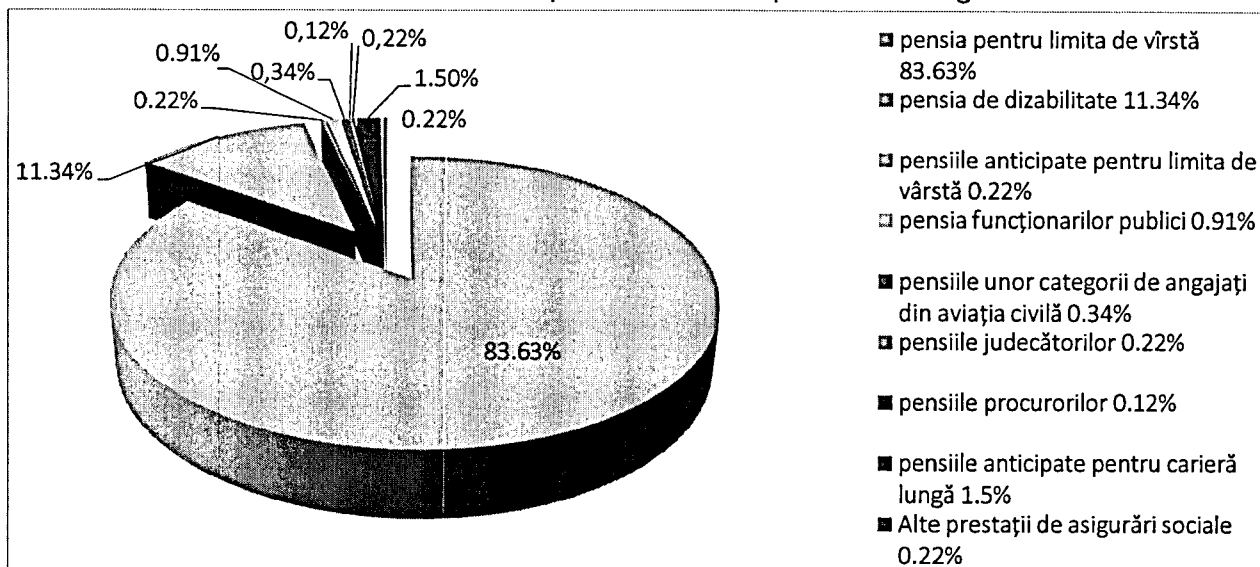
Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2018-2022.

Ponderea cheltuielilor pe programe în totalul cheltuielilor BASS, executate în anul 2022

Sursă: Date calculate de audit în baza informațiilor din Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 (Formularul nr.2 CNAS).

Structura cheltuielilor efective privind acordarea pensiilor de asigurări sociale

Sursă: Date calculate de audit reieșind din informațiile Raportului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli a prestațiilor sociale, la situația din 01 ianuarie 2023 (Formularul nr.7 CNAS).

Numărul real de beneficiari cărora li se calculează plățile sociale, pentru anii 2019 -2022

Tipul plății	La data de 31.12.2019	La data de 31.12.2020	La data de 31.12.2021	La data de 31.12.2022	Devieri 2022/2021		Devieri 2021/2020		Devieri 2020/2019	
					(+/-)	%	(+/-)	%	(+/-)	%
Protecția persoanelor în etate, pensie (pentru limită de vârstă, pensie pentru deputați, pensie pentru procurori)	538519	532979	529359	538300	8941	101.7	-3620	99.3	-5540	99
Protecție în legătură cu pierderea întreținătorului (pensie de urmaș etc.)	43091	45798	52386	44843	-7543	85.6	6588	114	2707	106
Protecția persoanelor cu dizabilități	123276	119389	111224	102643	-8581	92.28	-8165	93.2	-3887	96.8
Protecție în caz de incapacitate temporară de muncă	217997	221525	253979	209811	-44168	82.61	32454	115	3528	102
Protecția familiei și copilului (indemnizație de maternitate, de îngrijire a copilului până la vârsta de 3 ani etc.)	72856	73863	73482	110150	36668	149.9	-381	99.5	1007	101
Protecția șomerilor	2654	3010	1945	2062	117	106	-1065	64.6	356	113
Protecția socială a unor categorii de cetățeni (tratament balneo-sanatorial)	7092	1725	4202	3999	-203	95.17	2477	244	-5367	24.3
Protecție în legătură cu pierderea întreținătorului (susținere financiară a persoanelor decedate neasigurate, pensie de urmaș a pensionarilor din rândul militarilor etc.)	5810	5525	6321	5698	-623	90.14	796	114	-285	95.1
Protecția familiei și copilului (organizarea odihnei de vară, susținerea financiară a familiei la nașterea copilului etc.)	83265	70089	71113	104444	33331	146.9	1024	102	-13176	84.2
Protecția șomerilor (alocație pentru integrare profesională cu statut de șomer etc.)	8	16	244	1378	1134	564.8	228	1525	8	200
Protecția persoanelor cu dizabilități (îngrijirea persoanelor cu dizabilitate, susținerea persoanelor în caz de dizabilitate sau deces survenit în urma accidentelor de muncă etc.)	84639	86009	90128	96551	6423	107.1	4119	105	1370	102
Susținerea suplimentară a unor categorii de populație (beneficiari de asigurări sociale, alocații sociale etc.)	1070615	1601128	864351	780155	-84196	90.26	-736777	54	530513	150
Protecția socială în cazuri excepționale (ajutor social, ajutor pentru perioada rece a anului)	227886	260933	246268	217273	-28995	88.23	-14665	94.4	33047	115
Protecția socială a unor categorii de cetățeni (indemnizație viageră sportivilor de performanță, care s-au retras din activitatea de sport, asigurarea la tratament balneo-sanatorial etc.)	74546	67448	71183	92719	21536	130.3	3735	106	-7399	90.1
TOTAL	2552254	3089437	2376185	2310026	-66159	97.22	-713252	77	537183	121

Sursă: Raportul privind îndeplinirea planului de contingente, beneficiarii plăților și mărimea acestora din bugetul asigurărilor sociale de stat (Formularul nr.5 CNAS pentru anii 2019, 2020, 2021 și 2022).

Analiza implementării recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi

Nr.	Recomandarea	Măsurile întreprinse	Statutul implementării recomandării		
			Realizat	Parțial realizat	Nerealizat
Recomandare Ministrului Muncii și Protecției Sociale					
1	1. Să analizeze problemele procesului de stabilire, calculare și plată a ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului, cu întreprinderea acțiunilor concrete în scopul asigurării interacțiunii părților implicate, inclusiv consolidarea statutului Inspectoratului Social de Stat	Nu a prezentat documente privind implementarea recomandărilor			V
	2. Să elaboreze și să înainteze propuneri de ajustare a cadrului normativ privind determinarea exhaustivă a categoriilor de angajați din aviația civilă ce au dreptul la stabilirea pensiei în condiții speciale	<i>Scrisoarea MMPS nr.12/4329 din 29.12.2022:</i> Potrivit reglementărilor actelor normative în vigoare, menționăm că prevederile care pot determina exhaustiv categoriile de angajați din aviația civilă ce au dreptul la stabilirea pensiei în condiții speciale, trebuie ajustate în corespundere cu ultimele modificări în domeniu. În opinia MMPS, procesul în cauză este unul complex și implică acțiuni din partea mai multor autorități. Actualmente, MMPS a inițiat procedura de examinare și consultare a subiectului vizat, prin organizarea ședințelor de lucru create. În context, informăm că se întreprind măsuri cu privire la examinarea oportunității operării modificărilor corespunzătoare în cadrul normativ vizat, care va asigura modificarea și adoptarea unui nou cadru normativ privind implementarea recomandării Curții de Conturi.			V
	3. Să elaboreze reglementări exhaustive de stopare/sistare a plății pensiei unor angajați din aviația civilă în cazul reangajării în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condiții speciale	<i>Scrisoarea MMPS nr.12/4329 din 29.12.2022:</i> Întru modificarea/completarea cadrului normativ cu privire la elaborarea și reglementarea exhaustivă de stopare/sistare a plății pensiei unor angajați din aviația civilă în cazul reangajării în funcții ale căror condiții de muncă se încadrează în condiții speciale, MMPS a organizat ședințe de lucru pe marginea acestui subiect, urmând ca ulterior să fie examinată oportunitatea operării modificărilor corespunzătoare în cadrul normativ vizat.			V
	4. Să analizeze modul de extindere a termenului de examinare a cererilor pentru stabilirea indemnizațiilor paternale, în scopul asigurării echitabile a prestației ce i se cuvine beneficiarului, corelativ cu contribuțiile reținute/achitate	<i>Scrisoarea MMPS nr.12/4329 din 29.12.2022:</i> Prin Legea nr.195/2022 pentru modificarea unor acte normative. Totodată, menționăm că prin Hotărârea Guvernului nr.766/2022 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (susținerea familiilor cu copii), actele normative au fost aduse în concordanță cu Legea 195/2022.	V		
Recomandare Ministrului Muncii și Protecției Sociale de comun cu Ministrul Finanțelor					
2	5. Să examineze cauzele problemelor aferente menținerii numărului de unități vacante, nivelului de fluctuație, precum și nereușitelor angajării personalului în cadrul CNAS și	<i>Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr. 05-10/104/1730 din 19.12.2022:</i> ca autoritate publică centrală, responsabilă de elaborarea și promovarea politicii în domeniul salarizării în sectorul bugetar, este permanent în identificarea noilor soluții de majorare a salariilor, pentru sporirea atractivității de angajare în sectorul bugetar. Respectarea uneia din garanțiile Legii nr. 270/2018, privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar este		V	

	<i>structurilor sale teritoriale, cu identificarea soluțiilor în acest sens</i>	<p>indexarea anuală a valorii de referință utilizate la calcularea salariilor, cel puțin la nivelul prognozat al ratei inflației.</p> <p>Se menționează că, potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2021 nr. 258/2020, pentru calcularea, începând cu 01 ianuarie 2021, a salariilor angajaților din sectorul bugetar (inclusiv și a personalului din cadrul CNAS), în conformitate cu prevederile Legii nr. 270/2018, este prevăzută majorarea valorii de referință cu circa 3%. Totodată, începând cu 01 ianuarie 2021, este prevăzută modificarea condițiilor de achitare de către angajat și angajator a contribuțiilor aferente. Astfel, drept urmare a modificărilor în cauza, salariul net al angajaților din sectorul bugetar în anul 2021 a crescut cu circa 4,5%. Suplimentar, se menționează că, reieșind din posibilitățile bugetului public național, prin Legea bugetului de stat pentru anul 2022 nr. 205/2021, începând cu 01 ianuarie 2022, a fost asigurată majorarea valorilor de referință pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar în medie cu circa 6 %, (inclusiv și pentru personalul din cadrul CNAS). Ulterior, începând cu 01 septembrie 2022 prin Legea nr. 260/2022 pentru modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2022, a fost stabilită valoarea de referință în mărime de 1900 lei (în creștere cu 100 lei față de mărimea stabilită începând cu 01 ianuarie 2022), ceea ce va oferi o creștere a salariilor angajaților din sectorul bugetar (inclusiv și pentru personalul din cadrul CNAS) de circa 5,5 la sută. Totodată, prin Legea nr. 272/2022 pentru modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, clasele de salarizare pentru funcțiile publice din cadrul CNAS se majorează față de cele stabilite în tabel, pentru funcțiile publice de conducere cu 3 clase de salarizare succesive, iar pentru funcțiile publice de executate cu 8 clase de salarizare succesive. Completare 04.01.2023</p> <p>Scrisoarea MMPS nr.12/4329 din 29.12.2022: Prin Hotărârea Guvernului nr. 726/2022 pentru modificarea HG nr. 230/2020 "Cu privire la organizarea și funcționarea Casei Naționale de Asigurări Sociale", structura Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost modificata. Astfel, au fost înlăturate cauzele problemelor aferente numărului de unități vacante.</p>			
Recomandări Ministrului Finanțelor					
3	<p>6. Să asigure completarea Normelor metodologice aferente modului de întocmire a Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru identificarea, evaluarea și includerea în evidență și raportare separată a sumelor aferente indemnizațiilor pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani și a indemnizațiilor pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani și 2 luni, cu reflectarea distinctă în rapoarte</p>	<p>Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr. 05-10/104/1730 din 19.12.2022: A fost semnat Ordinul MF nr. 121/2022 privind modificarea Ordinului MF nr. 38/2017 cu privire la aprobarea structurii, componenței, formatul formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora (se anexează 1 fila), ce vizează modificarea și completarea Anexei nr. 2 „Structura și formatul rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat”.</p>	V		
	<p>7. Să aducă în concordanță denumirea indicatorilor din rapoartele de executare a BASS și celor din planul de conturi contabile, cu cele prevăzute în cadrul legislativ</p>	<p>Scrisoarea Ministerului Finanțelor nr. 05-10/104/1730 din 19.12.2022: vezi răspunsul din recomandarea nr.6.</p>	V		
Recomandare Ministrei Sănătății					

4	8. Să asigure acțiuni de responsabilizare a conducătorilor instituțiilor medicale, în scopul eficientizării controlului permanent asupra corectitudinii și plenitudinii datelor introduse în Portalul certificatelor de concediu medical, cu respectarea termenelor stabilite	Scrisoarea MS nr.08/7 din 04.01.2023: Ministerul Sănătății a asigurat realizarea acțiunilor de responsabilizare a conducătorilor instituțiilor medicale, în scopul eficientizării controlului permanent asupra corectitudinii și plenitudinii datelor introduse în Portalul certificatelor de concediu medical, cu respectarea termenelor stabilite.		V	
Recomandări Directorului Agenției Servicii Publice					
	9. Să evalueze și să eficientizeze, de comun cu părțile implicate, procesele aferente formării și schimbului de date privind decesul beneficiarilor de prestații sociale, în scopul excluderii cheltuielilor nejustificate ce se suportă din BASS	Scrisoarea ASP nr.01/9321 din 15.12.2022: în conformitate cu prevederile Legii cu privire la schimbul de date și interoperabilitate nr. 42/2018 și a Hotărârii Guvernului nr.211/2019 privind platforma de interoperabilitate (MConnect), precum și în conformitate cu Anexa tehnică nr.26 (în redacțiile din 17.01.2019, 25.09.2020, 16.02.2022 și 10.03.2022), după confirmarea de către Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS) a disponibilității sistemelor informaționale, a fost lansat pe mediul de producere din 26.04.2022, serviciul web ce asigură furnizarea prin platforma MConnect pentru CNAS a datelor din RSP - (lista persoanelor fizice, datele cărora au fost modificate în RSP, după IDNO al persoanei juridice ce solicita informație) - ce conține inclusiv și informația privind decesele înregistrate. Anterior, furnizarea informației respective se asigură în baza de contract bilateral de prestări servicii informaționale încheiat cu Casa Națională de Asigurări Sociale. Actualizarea informației privind decesul persoanei nu poate fi pusă la dispoziția autorităților interesate de către instituțiile medicale cu competențe de a constata faptul decesului în condițiile lipsei unui sistem informațional medical automatizat.			V
5	10. Să întreprindă acțiuni pentru înregistrarea operativă a decesului persoanelor în Registrul de stat al populației	Scrisoarea ASP nr.01/9321 din 15.12.2022: în conformitate cu Instrucțiunea tehnologică „Actualizarea conturului acte stare civilă a „Registrului de stat al populației” (RSP), aprobată prin Ordinul ASP nr. 874/2018, procesarea și stocarea informației în RSP este efectuată de către subdiviziunea de resort a ASP, imediat după recepționarea informației. Totodată, pentru luna iulie a.2023 este planificată finalizarea implementării noului sistem informațional automatizat SIA „Acte de Stare Civilă”, realizat în cadrul proiectului „Modernizarea Serviciilor Publice Guvernamentale” gestionat de către Agenția de Guvernare Electronică. Astfel, implementarea sistemului va face posibilă realizarea înregistrării în regim real a evenimentelor de stare civilă (inclusiv decesul persoanei). Drept soluție pe termen scurt (până la implementarea de către instituțiile medicale a unui nou sistem informațional medical automatizat, care să permită actualizarea statutului de „persoana decedată” în Registrul de stat al populației în regim de timp real), în scopul asigurării actualizării operative a Registrului de stat al populației, a fost emisă Circulara nr.02-18303/1 din 23.12.2021, în contextul căreia a fost stabilită transmiterea actelor de deces întocmite de către primării pe suport de hârtie și automatizarea conținutului acestora de către serviciile stare civila teritoriale ale ASP, cu periodicitate săptămânală, deși Legea nr.100/2001 prevede transmiterea acestora până la data de 10 a fiecărei luni, următoare celei de înregistrare a actelor respective.			V
Recomandări Directoarei Generale a Casei Naționale de Asigurări Sociale					
6	11. Să ajusteze și să corecteze reflectarea datoriei aferente indemnizației de maternitate, ținând cont de documentele justificative existente	Scrisoarea CNAS nr.11373 din 16.12.2022: în luna aprilie anul 2022, a fost asigurată micșorarea calculului indemnizațiilor de maternitate în evidența contabilă cu suma de 2,9 mln. lei.	V		

	<p>12. Să intensifice activitățile de control intern suplimentare/funcționale în procesul stabilirii și calculării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă și a celor paternale pentru asigurarea respectării termenelor legale</p>	<p>Scrisoarea CNAS nr.11373 din 16.12.2022: Săptămânal, a fost asigurată monitorizarea respectării termenelor legale de stabilire a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă și a indemnizațiilor paternale prin transmiterea săptămânală, prin intermediul poștei electronice în adresa Caselor Teritoriale de Asigurări Sociale a listei persoanelor, cărora termenul de stabilire a indemnizațiilor se apropie de termenul limită prevăzut de legislație, pentru examinarea și aprobarea acestora.</p>	V		
	<p>13. Să asigure intensificarea activităților de control intern la stabilirea pensiilor pentru vechime în muncă militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, la nivel teritorial și central</p>	<p>Scrisoarea CNAS nr.11373 din 16.12.2022: în perioada iunie - octombrie 2022 a fost asigurată verificarea la nivel teritorial și central a 466 dosare privind corectitudinea stabilirii pensiei pentru vechime în muncă militarilor și persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.</p>	V		
	<p>14. Să eficientizeze activitățile de control intern privind integritatea dosarelor pentru bilete de tratament balneo-sanatorial</p>	<p>Scrisoarea CNAS nr.11373 din 16.12.2022: Prin ordinul intern nr.90-A din 17.06.2022 a fost modificat Regulamentul privind modul de evidență a solicitanților de bilete și a biletelor de tratament pentru veterani, aprobat prin ordinul nr.124-A din 14.09.2018. Totodată, la data de 14.12.2022 a fost desfășurat seminarul de instruire internă a funcționarilor publici din cadrul Caselor Teritoriale de Asigurări Sociale cu tematica „Modul de distribuire și utilizare a biletelor de tratament balneo-sanatorial”, întru eficientizarea activităților de control intern privind integritatea dosarelor pentru bilete de tratament balneo-sanatorial.</p>	V		

Bilanțul contabil al CNAS la situația din 31.12.2022

Nr. crt.	Indicatorii	Codul rândului	La finele perioadei de gestiune curente	La finele perioadei de gestiune precedente
1	2	3	4	5
	ACTIV			
1	ACTIVE CURENTE			
1.1	Mijloace bănești			
	Casa (101)	1	21911	3928
	Conturi curente în valută națională (102)	2	50807197	59924685
	Conturi curente în valută străină (103)	3	376680	296389
	Alte mijloace bănești (104+105+106)	4	260381	12381
	Total s.1.1 (rd.01+rd.02+rd.03+rd.04)	5	51466169	60237383
1.2	Creanțe pe termen scurt			
	Creanțe pe termen scurt privind contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii (111)	6	1801201526	1580486673
	Creanțe pe termen scurt privind amenzile și penalitățile (112)	7	370534704	362899405
	Creanțe pe termen scurt ale bugetului de stat (114)	9	18532193	26289584
	Creanțe pe termen scurt ale distribuitorilor de prestații (115)	10	72993226	73002359
	Creanțe pe termen scurt privind veniturile calculate (116)	11	-2648709	-1989205
	Alte creanțe pe termen scurt (117)	12	63711140	68624719
	Corecții la datorii dubioase (-) (118)	13		
	Total s.1.2 (rd.06+rd.07+rd.08+rd.09+rd.10+rd.11+rd.12-rd.13)	14	2324324080	2109313535
1.3	Stocuri de mărfuri și materiale			
	Materiale (131)	15	5615390	4617135
	Obiecte de mică valoare și scurtă durată (132)	16	28115337	29099075
	Uzura obiectelor de mică valoare și scurtă durată (-) (133)	17	-27737095	-28712009
	Total s.1.3 (rd.15+rd.16-rd.17)	18	5993632	5004201
1.4	Active financiare curente			
1.5	Alte active curente			
	Avansuri pe termen scurt acordate (151)			
	Cheltuieli anticipate curente (152)	27	65477	64905
	Corecții la datorii dubioase aferente altor active curente (-) (153)	28		
	Total s. 1.5 (rd.26+rd.27-rd.28)	29	65477	64905
	Total capitolul 1 (rd.05+rd.14+rd.18+rd.25+rd.29)	30	2381849358	2174620024
2	ACTIVE PE TERMEN LUNG			
2.1	Creanțe pe termen lung			
2.2	Active financiare pe termen lung			
	Total s.2.2 (rd.35+rd.36+rd.37+rd.38-rd.39-rd.40+/-rd.41)	42		
2.3	Active materiale pe termen lung			
	Terenuri (221)	43	12039141	12039141
	Mijloace fixe (222)	44	221482357	216283557
	Active materiale în curs de execuție (223)	45		
	Uzura mijloacelor fixe (-) (224)	46	-111998117	-106345472
	Total s.2.3 (rd.43+rd.44+rd.45-rd.46)	47	121523381	121977226
2.4	Active nemateriale			
	Active nemateriale (231)	48	87714247	84558651
	Active nemateriale în curs de execuție (232)	49		
	Amortizarea activelor nemateriale (-) (233)	50	-85772651	-82537656
	Total s.2.4 (rd.48+rd.49-rd.50)	51	1941596	2020995
	TOTAL capitolul 2 (rd.34+rd.42+rd.47+rd.51)	52	123464977	123998221
	TOTAL GENERAL-ACTIV (rd.30+rd.52)	53	2505314335	2298618245
	PASIV			
3	DATORII PE TERMEN SCURT			
3.1	Datorii pe termen scurt calculate			
	Datorii pe termen scurt față de pensionari privind plata pensiilor și indemnizațiilor (301)	54	33780714	28493774

	Datorii pe termen scurt privind plata indemnizațiilor și compensațiilor familiilor cu copii (302)	55	2964060	2698689
	Datorii pe termen scurt privind plata indemnizațiilor de asigurări sociale salariaților (303)	56	35756573	53255305
	Datorii pe termen scurt privind plata indemnizațiilor și compensațiilor de asigurare socială de stat în urma accidentelor de muncă și bolilor profesionale (304)	57	8728	-11344
	Datorii pe termen scurt privind plățile din fondul de șomaj (305)	58	1003623	893372
	Datorii pe termen scurt privind plățile de asigurare socială benevolă (306)	59		
	Datorii pe termen scurt privind plata prestațiilor de stat din bugetul de stat (307)	60	47238186	37088044
	Datorii pe termen scurt față de distribuitorii de prestații pentru serviciile acordate (308)	61	172953395	168131524
	Datorii pe termen scurt privind retribuirea muncii, contribuțiile de asigurări sociale și impozitele personalului (309)	62	12542998	11582306
	Datorii pe termen scurt ale bugetului de asigurări sociale față de bugetul de stat (310)	63		
	Datorii pe termen scurt privind supraplata contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii (311)	64	8393264	8411792
	Datorii financiare pe termen scurt (312)	65		
	Alte datorii pe termen scurt (313)	66	16882099	16786433
	Total s.3.1 (rd.54+rd.55+rd.56+rd.57+rd.58+rd.59+rd.60+rd.61+rd.62+rd.63+rd.64+rd.65+rd.66)	67	331523640	327329895
	TOTAL capitolul 3 (rd.67)	68	331523640	327329895
4	DATORII PE TERMEN LUNG			
4.1	Datorii pe termen lung calculate			
	Datorii financiare pe termen lung (401)	69		
	Alte datorii pe termen lung (402)	70	35074373	35127362
	Total s.4.1 (rd.69+rd.70)	71	35074373	35127362
	TOTAL capitolul 4 (rd.71)	72	35074373	35127362
5	CAPITALUL PROPRIU			
5.1	Fondurile instituției			
	Fondul activelor materiale pe termen lung (501)	73	121523381	121977226
	Fondul obiectelor de mică valoare și scurtă durată (502)	74	378242	391905
	Fondul activelor în curs de execuție (501.03)	75		0
	Fondul activelor nemateriale (503)	76	1941595	2020995
	Total s.5.1 (rd.73+rd.74+rd.75+rd.76)	77	123843218	124390126
5.2	Diferența din reevaluare			
	Total s.5.2 (+/-rd.78+/-rd.79)	80		
5.3	Rezerve			
	Total s.5.3 (rd.81+rd.82)	83		
5.4	Excedent(+)(deficit)(-)			
	Total s.5.4 (+/-rd.84+/-rd.85)	86	2014873104	1811770862
	TOTAL capitolul 5 (rd. 77+/-rd.80+rd.83+/-rd.86)	87	2138716322	1936160988
	TOTAL GENERAL – PASIV (rd. 68+rd.72+rd.87)	88	2505314335	2298618245

Comisia de control al finanțelor publice

Raport

privind audierea Raportului auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022

(nr. 1326 din 30.05.2023)

I. Informație generală

Comisia de control al finanțelor publice a audiat în ședința din 7 iunie 2023 Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 18 din 25 mai 2023.

Raportul menționat a fost remis Parlamentului pentru informare, ulterior fiind distribuit membrilor Comisiei pentru examinare.

În cadrul ședinței Comisiei privind audierea rezultatelor misiunii de audit, reprezentanții Curții de Conturi, responsabili de realizarea misiunii în cauză, au prezentat principalele constatări și concluzii pe marginea Raportului menționat *supra*.

De asemenea, pe acest subiect au fost audiați reprezentanții Casei Naționale de Asigurări Sociale, responsabili de întocmirea Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022.

II. Constatările Comisiei

În cadrul audierilor pe marginea Raportului Curții de Conturi, Comisia atestă că, Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Comisia atestă că, veniturile din contribuții și cele din transferuri de la bugetul de stat în perioada raportată au însumat mai mult de 33 miliarde lei, din care contribuțiile de asigurări sociale de stat dețin cota maximă și însumează 18,3 miliarde lei sau 54,2%, fiind în creștere cu 2,1 miliarde lei

mai mult, comparativ cu anul precedent. Transferurile cu destinație generală s-au majorat de patru ori în ultimii cinci ani, de la 1,1 miliarde lei în anul 2018, până la 4,4 miliarde lei în anul 2022.

În acest context, membrii Comisiei remarcă faptul că, evoluția transferurilor cu destinație generală, precum și obligațiile față de beneficiari, poate afecta sustenabilitatea acestui buget și majorează povara asupra bugetului de stat. De asemenea, majorarea constantă a numărului de beneficiari ai bugetului de asigurări sociale în raport cu numărul de contribuabili, creează presiuni asupra acestui buget, iar în condițiile existenței muncii la negru, salariilor în plic sau salariului neatractiv, sistemul de asigurări sociale riscă să nu mai fie sustenabil în timp.

Comisia menționează că, procesul de acordare, verificare și plată a ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului este unul fragmentat și determină incoerența datelor la toate etapele și nivelele, ceea ce influențează direct indicatorii bugetului asigurărilor sociale de stat și generează nerestituirea sumelor achitate necuvenit. Astfel, pentru perioada anilor 2017-2022, se constată plăți achitate necuvenit în sumă de 11,7 mil. lei și un indice scăzut de restituire la nivel de 53,4% a acestor sume, determinând astfel cheltuieli nejustificate de peste 5,4 milioane lei.

Comisia atestă unele probleme aferente acordării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, printre care: prezentarea informațiilor eronate în Registrul de stat al evidenței individuale de către angajatori și transmiterea tardivă de către instituțiile medicale a informației în Portalul certificatelor medicale într-un termen de până la 365 de zile. Situația respectivă a afectat calitatea serviciilor acordate beneficiarilor și a determinat întârzierea calculării și neplata în termen a prestației sociale.

III. Rezoluția Comisiei

Acțiunile realizate de către Casa Națională de Asigurări Sociale au contribuit la sporirea capacității instituției de a oferi informații veridice utilizatorilor rapoartelor și de a presta servicii calitative cetățenilor. Totodată, neimplicarea plenară a altor entități precum Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Servicii Publice, Ministerul Sănătății, mențin în continuare situații incerte în stabilirea și acordare prestațiilor inclusiv cu suportarea cheltuielilor neargumentate. Astfel,

Comisia a hotărât:

1. Se ia act de Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 18 din 25 mai 2023.

2. Se recomandă conducerii Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Agenției Servicii Publice, Ministerului Sănătății, Casei Naționale de Asigurări Sociale să execute punctual și în termenul stabilit recomandările Curții de Conturi.

3. Se recomandă Curții de Conturi să monitorizeze și să evalueze nivelul de executare a Hotărârii Curții nr. 18 din 26 mai 2023, informând Comisia despre rezultatele monitorizării.

4. Prezentul Raport se remite Curții de Conturi, Ministerului Finanțelor, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Agenției Servicii Publice, Ministerului Sănătății, Casei Naționale de Asigurări Sociale și se publică pe pagina web a Parlamentului.

Tatiana CUNETCHI,

Președintele Comisiei